

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE KANIT
TEMELLİ ÖĞRENMEYE İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SALİM BİLGİÇ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HALİL İBRAHİM SAĞLAM

NİSAN 2018

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE KANIT
TEMELLİ ÖĞRENMEYE İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SALİM BİLGİÇ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HALİL İBRAHİM SAĞLAM

NİSAN 2018

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Salim BİLGİÇ

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kanıt Temelli Öğrenmeye İlişkin Bir Eylem Araştırması” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Ebru UZUNKOL

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Seda ÇOLAK

Üye (Danışman): Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

02.05/2018

Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ÖN SÖZ

Günümüzde teknolojiye yaşanan gelişmelere paralel olarak bilgiye ulaşmak daha hızlı ve kolay olmaktadır. Özellikle sosyal medyanın etkisi ile birçok haber ve olay hakkındaki bilgiye hemen herkes kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu nedenle ulaşılan bilginin doğruluğu ve tarafsızlığı ile ilgili yargıya varmanın güç olması nedeniyle kanıtları değerlendirmek, karşılaştırmak ve doğruya ulaşmak bilgiye ulaşmaktan daha fazla önem arz etmektedir.

Doğru bilgiye ulaşılması noktasında özellikle sınıf öğretmenleri ile sosyal bilgiler öğretmenlerine büyük görev düşmektedir. Sosyal bilgiler derslerinde kanıtlar üzerinden bilgiye ulaşmanın, karşılaştırma yapmanın, bilgiyi farklı formlara çevirebilmenin, sentez yapabilmeyenin önemli olduğu bilinmektedir. Bu noktada sınıf öğretmenleri ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin kanıt temelli öğrenme yeterlilikleri önem taşımaktadır. Ders kitaplarının kanıt temelli öğrenme ile işlenecek derslere yönelik içerik bakımından eksik olması, öğretmenlerin kanıt temelli öğrenmeye yönelik etkinlik hazırlamada yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaması nedeniyle hem öğretmenlere etkinlik örnekleri sunacak hem de kanıt temelli öğrenmenin etkililiği ile ilgili alanyazına katkı sağlayacak çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada bana umut veren, çalışmanın her aşamasında katkı sağlayan, bilgi ve tecrübeleriyle yolumu aydınlatan, bitmeyen sabrı ile beni yönlendiren Danışmanım Doç. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM'a içtenlikle teşekkür ederim. Destekleriyle beni cesaretlendiren hocalarım Doç. Dr. Ergün ÖZTÜRK'e, Doç Dr. Mustafa BEKTAŞ'a, Doç. Dr. Aysun ÖZTUNA KAPLAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Ebru UZUNKOL'a müteşekkir olduğumu ifade etmek isterim. Çalışmam sırasında kendilerine yeterli zaman ayıramadığım Sevgili Eşim Züleyha BİLGİÇ'e, oğlum Taha BİLGİÇ'e, babam Bayram BİLGİÇ'e, annem Hava BİLGİÇ'e, kardeşlerim Kader TONGAZ'a ve Fatih BİLGİÇ'e, üzerimde emeği bulunan tüm öğretmenlerime, sınıfında yaptığım çalışma süresince bana destek olan Ömer ÖZDEMİR'e, okul müdürlerim Ahmet DURSUN'a ve Erdal ERDİNÇ'e, çalışmayı yürüttüğüm ayrıca şuan görev yaptığım okullardaki çalışma arkadaşlarıma ve araştırmanın yürütüldüğü sınıftaki öğrencilerime teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KANIT TEMELLİ ÖĞRENMEYE İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Bilgiç, Salim

Yüksek Lisans Tezi, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Halil İbrahim Sağlam

Nisan, 2018. xiii + 127 Sayfa.

Bu araştırma ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin kanıt temelli öğrenme ile işlenmesine ilişkin olarak öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Akyazı ilçesinde öğrenim gören 9'u (%53) kız, 8'i (%47) erkek olmak üzere toplam 17 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilen araştırmanın verileri araştırmacıların hazırladığı dokümanlardan elde edilmiştir. Eylem araştırmasında yararlanılacak etkinlikler araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve iki alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda etkinliklere son şekli verilmiş ve dört haftalık uygulamaya geçilmiştir. Araştırmanın verileri içerik analizi ve doküman incelemesi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin, kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde büyük çoğunluğunun bilgiye ulaşabildikleri, kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde bilgiye ulaşabilmelerinde öğrencilere sunulan kanıtın niteliğinin etkili olduğu, kanıt temelli öğrenme ile bilgiyi transfer etmekte genel olarak başarılı oldukları bulunmuştur. Ayrıca, yazılı kanıtlara göre görsel kanıtlardan bilgiyi daha kolay transfer edebildikleri, kanıt temelli öğrenme ile kısa cevaplı sentezlemeler gerçekleştirebildikleri, fakat kanıt temelli öğrenme ile genel kanıtlar üzerinden gerçekleştirilen öğrenmelerde karşılaştırma yapmada istenilen düzeyde başarılı olamadıkları, kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslere yönelik öğrencilerin olumlu düşünce geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik Örnekleri, İlkokul, Kanıt Temelli Öğrenme, Sosyal Bilgiler

ABSTRACT

AN ACTION RESEARCH RELATED TO A EVIDENCE BASED LEARNING İN 4TH GRADE SOCIAL SCIENCE COURSE

Bilgiç, Salim

Master Thesis, Primary Education Deparment, Classroom Education Department.

Supervisor: Assoc.Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

April, 2018. xiii + 127 Page.

This research was conducted in order to determine the opinions of the students regarding the processing of the 4th grade social studies course in elementary school with evidence based learning. The research group of the study group consists of 17 primary school students in total, 17 of which are girls (53%) and 8 (47%) boys in Akyazı district of Sakarya in the academic year of 2015-2016. Appropriate sampling method was used in determining the study group. The qualitative research approach has been adopted and the data of the research has been obtained through a document review. The activities to be used in the action research were developed by researchers and presented to two field experts. In line with the opinions and suggestions coming from the experts, the activities were given the final form and the application for four weeks was passed. The content of the research was analyzed by content analysis and document review. As a result of the research, it has been found that students are generally successful in transferring evidence with evidence-based learning, where the vast majority of courses in evidence-based learning can access information, the quality of evidence presented to learners in accessing information in evidence-based learning is effective. They also found that students who were able to transfer information from visual evidence more easily through written evidence, perform short-answer syntheses with evidence-based learning but did not achieve the desired level of comparison with evidence-based learning and those based on general evidence, and students for evidence- based learning developed positive thoughts has been achieved.

Keywords: Activity Examples, Primary School, Evidence Based Learning, Social Studies.

İÇİNDEKİLER

Bildirim	i
Jüri Üyelerinin İmza Sayfası	ii
Önsöz	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	ix
Şekiller Listesi.....	xii
1. Bölüm, Giriş.....	1
1.1 Problem Cümlesi.....	3
1.2 Araştırmanın Önemi	3
1.3 Varsayımlar	4
1.4 Sınırlılıklar	4
1.5 Tanımlar	5
1.6 Kısaltmalar	5
2. Bölüm, Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi ve İlgili Araştırmalar.....	6
2.1 Sosyal Bilgiler ve Kanıt Temelli Öğrenme	6
2.1.1 Sosyal Bilgilerin Tanımı	6
2.1.2 Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihsel Gelişimi	7
2.1.3 Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kanıt Temelli Öğrenmenin Gerekliliği	8
2.1.4 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kanıt Temelli Öğrenme	10
2.1.4.1 Kanıt Temelli Öğrenmede Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	11
2.2 İlgili Araştırmalar	13
3. Bölüm, Yöntem	19

3.1 Araştırmanın Modeli	19
3.2 Çalışma Grubu	20
3.3 Veri Toplama Araçları	22
3.3.1 Dokümanlar	22
3.3.2 Gözlem	22
3.3.3 Öğrenci Görüşmeleri	23
3.4 Verilerin Analizi Ve Yorumlanması	23
3.4.1 İçerik Analizi	24
3.4.2 Doküman İncelemesi	25
3.5 Verilerin İşlenmesi Ve Yazıya Aktarılması	25
3.5.1 Verilerin Kodlanması	26
3.6 Araştırma Süreci	26
3.6.1 Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler	34
4. Bölüm, Bulgular	35
4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	35
4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	55
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	56
4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	57
4.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	67
5. Bölüm, Sonuç, Tartışma ve Öneriler	70
5.1 Sonuç Ve Tartışma	70
5.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	70
5.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	72
5.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	72
5.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	73

5.1.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	74
5.2 Öneriler	74
5.2.1 Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	74
5.2.2 İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	75
Kaynakça.....	76
Ekler	80
Özgeçmiş ve İletişim Bilgileri	127

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri	21
Tablo 2. Eylem Araştırması Planı	28
Tablo 3. Öğrencilerin “Yetim Kardeş Projesine” İhtiyaç Duyulmasının Nedenlerine İlişkin Cevapları	35
Tablo 4. Öğrencilerin Olağanüstü Durumlarda “İnsanların İhtiyaç Duydukları Malzemelerin Nasıl Toplanabileceğine?” İlişkin Görüşleri.....	37
Tablo 5. Öğrencilerin “İhtiyaç Duyulan Malzemeleri En Hızlı, Kolay ve Düzenli Ulaştırabilmenin Yolu?” İle İlgili Görüşleri	38
Tablo 6. Öğrencilerin Resim ve Amblemlerle Temsil Edilen Resmi Kurum, Kuruluş ve Sivil Toplum Örgütlerinin Ortak Amaçlarına Yönelik Görüşleri	39
Tablo 7. Öğrencilerin Karikatürden Yola Çıkarak Resmi Kurumların Ve Sivil Toplum Örgütlerinin Birlikte Var Olma Nedenlerine İlişkin Görüşleri	40
Tablo 8. Öğrencilerin Sivil Toplum Örgütlerinin Ortak Amaçlarına Yönelik Görüşleri	41
Tablo 9. Öğrencilerin Öğretmenlerin Aynı Zamanda Sivil Toplum Veya Resmi Kurum Çalışanı Olarak Görev Yapmasına İlişkin Olarak Görüşleri	42
Tablo 10. Öğrencilerin Öğretmenin Öğretmenlik Mesleği Dışında Sivil Toplum Faaliyetlerinde Bulunabilmelerinin Uygunluğuna İlişkin Görüşleri	42
Tablo 11. Öğrencilerin Kanıttaki Akranlarının Sivil Toplum Çalışmaları İle Etkileşim İçinde Olabilmelerine İlişkin Görüşleri	43
Tablo 12. Öğrencilerin Kendilerinin Sivil Toplum Kuruluşları İle Etkileşim İçinde Olmalarına İlişkin Görüşleri	43
Tablo 13. Öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin Kendilerini İlgilendirme Durumuna İlişkin Görüşleri	44
Tablo 14. Öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde Yer Alan Amaçlara İlave Amaçlar Eklenebilme Durumuna İlişkin Görüşleri	45

Tablo 15. Öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne Göre Öğrenci Kulüplerinin Kurulma Amaçlarının Neler Olabileceğine İlişkin Görüşleri	46
Tablo 16. Anıtkabir'i Ziyaret Etkinliğinin Öğrencilere Katkılarına İlişkin Öğrenci Görüşleri	47
Tablo 17. Öğrencilerin “Neyi Meşhur Biliyorum, Ülkemi Tanıyorum” Yarışmasına Katılma İsteklerine İlişkin Görüşleri	48
Tablo 18. Öğrencilerin Müzikal Tiyatro Faaliyetinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri	49
Tablo 19. Öğrencilerin Resim Sergisinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri	50
Tablo 20. Öğrencilerin Halk Oyunları Faaliyetinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri	51
Tablo 21. Öğrencilerin İzcilik Faaliyetinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri	52
Tablo 22. Öğrencilerin Kantlarda Yer Alan Sosyal Etkinliklerden Başka Okulda veya Yakın Çevrelerinde Düzenleyebilecekleri Sosyal Etkinliklere İlişkin Görüşleri	53
Tablo 23. Öğrencilerin Kanıttan Bilgiyi Transfer Edebilmelerine Yönelik Gerçekleştirilen Ara Etkinliklerin Sonuçları	55
Tablo 24. Öğrencilerin Kanıtları Karşılaştırma Yapabilmelerine Yönelik Gerçekleştirilen Ara Etkinliklerin Sonuçları	56
Tablo 25. Öğrencilerin Toplumsal Olayları Çözmede Resmi Kurum, Kuruluş veya Sivil Toplum Örgütlerinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	57
Tablo 26. Öğrencilerin Sosyal Problem veya İhtiyaçlarla Grup, Kurum ve Sosyal Örgütleri İlişkilendirmelerine Yönelik Şiirler Üzerinden Sentezleme Becerileri	58
Tablo 27. Öğrencilerin Çevresindeki Gruplar, Kurumlar ve Sivil Toplum Örgütleriyle Etkileşimlerine Yönelik Görüşleri	64
Tablo 28. Öğrencilerin Okulda, Yakın Çevresinde Katılacağı Sosyal ve Eğitsel Etkinlere Katılma Kararları ve Gerekçeleri	65

Tablo 29. Öğrencilerin Derslerin Kanıt Temelli İşlenecek Olmasına İlişkin Görüşleri 67

Tablo 30. Öğrencilerin Derslerin Kanıt Temelli Öğrenme İle İşlenmesine İlişkin Görüşleri 68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Eylem Araştırması Süreci	20
---	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Evrendeki canlı ve cansız yapıların değişen zamanın etkilerinden bağımsız olarak varlığını sürdürmesi düşünülemez. Değişmeyen tek şeyin değişim olduğu bu evrensel süreçte, bireylerin yaşam mücadelelerini devam ettirebilmeleri için bazı temel becerilere sahip olmaları gerekiyor (Keser, 2003). Değişim ve sürekliliği algılamak, onun dışında kalmamak gerekiyor. İnsan istese de istemese de dünya değişiyor. Değişimin hızına yetişebilmek, geride kalmamak için beceriler büyük önem taşıyor. Öğrenene nasıl öğrenmesi gerektiği konusunda yol göstermek, öğrenme sorumluluğu kazandırmak daha bir anlam ifade ediyor. Bilginin hızlı üretildiği ve hızlı tüketildiği böylesi bir dünyada analitik düşünebilmek, doğru ile yanlış ayırt edebilmek birtakım becerilerin kazanılmasını zorunlu kılıyor. Bilgi üretmek, bilgidен yararlanmak için “kalıp yargı ve önyargıyı fark etme” ve “karar verme” becerilerine sahip olmak gerekiyor. Bu beceriler “araştırma” ve “kanıt kullanma” becerilerinin insan hayatında yer almasıyla bir anlam kazanabilir. Böylece insan bu becerileri yaşamına yansıtabilir.

Bilimsel gelişmeler dikkate alındığında okulda öğrencilere her şeyi öğretmenin mümkün olmadığı kolayca anlaşılabilir. Bu da öğrencilerin kendi kendilerine öğrenebilmelerine imkân veren temel becerilerin kazandırılmasını, eğitim kurumlarında yararlanılan eğitim programlarının gelişmelere göre yeniden düzenlenmesini gerektirir. Ayrıca eğitim kurumlarının öğrencilere işlevsel bilgileri kazandırmaları ve yaşamlarında ihtiyaç duyacakları bilgilere ulaşma ve bilgileri test etme becerilerini geliştirmelidir (Keser, 2003). Bunun için öğrenme yaşantıları öğrencilerin keşfetmesini, analiz yapmasını, değerlendirme yapmasını, bilgiyi asıl kaynağından sentezlemesini, yorumlamasını ve öğrendiklerinden bir anlam

çıkarmasını kapsayacak şekilde düzenlenmelidir (Jadallah, 2000). Sürekli değişim içinde bulunan dünya, yenilikleri ve gelişmeyi kavrayan, bunun yanında kendi üzerine düşen görevlerin de farkında olan bireylere ihtiyaç duymaktadır (Şaşan, 2002).

İnsan, yaşamı boyunca farklı olaylarla karşılaşır. Okulda öğrencilere yaşamları boyunca ihtiyaç duyabilecekleri her şeyi öğretmek mümkün değildir. Öğretilenlerden bir kısmının da kısa zamanda geçerliğini kaybetmesi mümkün olabilmektedir. Bu sebeple öğrencilere ihtiyaç duyabilecekleri temel becerileri kazandırarak hayata hazırlanmalarına katkıda bulunmak iyi bir tercih olabilir (Yanpar, 2009). Öğrencilere kanıt kullanmayı öğretmek işe başlanabilir. Öğrencilerin kanıtlardan yararlanarak karşılaştıkları olayları yorumlamaları, doğru bilgiye ulaşmaları mümkün olabilir.

Teknolojideki gelişmelere bağlı olarak insanoğlu ihtiyaç duyduğu birçok şeye bilgisayar, tablet, akıllı telefon aracılığı ile çok kısa zamanda ulaşabilir duruma gelmiştir. Teknolojideki bu değişim geleneksel okuryazarlığın yanına, teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, görsel okuryazarlık gibi yeni okuryazarlık türlerini ortaya çıkarmıştır. Bu durumun eğitim programlarına yansımalarını da görmek mümkündür. Örneğin yenilenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) öğrencilere kazandırılması amaçlanan çevre okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve politik okuryazarlık becerileri yer almaktadır. Kanıt temelli öğrenme ile öğrencilerin karşılaştıkları görsellere ya da ulaştıkları bilgilere şüphe ile yaklaşarak güvenilirliklerini sorgulamaları ve onlara ait farklı bakış açılarını inceleyerek yeni kanıtlara yönelmeleri göz önünde bulundurulursa programda adı geçen çeşitli okuryazarlık becerilerinin öğrenciye kazandırılmasında kanıt temelli öğrenme etkinliklerinin önemi daha kolay anlaşılabilir.

Eğitim kurumları, öğretim programları aracılığıyla öğrencilerin temel becerilerini geliştirmeyi amaçlar (Mutluer, 2013). Bu nedenle öğretim programlarında zamanın ruhuna uygun olarak paydaşların ihtiyaç ve beklentilerine göre sahip olunması gereken beceriler belirlenir. İlgili programlar incelendiğinde özellikle 2005 yılından bu yana öğrencilere kazandırılması gereken becerilerin öğretim programlarında açık bir şekilde ifade edildiği görülmektedir. Bu anlamda hem 2005 (Milli Eğitim

Bakanlığı [MEB], 2005) hem de 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Program'larında yer alan becerilerden biri "kanıt kullanma" becerisidir. Kanıt kullanma becerisi 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan "araştırma", "kalıp yargı ve önyargıyı fark etme" ve "karar verme" becerilerinin (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018) işlevsel hale gelmesinde de önemli rol oynayabilir. Ayrıca öğrenenlerin öğrenmeyi sürekli hale getirerek gelişimlerini sürdürülebilir kılmalarına yardımcı olabilir.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın problem cümlesini "İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin kanıt temelli öğrenme ile işlenmesinin etkileri nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin bilgiye ulaşmalarına katkısına yönelik görüşleri nasıldır?
2. Sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin bilgiyi transfer etmelerine ve özümsemelerine etkilerine yönelik görüşleri nasıldır?
3. Sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin karşılaştırma yapmalarına katkısına yönelik görüşleri nasıldır?
4. Sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme ile öğrencilerin bilgiyi sentezlemelerine katkısına yönelik görüşleri nasıldır?
5. Sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme öğrencilerin görüşlerinde nasıl bir değişim göstermiştir?

1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsan günlük hayatta sayısız farklı durum ya da olaylarla karşılaşır. Okul ortamında öğrencilere günlük yaşamında karşılaşılabileceği tüm olay ya da durumlar karşısında nasıl davranması ve neler yapması gerektiği tek tek kazandırılmaz. Bu sebeple eğitimle öğrencilere genel bir takım beceriler kazandırarak onların hayata

hazırlanmasını sağlamaya çalışmak en iyi çözüm yolu olarak görünmektedir. Sosyal bilgiler dersi yaşamla iç içe olan bir ders (Yanpar, 2009: 55) olduğu için öğrencileri hayata hazırlayacak becerileri kazandırmak adına birçok fırsat sunmaktadır. Öğrencilerin günlük yaşamında karşılaştıkları kanıtları yorumlayarak doğru bilgiye ulaşmaları da bu becerilerden bir tanesidir. Bu amaca yönelik olarak sosyal bilgiler dersinde sadece tarih konularında değil diğer alt disiplin alanlarında da kanıta dayalı öğrenmeler gerçekleştirilmekte yerinde olacaktır.

Yapılan literatür taraması sonucunda kanıt temelli öğrenme çalışmalarının ilköğretim düzeyinde uygulanmasına yönelik sınırlı sayıda çalışmanın daha çok tarih konuları ile sınırlı olduğu görülmüştür. Bu çalışma genellikle tarih konuları için kullanılan kanıt temelli öğrenmenin sosyal bilgiler dersine entegre edilmesi, sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kanıt kullanma becerisini öğrencilere kanıt temelli öğrenme üzerinden kazandırarak öğrencilerin küçük birer sosyal bilimci gibi çalışmalarının sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada sosyal bilgiler dersi için öğretmenlere etkinlik örneklerinin sunulması, uygulama aşamalarının gösterilmesi, kanıt kullanmanın etkilerinin anlaşılması açısından önemli olduğu düşünülmüştür.

1.3 VARSAYIMLAR

1. Öğrencilerin etkinliklerdeki sorulara verdikleri cevaplarda samimi oldukları ve birbirlerini etkilemedikleri varsayılmaktadır.

1.4 SINIRLILIKLAR

1. 2015- 2016 Eğitim öğretim yılında Sakarya ili Akyazı ilçesinde bulunan Mehmet Akif Ersoy İlkokulu'nda öğrenim gören 4/B sınıfı öğrencileri ile,
2. 2009 İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Programı'nda yer alan "Gruplar, Kurumlar, Sosyal Örgütler" öğrenme alanındaki kazanımlara yönelik hazırlanan

kanıt temelli öğrenmeyle ilgili çalışma yapraklarındaki etkinliklere öğrencilerin verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

1.5 TANIMLAR

Kanıt Temelli Öğrenme: Öğrencilerin birinci ve ikinci elden farklı türlerde kanıtları kullanarak sınıf içinde kanıtlara dayalı grup veya bireysel çalışmalar ve sorgulamalar yoluyla, küçük birer sosyal bilimci gibi farklı kaynaklarla karşı karşıya kalarak bir takım becerileri kazanmaları esasına dayanan zihinsel etkinlikler bütünüdür (Alabaş, 2007).

Kanıtlama: Öğrencilerin, öğrenilenlerle ilgili bir yargıyı destekleyici bilgileri toplamaları, bu bilgileri çözümlenmeleri ve o yargıyı doğrulayan kanıtlar olarak sunmalarıdır (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

1.6 KISALTMALAR

KTÖ: Kanıt Temelli Öğrenme

NCSS: National Council of the Social Studies

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde çalışılan konu ile ilgili kuramsal çerçeve oluşturularak literatürde kanıt temelli sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

2.1 SOSYAL BİLGİLER VE KANIT TEMELLİ ÖĞRENME

Burada kanıt temelli öğrenme ile ilgili kuramsal çerçeve yer almaktadır.

2.1.1 Sosyal Bilgilerin Tanımı

Sosyal bilgiler, sosyal bilimler alanında akademik ortamda üretilen bilimsel bilgiyi kullanmakta, ancak bu bilgiyi özel bir kitle olan öğrencilere sunmaktadır. Bu nedenle sosyal bilgiler aracılığıyla bilgi sunulurken, öğrencilerin yaş kuşağı, ilgi ve gereksinimleri ile hazırbulunuşluk düzeyi göz önünde bulundurulmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin pedagojik ilkeler çerçevesinde özel bir kitle olan öğrenciler için basitleştirilmiş biçimi olarak ifade edilebilir (Kabapınar, 2014: 2). Bir başka ifade ile sosyal bilgiler, hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2009) şeklinde tanımlanabilir.

Amerika'da sosyal bilgiler ile ilgili tüm gelişmeleri yürüten Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi [National Council of the Social Studies (NCSS)] tarafından yapılan ve

sosyal bilgilerle ilgili çalışma yapanlar tarafından da önemli kabul edilerek ilgili çalışmalarda kullanılan tanım ise şu şekildedir:

Sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için, sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimleri, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerin alınarak sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı oluşturulmasını hedefler. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağımlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır (NCSS, 1993).

Bu tanımlardan sosyal bilgilerin, etkili vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal bilimlerden seçilmiş konuların kaynaştırılmasıyla oluşturmuş ilköğretime yönelik bir ders olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.2 Sosyal Bilgiler Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Disiplinler arası bir program yaklaşımı ve bir ders olarak sosyal bilgiler, Türkiye’de ilk kez 1960’lı yıllarda benimsenmiştir. Bu tarihten önce gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet Dönemlerinde, bu dersin kapsamına giren disiplinler, ilköğretim düzeyinde ayrı dersler olarak verilmiştir (Öztürk ve diğerleri, 2014: 10).

1962 program taslağında ilkokulun amacı “kişisel, insanlık münasebeti, ekonomik ve toplumsal hayat” bakımlarından belirlenmiş tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri birleştirilerek Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi konulmuştur (Sönmez, 2005:459). Bu ders, 1968 yılında yayınlanan İlkokul Programı’nda “sosyal bilgiler adını almıştır.

1968 yılından itibaren ilkokullarda, 1975 yılından itibaren de ortaokullarda okutulmaya başlanan sosyal bilgiler dersi 1985 yılında II. kademe Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi dersleri olarak verilmiştir. 1997 – 1998 öğretim yılından itibaren ise 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda tekrar sosyal bilgiler dersi olarak

okutulmaya başlanmıştır (Safran, 2015). 2005 yılına gelindiğinde, yine ilköğretim 4, 5, 6 ve 7. sınıflar düzeyinde, NCSS'nin öğrenme alanları dikkate alınarak yapılandırmacı yaklaşımla düzenlenen sosyal bilgiler programı 2017 yılına varlığını devam ettirmiştir (Öztürk ve diğerleri, 2014: 10). Daha sonra güncellenen program 2017 Sosyal Bilgiler Programı adını almış, ardından yapılan bazı değişikliklerle 2018 Sosyal Bilgiler Programı'na dönüşmüştür.

2.1.3 Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kanıt Temelli Öğrenmenin Gerekliği

Herhangi bir bilgi verirken, bir iddiayı dile getirirken, bir değerlendirme yaparken, bir “kanıt” a dayanma yükümlülüğü ve alışkanlığı yalnızca tarihçilere ait değildir. İnsanlar, gündelik ilişkilerinde bile sürekli olarak “birilerini” geçmişte olmuş ya da hâlihazırda olmakta olan kimi olayları, kendi yapıp ettiklerini, planlarını, kendilerinin ya da başkalarının özelliklerini, belli başlı bilgi kaynaklarını referans göstererek iletişim kurarlar. İnsanlar konuşurken, bilgi verirken, suçlarken ya da savunurken genellikle bir “kanıt” a dayanmayı tercih ederler (Doğan, 2007).

İlkokul düzeyinde özellikle hayatın içinden bir ders olan sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmeden yararlanmak ve öğrencilerin kanıt kullanma becerisini kazanmalarını sağlamak önem arz etmektedir. Çünkü dersi toplumsal yaşamı birçok yönden içeren bir derstir. Sosyal bilgiler dersinin öğrencileri toplumsal yaşama hazırlarken, onların toplumsal var oluşunu gerçekleştirmelerini sağlaması, onlara iyi vatandaş olma özelliklerini kazandırması ve öğrencilere öğrenme sürecinde edindiği deneyimleri çevreleriyle etkileşimlerinde kullanma becerilerini kazandırması beklenmektedir. Bireylerin öğrenme sürecinde edindikleri deneyimleri, yaşamlarında nasıl kullanacaklarının da farkında olmaları gerekmektedir. Kısaca birey öğrenme sonucu edindiği yaşantıları, yaşamının her alanında kullanabilmelidir (Gömleksiz ve Cüro, 2010). Bu sebeple sosyal bilgiler dersini geleneksel öğretim tarzlarının dışına taşımak gerekir. Doğan (2008b) sosyal bilgiler derslerini geleneksel öğretim tarzından kurtarmanın etkili yollarından birisinin çeşitli kanıtları sınıfa getirerek, öğrencilerin bunlardan kanıtlanabilir bilgiyi üretmelerini sağlamak olduğunu belirtmiştir. Çünkü sosyal bilgiler dersi öğretiminde kullanılacak kanıt öğrencinin ilgisini canlı tutarak, onda merak duygusunu geliştirir ve öğrencinin kanıtı analiz

ederek yorum yapabilme ve eleştirel düşünebilme becerisi kazanmasını sağlar. Sosyal bilgiler öğretmeni ise öğrenciye sunduğu kanıtlarla öğrencide bilginin kalıcılığını sağlamış olur. Zaten günümüz eğitim anlayışı olan yapılandırmacı anlayış, öğrenciyi aktif istediğinden kanıt temelli bir sosyal bilgiler öğretimi de öğrenciyi aktif kılıp, onu bilmeye ve keşfetmeye yönlendireceğinden dolayı programa uygun ders işlenmesini sağlamış olur (Tangülü ve Çıdacı, 2016). Bu amaçla sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerde beceri gelişimini sağlayacak öğretim ortamlarının düzenlenmesinde birinci ve ikinci elden kaynakların kullanılması önemlidir. İlköğretim öğrencileri ile ders başında kaynakların sınıflanması ve analizi üzerine yapılacak çalışmalar ile öğrencilerin kanıtları sınıflandırmasına yardımcı olunmalıdır.

Öğrenciler sosyal bilgiler dersiyle ilgili çeşitli kaynakları inceleyerek ve üzerinde düşünerek öğrenmelerini birincil kaynaklardan sağlanmasıyla ders kitabında yazılanları tek doğru olarak kabul etmeyerek kendisine sunulan kaynakta ilginç bulduğu noktaları sorgulama yoluna gidebilir (Alabaş, 2007). “Kanıt temelli öğretim”, sosyal bilgiler derslerinin öğretimine ilişkin yapılandırmacı anlayış temelli çağdaş bakış açısını kapsayan bir yaklaşımdır. Sosyal bilgilerin temel anlayışı ile metodolojik kavram ve söylemlerin öğrenciye tanıtılması ve bu temelde becerilerin oluşturulması “kanıt temelli öğretim” anlayışının en önemli hareket noktasıdır. Bu çerçevede ana vurgu, araştırma, analiz ve yorumlama süreçlerinin öğrenciye tanıtılmasına ve öğrencide bu süreçlere ilişkin deneyim ve becerilerin oluşturulmasına verilmiştir. Böylelikle öğrencileri edilgen birer alıcı konumuna indirgeyen bilgilerin ezberlenmesine, büyük oranda, gerek kalmamakta; öğrencilerin bilgi ve yorum üretim sürecine etkin katılımları ile sosyal bilgiler öğretiminde düşünsel ve metodolojik bir boyut yaratılmaktadır. Bu boyutla öğrenci, tartışmalı konuları irdelemekte; farklı bakış açılarını tanıyarak mutlak doğrunun sosyal bilimlerdeki yerini ve ideolojik tutumdan kaynaklanan muhtemel ön yargıları anlayarak birinci ve ikinci elden kaynaklara şüpheyile yaklaşılmasını, güvenilirliklerinin sorgulanması gerektiğini algılamaktadır (Kabapınar, 2014: 252). Bu noktadan hareketle “Kanıt Temelli Öğrenme” yöntemini sadece tarih dersleri ya da konuları ile sınırlı tutmak yerine başta sosyal bilgiler dersi olmak üzere farklı derslerde de kullanımını yaygınlaştırmak gerekmektedir. Nitekim Kabapınar (2014),

kanıt temelli öğrenme ile ilgili açıklama sistematığının sadece tarih için geçerli olmadığını, aynı yaklaşımın benzer şekilde sosyal bilgiler öğretimi için de geçerli olabileceğini belirterek, bu çerçevede kanıt temelli öğretim yaklaşımı sosyal bilgiler dersinin bileşenleri içerisinde yer alan vatandaşlık, coğrafya, arkeoloji, ekonomi, sosyoloji, psikoloji gibi alanların konularının öğrenci önüne getirilme sürecinde ve bunlardan başka yeni sosyal bilgiler programının temel felsefesine uygun olarak işlenen konunun tarihsel, sosyal, kültürel, ekonomik boyutlarının bir bütün olarak sunulması sürecinde de kullanılabilir olduğunu ifade etmiştir.

2.1.4 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kanıt Temelli Öğrenme

Sosyal Bilgiler Programı'nda sosyal bilgiler dersinin amaçlarından birisinin de; öğrencilerde, kanıt kullanma, kanıta dayalı akıl yürütme becerilerini geliştirmek olduğu belirtilmiştir. Bu açıdan sosyal bilgiler dersinde öğrencileri kanıt niteliği taşıyan birinci elden kaynaklar ve ikinci elden kaynaklarla karşılaştırmak gerektiği ifade edilerek, birincil kaynak ile olayın geçtiği döneme ait kaynakların, ikincil kaynaklar ile de birincil kaynaklara dayanılarak hazırlanmış telif eserleri olduğu belirtilmiştir (MEB, 2005). Sosyal Bilgiler Programı'nda birincil kaynakların yazılı, görsel ve işitsel dokümanlardan ve nesnelere oluşmakta olduğu belirtilerek şu şekilde listelenmiştir (MEB, 2005):

- ❖ Gazeteler, mektuplar, tarihsel yemekler, günlükler
- ❖ Nüfus verileri, haritalar, mimari çizimler
- ❖ Fotoğraflar, aile fotoğrafları, filmler, videolar, güzel sanatlar
- ❖ Sözlü tarih kayıtları, görüşme kayıtları, müzik kayıtları
- ❖ Buluntular, aletler, silahlar, aletler, malzemeler, giysiler icatlar, mezar taşları.

Kanıtlama, öğrencilerin öğrenilenlerle ilgili bir yargıyı destekleyici bilgileri toplamaları, bu bilgileri çözümlenmeleri ve o yargıyı doğrulayan kanıtlar olarak sunmalarıdır (MEB, 2005). 2005 Sosyal Bilgiler Programı'nda doğrudan verilecek beceriler içerisinde yer alan “Kanıtı Tanıma, Kullanma ve Görsel Kanıt Kullanma”nın 2018 Sosyal Bilgiler Programı'nda kazandırılması amaçlanan 27 beceriden biri olarak “Kanıt Kullanma” adı altında ele alındığı görülmektedir (MEB,

2018). 2018 Sosyal Bilgiler Programı'nda kanıtlar ile ilgili olarak sosyal bilgiler dersinin özel amaçlarında farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemenin yer aldığı, programın uygulanmasında dikkat edilmesi beklenen hususların içinde kazanımlarla ilgili güncel ve tartışmalı konuların kanıt kullanma becerisiyle ilişkilendirilerek sınıfa taşınabileceğinin belirtildiği görülmektedir (MEB, 2018).

Sosyal Bilgiler Programı'nda 4. sınıf "Birey ve Toplum" ve "Kültür ve Miras", 7. sınıf "Kültür ve Miras" ve "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanları işlenirken kanıt kullanma becerisinin de öğrenciler tarafından edinilmesinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca 6. sınıf kazanım ve açıklamalarında "Kültür ve Miras" öğrenme alanında yer alan "Türkiye Selçuklular Dönemi'nde gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerin Anadolu'nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecine katkılarını kanıtlar gösterir" kazanımında kanıt göstermenin yer aldığı ve 5. sınıf kazanım ve açıklamalarında "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanının "Bölgesindeki doğal güzellikler ile beşeri özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir." kazanımının açıklamalarında insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine kanıtlar gösterileceğinin yer aldığı görülmektedir (MEB, 2018).

2.1.4.1 Kanıt Temelli Öğrenmede Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

İlköğretimde 4 ve 5. sınıf çocukları için birincil kaynak olarak öncelikle, kendi yaşamlarına ait malzemeler kullanılmalıdır. Kimlik belgeleri, doğum günü kartları, ilk kitapları, oyuncakları, koleksiyon defterleri, aileye miras kalan eşyalar, okul kayıtları, posta kartları, demir ve kâğıt paralar gibi (MEB, 2005). İlkokul 4. sınıftan itibaren öğrencilerin kendi düzeylerine uygun yakın çevrelerindeki kanıtlarla karşılaşmaları ve kanıtlardan anlam üretmeleri amaçlanmaktadır (Kabapınar, 2014: 259). Birincil kaynaklar genel olarak yazılı metinden oluşması sebebiyle yazılı metinlerin sınıf içinde kullanılmasında dikkat edilmesi gereken noktalarda programda şu şekilde belirtilmiştir (MEB, 2005):

- ❖ Öğrencilere sunulmadan önce belge gözden geçirilmelidir.

- ❖ Birçok mektup, kitap ve belgedeki ifade ve kelime sayısı yetişkinler için uygun olabilir. Eğer belgelerin anlaşılır ve yararlı olması isteniyorsa gerekli terim ve deyimler önceden öğrenciye açıklanmalıdır.
- ❖ Eski basılı kaynaklar ve el yazısı ile yazılmış belgelerin öğrenciler tarafından okunması zor olabilir. Bu belgelerin basılı şekilde öğrenciye ulaştırılması daha uygundur.
- ❖ Reklamlar ve gazete makaleleri hem yazı hem de fotoğraf içerir. Harita ve diyagramlarda görsel malzemelerdir. Bu tür malzemeler öğretmenler tarafından öğrenciye sunulmalıdır. Belirlenen kaynağın sınıf içinde kullanımında şu yol izlenebilir (MEB, 2005):

Olguların çıkarılması ve bilginin seçilmesi: Bu, belgesel kanıt incelemede kullanılacak en basit seviyedir. Sorular öğrencilerin belli bir dönem hakkındaki, belli olguları ya da kaynaktaki olayları bulması için desteklenmelidir. Öğrencilerin doğru/yanlış işaretleyebilecekleri çalışma kâğıtları daha kullanışlıdır.

Kayıt defterleri veya okul kayıtlarından çıkarılan olgular şunları içerebilir:

- ❖ Okula giden erkek sayısı kızlardan fazladır. Doğru/Yanlış
- ❖ Erkeklerin çoğu çiftçi çocuğudur. Doğru/Yanlış
- ❖ Öğrenciler 6 yaşında okula gelir. Doğru/Yanlış
- ❖ Tüm çocuklar 12 yaşında okuldan ayrılır. Doğru/Yanlış

Bilginin bir formattan diğer bir formata dönüştürülmesi: Örneğin belli bir dönemi kapsayan kayıt defterindeki bilgiler, bir yıl içerisinde aydan aya değişen devam durumunu tespit etmek için grafik formatına dönüştürülebilir.

Çıkarım yapma: Örneğin öğrenci devam durumu ile ilgili kanıt olarak, devam durumunu ekim, mart ve haziran aylarında devamın düşük olduğunu gösterebilir. Daha ileri bir inceleme, erkeklerin devamlılığının bu aylarda düşük olduğu sonucunu verebilir. Daha sonra öğrencilere bunun nedenleri sorulabilir.

Kaynağı yazan kişilerin bakış açısı ve duygularının değerlendirilmesi: Günlükler ve kişisel mektuplar gibi belge çeşitleri, karakterlerini motivasyonlarını ve güdülerini değerlendirmek için mükemmeldir.

İki ya da daha fazla yazılı kaynağın karşılaştırılması: Bu, üstteki etkinliklerden daha karmaşık bir beceridir. Üst sınıflara uygulanmalıdır. Örneğin aynı olayın iki farklı yorumu, farklı bakış açıları ile yazılmış olabilir.

İki ya da daha fazla kaynaktan alınan bilgileri sentezlemek: Bu beceri, incelenen dönem hakkında bilgi gerektirir. Kanıtların incelenmesi, öğrencilerin incelenen dönemde bir günü anlatan değerlendirme yazılarında etkilidir. Kanıt temelli sosyal bilgiler eksenli değişim adına söylemlerde kanıt temelli öğretimin, öğrencilerde “neden sonuç ilişkisi kurma” ve “kanıta dayalı akıl yürütme” becerilerinin gelişmesi noktasında önemli olduğu vurgulanmaktadır. Yine sosyal bilgiler ve tarih öğretimindeki önemli metodolojik bakışlardan biri olan “kanıttaki sınırlılıklar” gündeme getirilerek, kanıtların bilgi ve bakış açısı üretimindeki rolü ve kanıtın güvenilirliğinin sorgulanmasının altı çizilmektedir. Bir başka metodolojik bakış olarak tarihte farklı bakış açılarının aynı kanıtlar kullanılsa dahi olabileceği hissettirilmektedir. Bunlardan başka bireysel ya da grup olarak birincil ve ikincil kanıtlarla çalışma teşvik edilmekte ve öğrencilerin “kendi anlayışlarını sosyal ve kültürel bağlam içerisinde oluşturmalarına” dikkat çekilmektedir. Dönem ve mekân açısından farklılık gösteren kanıtların incelenmesinin de benzerlik ve farklılıkları belirleme ve değişim ve sürekliliği algılama noktasında önemli olduğu ifade edilmiştir (Kabapınar, 2014: 257).

2.2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kanıt temelli öğrenmeye yönelik olarak yapılan çalışmalar genellikle sosyal bilgiler dersindeki tarih konularını kapsamaktadır. Bu çalışmaların kanıt temelli öğrenme ile tarihsel kavramların kazandırılması ve kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin akademik başarısına etkisi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu bölümde kanıt temelli öğrenmeye yönelik olarak yapılmış olan çalışmalar özet olarak verilmeye çalışılmıştır.

Balkaya (2002), ilköğretim sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların etkililiği adlı araştırmasında; ilköğretim sosyal bilgiler ders programındaki

tarih konularının öğretiminde kullanılan tarihsel kanıtların tespitini ve kanıt kullanımına yönelik uygulamalar hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerini, tarihsel kanıt kullanılarak işlenen bir ders ile kanıt kullanılmadan işlenen dersin başarısının kontrolünü gözlem yoluyla neden sonuç ilişkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma verileri 300 sınıf öğretmeni, 6 ilköğretim sınıfı ve bu sınıflara devam eden öğrenciler üzerinden öğretmen anketi ve öğrenci gözlem formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda tarihsel kanıtların kullanılması yoluyla, tarih derslerinde öğretimin etkililiğinin artırılabilceği, tarih derslerini daha verimli kılmak amacıyla öğrencilerde, tarihçilerin çalışma yöntemini kullanma becerilerinin geliştirilmesi, bu amaçla tarihsel kanıtların kullanılmasının gerekli olduğu belirlenmiştir.

Doğan (2007), sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıtların kullanımı adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretiminde yazılı tarihsel kanıtların kullanılarak akademik başarının artırılmasını, derse karşı tutumun geliştirilmesini ve tarihsel düşünme becerisinin tarihsel anlama, tarihsel analiz ve yorumlama boyutlarında geliştirilmesini amaçlamıştır. Araştırmada sonucunda uygulama öncesinde deney grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumları kontrol grubuna göre düşük çıkmasına rağmen uygulama sonucunda deney grubu öğrencilerinin tutumları oldukça yükseldiği ve bu durumun yapılan uygulamanın öğrenci tutumlarını geliştirdiğini ortaya koyduğu belirtilmiştir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin tarihsel düşünme açısından; kaynağı ve kaynağın yazarının bakışını belirleme, olguları görüşlerden ayırt etme, desteklenmeyen hipotezleri belirleme, tarihsel empati yapma, hayal gücünü geliştirme, tarih haritası üzerinde kaynağa dayalı veri çizebilme ve tarihsel karakterin eğilimlerini okuyabilme bakımından kontrol grubu öğrencilerine göre daha çok geliştikleri belirlenerek; deney grubu öğrencileri içinde yaklaşık %20 oranında öğrenci çoklu kaynağa dayalı olarak bilgilere kanıt gösterme becerileri açısından başarılı oldukları ve kontrol grubunda bu oranın daha da düşük olduğu araştırma sonucunda belirlenmiştir.

Alabaş (2007), ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme modeli: bir eylem araştırması adlı çalışmada “kanıt temelli öğrenme modeli”ni ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler derslerinde uygulamayı amaçlamıştır. Araştırma verileri 12 yaş grubundaki 29 öğrenci üzerinden öğrenci görüşme formları, aksiyon araştırmasının katılımcısı olan ders öğretmeni ile görüşme formu, araştırmacı notları,

öğrenci ürünleri ile öğrencilerin sınıftaki söylemleri, video-kamera kayıtları, metin yorumlama soruları ve açık uçlu anket soruları ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler derslerinde, kanıtlara dayalı tarih öğretiminde, öğretmen rehberliği ile kanıtların sorgulanması şeklinde işlenen tarih dersleri 12 yaş grubundaki öğrencilerin öğrenme düzeylerinde bilişsel alanda tarihçiler gibi derin tarihsel analizlere ulaşabildiği, duyuşsal alanda hoşlanma tutumu geliştirdikleri belirlenmiştir.

Doğan (2008), ilköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde tarihsel kanıt kullanımının etkililiği adlı çalışmada, kanıt temelli tarih öğretiminin öğrencilerin tarih, tarih öğretimi, tarih öğretiminin amaçları, tarihçi ve tarihsel kanıta ilişkin algılamaları, tarihsel kanıtı sorgulama beceri düzeyleri ve kanıt temelli tarih öğretimi sürecine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma 14 yaş grubundaki 8. sınıfa giden 25 öğrenci üzerinden tarihsel dokümanlar, gözlem, görüşme formu ve açık uçlu sorulardan oluşan anket formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda kanıt temelli tarih öğretim uygulamasında öğrencilerin kanıtı sorgulama beceri düzeylerinin farklılık gösterdiği; öğrencilerin ders sürecini derse ilgi, öğrenme ve öğrenmenin kalıcılığı noktasında olumlu değerlendirdikleri; kanıt temelli tarih öğretimi uygulaması sonunda öğrencilerin tarih, tarih öğretimi, tarih öğretiminin amaçları, tarihçi ve tarihsel kanıta ilişkin algılamalarında tarih metodolojisi ve yapılandırmacı eğitim felsefesine uygun anlayış geliştirdikleri belirlenmiştir.

Işık (2008), ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde kanıt temelli öğrenme modeli: Bir eylem araştırması adlı çalışmada geçmişten günümüze ulaşan her türlü obje, resim, fotoğraf, eşya, yazı vs. tarihsel kanıtın; tarih öğretiminde geçmişin öğrenilmesi üzerine etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma verileri ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde 9-10 yaş grubundaki 42 öğrenci üzerinden öğrenci görüşme formları, öğrenci ürünleri ile öğrencilerin sınıftaki söylemleri ve grup içi tartışmalarını belirleyebilmek amacıyla video-kamera kayıtları ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda 9-10 yaş grubundaki öğrencilerin bireysel ve grup çalışmaları sonucunda, “kanıt temelli öğrenme” modeli uygulamalarıyla tarihsel sorgulamaları öğretmen

rehberliğinde yapabildiklerini, öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri üzerinde olumlu etkiler yapabildiğini belirlemiştir.

Özbaş (2010), 12 -14 yaş grubu öğrencilerinin tarihsel düşünme gelişimi ve tarihsel kanıt kullanımı adlı ilköğretim öğrencilerinin tarihsel bilgiye, tarihsel iddia-kanıt, tarihsel yorum-kanıt arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerinin neler olduğunu, bu görüşler arasında yaş gruplarından, cinsiyetten ve akademik başarıdan kaynaklanan anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak bir nedensel tarama araştırması yapmıştır. İlköğretim Öğrencilerinin Tarihsel Bilgiye Yönelik Görüşlerini Belirleme Ölçeği, Kaynak Çalışmaları ve Görüşmeler veri toplama aracı olarak birlikte kullanılmıştır. 12-14 yaş grubu öğrenciler arasından toplanan 1251 veri, nicel verileri oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yoluyla seçilen 120 öğrenciden elde edilen veriler de nitel verileri oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, 12-14 yaş grubu öğrencilerin İlköğretim Öğrencilerinin Tarihsel Bilgiye Yönelik Görüşlerini Belirleme Ölçeğinden elde ettikleri sonuçlar cinsiyet, akademik başarı ve yaş açısından önemli farklılıklar sergilemiştir. Öğrencilerin tarihsel iddia-kanıt ve tarihsel yorum-kanıt ilişkisine yönelik görüşleri incelendiğinde öğrencilerin tarih ve tarihsel bilginin doğasına yönelik kanıt temelli anlamalarında bir gelişim olduğunu anlaşılmıştır.

Işık (2011), ortaöğretim tarih derslerinde birinci ve ikinci el kaynaklar ile etkinlik temelli ders işlemenin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerine etkisi adlı çalışmasında tarih derslerinde birinci ve ikinci el kaynaklar ile etkinlik temelli ders işlenmesinin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bir durum tespit çalışması modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri, 11. sınıfta okuyan, deney ve kontrol grubundaki 76 öğrenci üzerinden, araştırmacı tarafından geliştirilen nitel veri toplama aracı ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda tarih derslerinde birinci ve ikinci el kaynaklar ile etkinlik temelli işlenen derslerin öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiği, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre tarihsel düşünme becerilerine dönük belgeleri daha etkili kullandıkları, belgeler üzerinde çalışan öğrencilerin birbirleri ile etkileşimlerinin daha fazla olduğu, öğrencilerin birinci ve ikinci el yazılı belgelerde bulunan fikirler

arasında anlamlı bağlantılar kurabildiği, tarihsel dokümanların kullanılmasının öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi olumlu yönde arttırdığı, öğrencilerin tarih ders kitaplarındaki bilgiler ve öğretmenlerinin anlattıkları ile birinci elden kaynaklarla bağlantı kurarak tarihsel anlatıları yeniden biçimlendirdiği belirlenmiştir.

Acar (2013), ortaöğretim coğrafya kitaplarında kanıt kullanma becerisinin incelenmesi ve öğrencinin akademik başarısına etkisi adlı çalışmada kanıt kullanma becerisinin MEB müfredatında ve ders kitaplarında yeteri kadar kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesini ve kullanılan kanıtların doğru şekilde kullanılıp kullanılmadığını tespit etmeyi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma verileri 167 lise öğrencisi üzerinden, MEB 9.sınıf ve 10. Sınıf ders kitaplarından alınan örnekler ile kanıt kullanma becerisini sorgulanması amacı ile hazırlanmış dört farklı anketten elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin çoğunlukla kanıt kullanma becerisinin öğrenci akademik başarısına etkisi olduğuna inandığı, kanıta dayalı anlatılan derslerin öğrenciler tarafından daha kalıcı olarak öğrenildiği ve başarıyı artırdığı belirlenmiştir.

Kaya (2013), ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında görsel kanıt kullanımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi adlı çalışmada ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabındaki görsel kanıtların “kitap içindeki dağılım, sayfadaki işlev, baskı kalitesi, renk, boyut” değişkenleri açısından analizini gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmada incelenen 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabındaki görsel kanıtların miktarları ve kitap içindeki dağılımları arasında bazı tutarsızlıkların olduğu, görsel kanıtların çoğunun bulunduğu sayfada açıklayıcı, tamamlayıcı ve somutlaştırıcı işlevi olduğu, görsel kanıtların çoğunun baskı kalitesinin net ve temiz olmadığı, görsel kanıtların çoğunun boyutunun istenilen amaca uygun olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dönmez ve Altıkulaç (2014), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ortaokul Türkiye Cumhuriyeti inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının öğretiminde tarihsel kaynakların kullanımına yönelik görüşleri adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihsel kaynakları kullanmalarına yönelik görüşleri belirlenmek

istenmiştir. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılarak yürütülmüştür. Araştırma verileri Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın üçüncü ve son sınıfında okuyan 178 öğretmen adayı üzerinden; araştırmacılar tarafından hazırlanan bir ölçekle toplanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcılarının derste tarihsel kaynak kullanımına istekli olduğu, ancak nasıl kullanacakları konusunda kendilerini yeterli görmedikleri belirlenmiştir.

Altıkulaç ve Gökaya (2014), tarih öğretiminde hatıratların kullanımının tarihsel empati becerisine etkisi adlı çalışmalarında hatırat kullanımının öğrencilerin tarihsel empati becerisi boyutunda elde ettikleri kazanımlara etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma, süreç odaklı olarak Eylem Araştırması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri çalışma grubu olarak belirlenen 35 tane 8. sınıf öğrencisi üzerinden araştırmacı tarafından uyarlanan "Öğrenci Günlükleri Değerlendirme Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda tarih dersinde bir öğretim materyali olarak hatıratların kullanımının öğrencilerin tarihsel empati becerilerini geliştirmede olumlu etkileri olduğu, öğrencilerin anlatımlarında kendi kurgularını kullandıkları, kendilerini tarihsel kişilerin yerine koyarak, yaşanabilecek olayları bağımsız bir şekilde ortaya koydukları, hatıratların tarih öğretiminde kullanılabilir uygun bir öğretim materyali olduğu belirlenmiştir.

Çıdacı (2015), sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde birinci elden kaynakların kullanımı adlı çalışmada sosyal bilgiler dersi içerisindeki tarih konularının öğretiminde birinci elden kaynakların (kanıt) kullanılmasının, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarısına ve derse olan tutumlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma yöntemi karma yöntem olarak belirlenerek nicel ve nitel araştırma yöntemleri beraber kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemi kapsamında ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen modeli, nitel araştırma yöntemi kapsamında ise eylem araştırması yapılmıştır. Araştırma verileri, deney ve kontrol grubundaki 20'şer öğrenciye uygulanan başarı testi ve tutum ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda deney ve kontrol gruplarına uygulanan son başarı testi ve son tutum ölçeğinin analiz sonuçlarında deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu görülerek, sosyal bilgiler öğretiminde birinci elden kaynak kullanımının sosyal bilgiler dersi ders programına yönelik öğretime karşı daha etkili olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM III

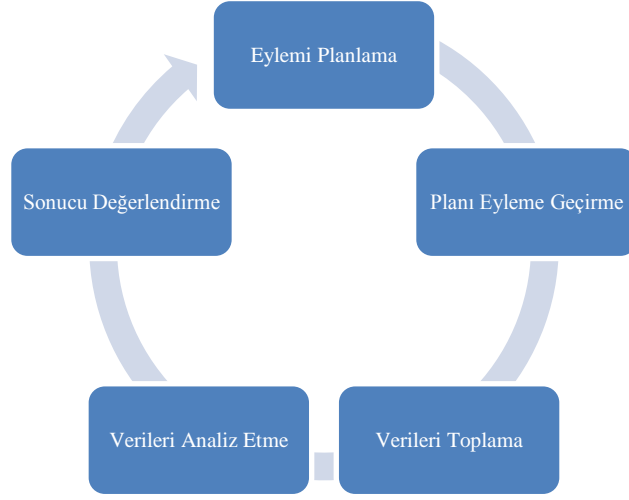
YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının hazırlanması, uygulanması ve elde edilen verilerin analizi ele alınmıştır.

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler” öğrenme alanına ait beş kazanıma yönelik araştırmacı tarafından hazırlanan ders etkinlikleri ele alınarak ders işlenmesi sürecinin doğal ortamda incelenmesi ve öğrencilerin bu etkinlikleri nasıl anlamlandırdıkları araştırma yoluna gidilmiştir. Araştırma bu amaç doğrultusunda nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması ile yapılmıştır.

Eylem araştırması, bir okulda çalışan yönetici, öğretmen, eğitim uzmanı veya diğer tür kuruluşlarda çalışan mühendis, yönetici, planlamacı, insan kaynakları uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan kişiler tarafından uygulanır. Uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da hali hazırda ortaya çıkmış bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik veri toplama ve analiz etmeyi içeren bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 307). Araştırma esnasında araştırmacı, idareci olduğu okulda derslere öğretmen rolü ile katılmıştır. Alanyazında eylem araştırmasının uygulanma süreci ile ilgili farklı yaklaşımlara rastlanmak (Cresswell, 2005; Mills, 2003) mümkün olmakla birlikte bu yaklaşımlar; eylemi planlama, planı eyleme geçirme, verileri toplama ve verileri analiz etme ve sonucu değerlendirme şeklinde gerçekleşen döngüsel bir uygulama biçiminde ortak bir noktada buluşturulabilir (Mills, 2003). Şekil 1’de eylem araştırmasının diyalektik döngüsü gösterilmiştir.

Şekil 1. Eylem Araştırması Süreci

Araştırma konusuna ve üniteye karar verildikten sonra araştırmada yararlanılacak etkinlikler araştırmacılar tarafından hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuştur. Gelen öneriler doğrultusunda etkinliklere son şekli verilerek plan eyleme geçirilmiştir. 14.14.2016 tarihinde başlayan eylem araştırması 13.05.2016 tarihinde sona ermiştir. 2009 İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı'nda "Hep Birlikte" ünitesinde yer alan toplam beş kazanımla ilgili bir aylık süre içerisinde on üç saatlik ders kapsamında 4 ana, 42 ara etkinlik yapılmıştır.

3.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu 2015 - 2016 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Akyazı ilçesindeki Mehmet Akif Ersoy İlkokulu'nda öğrenim gören 9'u kız, 8'i erkek olmak üzere toplam 17 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler okula erken kayıt yaptırmış (60-66 aylık) olan öğrencilerin yoğun olarak yer aldığı sınıftır. Erken kayıt yaptırılmamış olan öğrencilerin bulunduğu sınıfta ücretli öğretmenin görevlendirilmiş olmasından dolayı eylem araştırması yapılması hususunda izin sürecinin uzayacağı düşünülerek böyle bir tercih yapılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2015- 2016 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Akyazı ilçesindeki Mehmet Akif Ersoy İlkokulu'nda öğrenim gören ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

S.N.	Kod Adı	Cinsiyeti	Sos. Bil. Der. Sev. Sır.	Kendine Ait Oda
1	KYK	Kız	Üçüncü sıra	Yok
2	KÖK	Kız	Üçüncü sıra	Var
3	KÖG	Kız	İkinci sıra	Var
4	KHG	Kız	İkinci sıra	Var
5	KSA	Kız	İkinci sıra	Yok
6	ESA	Erkek	İkinci sıra	Var
7	EBE	Erkek	İkinci sıra	Var
8	EUY	Erkek	İkinci sıra	Var
9	KEİ	Kız	Üçüncü sıra	Var
10	KFB	Kız	İkinci sıra	Var
11	EBA	Erkek	Birinci sıra	Yok
12	EAA	Erkek	İkinci sıra	Yok
13	ELÇ	Erkek	İkinci sıra	Var
14	KNF	Kız	Üçüncü sıra	Yok
15	EEA	Erkek	İkinci sıra	Var
16	KGS	Kız	Üçüncü sıra	Yok
17	KFF	Kız	Dördüncü sıra	Var

Tablo 1’de araştırmaya 9’u kız, 8’i erkek olmak üzere toplam 17 öğrenci katıldığı görülmektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmının sosyal bilgiler dersini ikinci sırada sevdiği ve önemli bir kısmının kendilerine ait odaları olduğu görülmektedir.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, nitel araştırma tekniğine uygun olarak doküman, öğrenci görüşmeleri ve gözlem olmak üzere üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.3.1 Dokümanlar

Eylem araştırmalarında farklı türdeki dokümanlar veri kaynağı olarak kullanılabilir. Eylem araştırmalarında veri toplama aracı olarak ders kapsamında yazılan yazılar ya da öğrencinin yorumuna yer veren ödevler veri kaynakları olabilir. Araştırma sorusuna yanıt verecek nitelikte olduğu sürece bu tür bilgiler öğrenci yazılarından ya da ödevlerden elde edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 307). Bu araştırmada veri toplamaya yönelik dokümanların hazırlanması amacıyla ilkökul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler” öğrenme alanıyla ilişkili olan “Hep Birlikte” ünitesi içerisinde yer alan 5 kazanım için araştırmacı tarafından oluşturulan etkinlik kâğıtları hazırlanmıştır. Araştırma sorularına cevap vermesine ve derslerin kanıt temelli öğrenme ile işlenmesine yönelik olarak hazırlanan etkinlik kâğıtları üzerinden işlenen derslerin ardından, etkinlik kâğıtları veri toplama amacıyla öğrencilerden geri alınmıştır.

3.3.2 Gözlem

Gözlem, nitel araştırmalarda kullanılan yaygın veri toplama yöntemlerinden birisidir. İnsan davranışlarının doğal ortam içinde gözlenmesi, bu davranışların gerçekçi bir biçimde incelenmesinin ön koşuludur. Doğal ortamdan farklı bir ortamda incelenen insan davranışları, tam olarak gerçeği yansıtmayabilir. Bu nedenle, araştırmacının ortamda bizzat bulunarak insan davranışlarını gözlemesi önem kazanmaktadır. Gözlemin en önemli özelliği de araştırmacıya, veriye ilk elden ulaşma olanağı sağlamasıdır. Nitel araştırmalarda gözlem, sayısal veri üretmekten çok, araştırmaya konu olan olay, olgu ve duruma ilişkin derinlemesine ve ayrıntılı açıklamalar ve tanımlamalar yapmaya yönelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016:).

Çalışmada gözlem verilerinin kaydedilmesine yönelik olarak not alma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı, aynı zamanda öğretmenlik rolünü de üstlenmesinden dolayı katılımlı gözlem, veri toplama aracı olarak kullanılmış ve ders esnasında kendi geliştirdiği kısaltmalar yoluyla mümkün olduğunca tanımlayıcı notlar almaya çalışmıştır.

3.3.3 Öğrenci Görüşmeleri

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde pek çok sosyal bilim alanında görüşme, etkili bir veri toplama yöntemi olarak yerini almıştır. Görüşme yoluyla deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar, zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız. Bu süreçte sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada iki aşamalı olarak görüşmeden yararlanılmıştır. Birinci aşamada kanıt temelli öğrenme yöntemi ile ders işlenmeden önce öğrencilerle tanışıldıktan sonra öğrencilere sosyal bilgiler dersinin farklı şekilde işleneceği söylenerek, bu kapsamda öğrenci seviyesine uygun olarak sosyal bilgiler dersinin kanıtlar üzerinden işlenişi anlatılmıştır. Buna bağlı olarak öğrencilerin görüşleri alınmıştır. İkinci aşamada ise tüm etkinlikler bittikten sonra değerlendirme amacıyla öğrencilere derslerin kanıtlar üzerinden işlenmesine yönelik düşünceleri alınmıştır. Görüşmeler etkinlik öncesi ve etkinlik sonrası olmak üzere sınıfta odak gruplu görüşme şeklinde yapılmış ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

3.4 VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Veri analizi, nitel araştırmacıların en fazla güçlük çektikleri aşamalardan biridir. Nitel çalışmada veri analizi, çeşitlilik, yaratıcılık ve esneklik anlamına gelir. Her nitel araştırma farklı birtakım özellikler taşır ve yeni yaklaşımları gerektirir. Bu nedenle araştırmacının, gerek araştırmanın, gerekse toplanan verilerin özelliklerinden yola çıkarak ve var olan veri analiz yöntemlerini gözden geçirerek, kendi çalışması için bir veri analiz planı geliştirmesi beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Veri analiz

sürecini üç bölümde incelemektedir: “verinin işlenmesi”, “verinin görsel hale getirilmesi” ve “sonuç çıkarma ve teyit etme”. Verinin işlenmesi aşamasında araştırmacı, önce veriyi işler ve kodlar. Veriyi işlerken araştırma problemine göre önemli olan kavramları ve temaları kullanır. Bu şekilde veri özetlenmiş ve önemli olanları seçilmiş olur. Daha sade ve araştırma problemi ile uyumlu hale gelen veri seti, ikinci aşamada çeşitli grafikler, tablolar ve şekiller yoluyla görsel hale getirilir. Son aşamada ise, ortaya çıkan kavramlar temalar ve ilişkiler yorumlanır, karşılaştırılır ve teyit edilir. Bu şekilde araştırma sonuçlarının anlamlandırılması ve geçerliğinin sağlanması mümkün olmaktadır (Miles ve Huberman, 1994).

Yıldırım ve Şimşek (2016), nitel verilerin analizi konusunda alanyazında farklı kavram ve yaklaşımlar olduğunu belirtmekle birlikte; tüm bu yaklaşımlarda göze çarpan iki noktanın verilerin betimlenmesine ve temaların ortaya çıkarılmasına verilen önem olduğunu ifade etmiştir ve bu kapsamda Strauss ve Corbin’in (1998) önerdiği iki veri analiz süreci ile ilgili olarak; betimsel analizin içerik analizine göre daha yüzeysel olduğunu, daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlenen araştırmalarda kullanıldığını, içerik analizinin ise toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirdiğini, önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanıdığını ifade etmiştir. Veriler içerik analizi ve doküman incelemesi ile çözümlenmiştir.

3.4.1 İçerik Analizi

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir. İçerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışılır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu kapsamda araştırmacılar tarafından hazırlanarak sınıfta uygulanan öğrenci etkinliklerinin ve öğrenci görüşmeleri analiz ve yorumlanmasında Miles ve

Huberman'ın (1994) veri analiz süreci ile ilgili düşüncelerinden faydalanmakla birlikte Strauss ve Corbin'in (1998) önerdiği veri analiz süreçlerinden biri olan içerik analizi yapılmış ve içerik analiz ile ilgili olarak da Yıldırım ve Şimşek'in (2016) önerdiği; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalar takip edilmiştir. Güvenirlik, Miles ve Huberman'ın (1994) "Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı" formülünden yararlanılarak .86 olarak bulunmuştur.

3.4.2 Doküman İncelemesi

Doküman inceleme, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman analizi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir. Dokümanlardan elde edilen verilerin mutlaka sayısallaştırılması veya nicelleştirilmesi gerekmez. Araştırmacı, saptadığı kategoriler ve analiz birimi doğrultusunda yaptığı analizden sonra bulduğu sonuçları, rahatlıkla düzyazı şeklinde rapor edebilir. Araştırmacı elde ettiği veriyi nicelleştirerek veya sayısallaştırarak sunmayı tercih ediyorsa bunu "var veya yok", "yüzde dağılımı" veya "kapsanan alan" yoluyla yapabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.5 VERİLERİN İŞLENMESİ VE YAZIYA AKTARILMASI

Araştırma sürecinde elde edilen ham haldeki veriler, verileri işleme süreci ile analize uygun hale getirilir. Bu kapsamda araştırmacı tarafından hazırlanmış ve sınıfta öğrencilere uygulanmış olan tüm etkinlik kağıtları yine araştırmacı tarafından paint programı ile taranarak bilgisayar ortamına .jpeg formatında kaydedilmiştir. Etkinlik kağıtlarında yer alan öğrenci ifadeleri ile araştırmacının çalışmada gözlem verilerinin kaydedilmesine yönelik olarak almış olduğu notlar Microsoft Office Word 2003 kelime işlemci programında yazıya aktarılmıştır. Aktarım sırasında, öğrencilerin yazım yanlışları ve dili doğru kullanamamasından kaynaklanan sıkıntılar dikkate alınarak bozuk kullanımlar düzeltilmiştir.

3.5.1 Verilerin Kodlanması

Etkinlik kâğıtlarında, öğrenciler ile yapılan görüşmelerde ve araştırmacının çalışmada gözlem verilerinin kaydedilmesine yönelik olarak almış olduğu notlarda öğrenci isimleri yerine kodlama kullanılmıştır. Kodlama ilk harfin öğrencinin cinsiyetini belirtmesine yönelik olarak kız öğrenciler için K, erkek öğrenciler için E harfi olarak, ikinci ve üçüncü harfi ise öğrenci adı ve soyadının ilk harfleri kullanılarak oluşturulmuştur. İki veya daha fazla ismi olan öğrenciler için sadece birinci isim dikkate alınmıştır. Örneğin, erkek öğrenci Ali Er için EAE kodu kullanılmıştır. Araştırmada inanırlığı artırmak amacıyla öğrencilerle uzun süreli etkileşim içinde bulunulmuş, ifadelerle ilgili olarak öğrencilerin teyidi sağlanmış ve uzman incelemesine başvurulmuştur (Holloway ve Wheeler, 1996).

3.6 ARAŞTIRMA SÜRECİ

Bu başlık; araştırmanın etkinliklerinin hazırlanması, literatüre ulaşma, veri toplama, veri işleme ve verilerin yorumlanması süreçlerini kapsamaktadır. Araştırma konusuna karar verildikten sonra konu ile ilgili yayınlar taranmıştır. Araştırma konusu da dikkate alınarak araştırmanın “Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler” öğrenme alanına ait beş kazanım üzerinden yürütülmesine, ilk üç kazanımın ayrı ayrı son iki kazanımında içerik benzerliğinden dolayı beraber ele alınmasına karar verilmiştir. Araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanacak etkinlik kâğıtlarının uygun olacağı kararlaştırılmış ve ardından araştırmacı veri toplama aracı olarak da kullanılacak etkinlik kâğıtlarını hazırlama sürecine girmiştir.

Etkinlik kâğıtlarını hazırlama sürecinde kanıt temelli öğrenmenin yapılacağı öğrenme alanı ve kazanımların belirlenmesinin ardından araştırmacı tarafından ön çalışma olarak öncelikle öğrenci ders kitabı ve kazanımların etkinlik örnekleri incelenerek notlar alınmıştır. Kanıt temelli öğrenmeye yönelik etkinlikler, araştırmanın amacının ve alt amaçlarının göz önünde bulundurulmasının yanında, araştırmacı tarafından yapılan ön çalışmada alınan notlardan da yararlanılarak

hazırlanmıştır. Etkinlik kâğıtlarının hazırlanmasının ardından uzman görüşüne başvurulmuş ve alınan dönütler neticesinde gerekli düzeltilmeler yapılmıştır. Bu kapsamda kırk dört ara etkinlikten bir ara etkinlik çıkarılmış ve kırk üç ara etkinlik kalmıştır. Etkinlikler öncesi ve sonrasında yapılacak olan görüşmelere ait form, etkinlik kâğıtlarının içinde yer alacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca etkinliklere öğrencilerin dikkatini çekmesi ve öğrencileri derse güdüleme amacıyla çizgi karakter oluşturulmuştur. Her kazanımın başlangıç ve bitişlerinde öğrencilere yapılacaklar hakkında bilgilendirmeler çizgi karakterin konuşma balonuyla oluşturulması suretiyle gerçekleştirilmiştir. Çizgi karakter, oluşturulan mizansen gereği, geçen zamanı sembolize etmesi açısından, etkinlikler ilerledikçe yaşlandırılmıştır. Dört kazanımın her biri için bir tane problem cümlesi belirlenmiş, belirlenen probleme her kazanımın birinci etkinlik sayfasında yer verilmiş ve belirlenen problem cümlesinin çözümüne yönelik ara etkinlikler düzenlenmiştir. Ara etkinliklerin ardından, tüm ara etkinlikleri kapsayan, aynı zamanda öğrencinin istenilen kazanımı edinmesine yönelik olarak belirlenen her kazanıma ait bir ana etkinlik düzenlenmiştir.

Bu kapsamda etkinliklerde yer alan; kazanım, etkinlik adı, kanıt numarası ve araştırmanın alt problemi bağlantıları Ek-1’de sunulmuştur. Hep Birlikte ünitesinde yer alan kazanımlar ve bu kazanımlara ilişkin etkinlik, kanıt ve araştırma alt problem bağlantısı incelendiğinde beş kazanımın, dört ana etkinliğin, kırk üç ara etkinliğin ve yirmi yedi kanıtın yer aldığı görülmektedir. Araştırmada kullanılan araştırmacı tarafından hazırlanan etkinlik kâğıtlarından oluşan dokümanlar Ek-2’de sunulmuştur.

Etkinlik kâğıtlarının hazırlanmasının ardından araştırmanın yapılacağı yer, araştırmacının aynı zamanda idareci olarak görev yaptığı okul olarak belirlenmiştir. Okul müdürü ile yapılan karşılıklı görüş alış veriş neticesinde büyük yaş grubu öğrencilerle oluşturulan 4/A sınıfında ücretli öğretmen görev yapması ve ücretli öğretmenin derslerine araştırmacının öğretmen olarak girmesi durumunda ücretli öğretmenin maaşını alamaması ve buna bağlı olarak izin işlemlerinde gecikmeler yaşanması muhtemel olduğu için araştırma grubu küçük yaş grubu öğrencilerin olduğu 4/B sınıfı öğrencilerinden oluşturulmuştur. Ardından çalışma ile ilgili izin girişimlerinde bulunulmuştur. Bu bağlamda; araştırma yapılacak okul yönetimi, ilçe milli eğitim müdürlüğü ve ilgili okulda görev yapmakta olan 4. sınıf öğretmenleriyle iletişim kurulmuş, araştırma hakkında bilgi verilerek destekleri sağlanmıştır. Okul

yönetimi ve ilçe milli eğitim müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca derslerde video ve ses kaydı alınması için velilerden izin istenmiş; fakat öğrencilere ait özel bir durumdan dolayı gerekli izinler alınamadığı için vazgeçilmiştir.

Araştırma uygulamaya başlamadan önce etkinlik kâğıtları öğrenci sayısı kadar renkli olarak çıktı alınmıştır.

Tablo 2. Eylem Araştırması Planı

Kapsam	Tarih	Ders Saati	İçerik
Tanışma	14.04.2016	1	Öğrencilerle tanışma Derslerin işlenişi hakkında bilgilendirme Araştırma öncesi görüşme formunun doldurulması
1.Kazanım	18-22.04.2016	3	11 ara etkinlik 1 ana etkinlik
2.Kazanım	25-29.04.2016	3	7 ara etkinlik 1 ana etkinlik
3.Kazanım	02-06.05.2016	3	10 ara etkinlik 1 ana etkinlik
4 ve 5. Kazanım	09-13.05.2016	3	14 ara etkinlik 1 ana etkinlik

Tablo 2’de eylem araştırmasına ilişkin sürecin 14.04.2016 tarihinde başladığı 13.05.2016 tarihinde tamamlandığı, eylem araştırmasının otuz günlük bir zaman diliminde on üç saatlik bir süre içinde gerçekleştiği görülmektedir.

Uygulama sürecinde ilk derste, planlandığı üzere, öğrencilerle tanışılmıştır. Tanışmanın ardından öğrencilere birinci etkinlik sayfası verilmiştir. Öğrencilere etkinlik sayfasındaki çizgi karakter tanıtılmış ve derslerimizde zaman zaman bizimle birlikte olacağı ifade edilmiştir. Öğrencilere çizgi karakterin konuşma baloncuğunu okumaları için zaman verilmiş ve bu süre zarfında araştırmacı tarafından kazanımın problem cümlesi tüm öğrencilerin görebileceği şekilde tahtaya yazılmıştır. Bu etkinlik sayfasında yer alan çizgi karakterin konuşma balonu aracılığıyla öğrencilere

derslerde bir dedektif gibi kanıtlarla çalışılacakları, tahtada da yazılı olan sorunun cevabını bulmaya gayret edecekleri, bunun için de sonraki derslerde farklı kanıtları inceleyerek o kanıta yönelik ara etkinlikleri gerçekleştirecekleri ifade edilmiştir. Ara etkinliklerden sonra ana etkinliğin yapılacağı, bunun asıl amacımız olduğu, bu nedenle ana etkinliğe kadar tüm kanıtların çok iyi incelenmesi gerektiği söylenmiştir. Ara etkinlikleri dikkatli yapmaları halinde ana etkinlikteki kanıtları daha kolay birleştirip dedektif olarak amaca ulaşabilecekleri açıklanmıştır. Bu açıklamalardan sonra öğrencilerden derslerin bu şekilde kanıt temelli olarak işlenmesine ilişkin görüşlerini etkinlik kâğıdının alt kısmında yer alan bölüme yazmaları istenilmiştir. Ders bitiminde öğrencilerden etkinlik kâğıtları toplanmıştır. İlerleyen derslerde de benzer şekilde birinci kazanımla ilgili problem cümlesi tahtaya yazılarak derse başlanmış ve kanıtlar üzerinden ara etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Birinci kazanımın ara etkinliklerinin sonunda çizgi karaktere yer verilerek çizgi karakterin konuşma balonu üzerinden öğrencilere; “şu ana kadar çok iyi ilerledikleri” birinci görevlerinin bitmek üzere olduğu, kanıtlardan yola çıkarak ana etkinliği yapma zamanının geldiği açıklanmıştır. Bu kapsamda birinci kazanım ile ilgili olarak:

Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiye ulaşma durumlarını belirlemek amacıyla birinci kanıt olarak İHH'nın “yetim kardeş kumbarası”, ikinci kanıt olarak “Her sınıfın bir yetim kardeşi var” proje afişinden yararlanarak böyle projelere niçin ihtiyaç duyulmuş olabileceği; beşinci kanıt olarak “doğal afetlerle ilgili bir resim kolajı” sunularak doğal afetlerde ihtiyaç duyulan malzemelerin nasıl toplanabileceği; altıncı kanıt olarak “çeşitli resmi kurum ve kuruluşlar” ile “sivil toplum örgütlerine yönelik resim ve amblemler” gösterilerek öğrencilerin bu resmi kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütlerinin ortak amaçları hakkındaki fikirleri öğrenilmek istenmiştir.

Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiyi transfer etme ve özümseme durumlarını belirlemek amacıyla ara etkinlikler yapılmıştır. Bu bağlamda üçüncü kanıt olarak sunulan “şiiir” ile ilgili boşlukların doldurulması istenmiştir. Beşinci ve altıncı kanıtta sunulan “resim kolajı görselleri”nden öğrencilerin tablo oluşturması istenmiştir. Yedinci kanıt olarak “acil durum telefon numaralarına ait resim kolajı” sekizinci kanıt olarak “yeni kurulan vakıfların faaliyet alanlarına

yönelik grafik” sunulmuştur. Öğrencilerin yedinci ve sekizinci kanıtlara ilişkin cevapları hem açık uçlu soru hem de tablo oluşturma yoluyla elde edilmiştir.

Öğrencilerin karşılaştırma yapabilme durumlarını incelemek için üçüncü ve dördüncü kanıtların karşılaştırılmasını içeren üçüncü ara etkinlik gerçekleştirilmiş; fakat beşinci kanıttan yola çıkarak resmi kurumlar ile sivil toplum örgütlerinin karşılaştırılmasını içeren beşinci ara etkinlik zaman yetersizliği nedeni ile yapılamamıştır. Ara etkinliklerin tamamlanmasının ardından gerçekleştirilen ve kazanıma uygun olarak tüm ara etkinlikleri kapsayan ana etkinlikte ise kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin sentezleme becerileri incelenmiştir. Ana etkinliğin yapılmasının ardından birinci kazanım etkinlikleri sonlandırılmıştır.

İkinci kazanıma geçildiğinde de kazanıma yönelik yeni bir problem cümlesi belirlenmiş ve bu problem cümlesi her ders başlangıcında tahtaya yazılmıştır. İkinci kazanımın ilk etkinlik sayfasında öğrencileri çizgi karakter karşılamıştır. Çizgi karakterin konuşma balonu ile öğrencilere birinci detektiflik görevlerini başarıyla yerine getirdikleri; kanıtlarla çalışarak, bir dedektif gibi sonuca ulaştıkları hatırlatılarak, bu yaptıklarının bir dedektiflikten ziyade sosyal bilimci gibi çalışmak olduğu, bu şekilde çalışarak birer sosyal bilimci gibi kanıtlardan yola çıkıp, yeni bilgilere ulaşabilecekleri bilgisi öğrencilere bir sır olarak verilmiş ve ardından öğrenciler ikinci kazanım etkinliklerine yönlendirilmiştir. İkinci kazanım kapsamında:

Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin istenilen bilgiye ulaşma durumlarını incelemek için; birinci kanıt olarak öğrencilere bir karikatür, ikinci kanıt olarak “Arvento’dan AKUT ve LÖSEV’e Destek” başlıklı bir gazete haberi öğrencilere sunulup; öğrencilere resmi kurumların bizlere ne gibi yardımı olabileceği ve sivil toplum örgütlerinin niçin kurulmuş olabileceği; kanıt 6’da öğrencilere çeşitli sivil toplum örgütlerinin amblemleri sunulup, sivil toplum örgütlerinin ortak yönleri ara etkinliklerle sorularak öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiyi transfer etme ve özümseme durumlarını incelemek için ara etkinlikler aracılığıyla; ikinci kanıtta gazete haberi, üçüncü kanıtta bir günlük yazısı sunulup, kanıtlara ait bilgiler öğrencilerden açık uçlu soru yoluyla; kanıt 5’te bir internet haberi sunulup, kanıta ait bilgiler tablo oluşturma yoluyla;

altıncı kanıtta sivil toplum örgütlerine ait amblemler sunulup, kanıtta ait bilgiler boşluk doldurma yoluyla öğrenci cevapları alınmıştır. Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin karşılaştırma yapabilme durumlarını incelemek için üçüncü kanıtta yer alan günlük yazısından yola çıkarak resmi kurum ve sivil toplum örgütlerinin benzer ve farklı yönlerinin karşılaştırılmasını içeren dördüncü ara etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ara etkinliklerin tamamlanmasının ardından kazanıma uygun olarak tüm ara etkinlikleri kapsayan ana etkinlikte öğrencilerden, tüm kanıtların incelenmesinin ardından çevrelerinde karşılaştıkları sosyal problemleri çözmeye ya da ihtiyaçları karşılamada yardım alabilecekleri sivil toplum örgütleri ile resmi kurumları içeren ve bunların faaliyet alanlarını kapsayan bir şiir yazmaları istenilerek kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin sentezleme becerileri incelenmiştir. Ana etkinliğin yapılmasının ardından ikinci kazanım etkinlikleri sonlandırılmıştır.

Üçüncü kazanıma yönelik olarak, “Çeşitli gruplar, kurumlar ve sosyal örgütlerle etkileşim içinde miyiz?” şeklinde yeni bir problem cümlesi belirlenmiş ve bu problem cümlesi her ders başlangıcında tahtaya yazılmıştır. Üçüncü kazanımın ilk etkinlik sayfasında öğrencileri elinde büyüteç olan ve geçen zamanı sembolize etmesi açısından saçları dökülmüş halde resmedilen çizgi karakter karşılamıştır. Çizgi karakter konuşma balonu ile öğrencilere zamanın çabuk geçtiğini, artık yaşlandığını ve saçlarının döküldüğünü ama geleceğin sosyal bilimcilerinin yetiştiğini gördüğü için gözünün arkada kalmayacağını söylemiştir. Ayrıca asıl mesleğinin kanıtların peşinden koşup, onlardan bilgi toplayan bir sosyal bilimci olduğunu itiraf ederek, öğrencilere yeni bir çalışmaya davet etmiştir. Böylece öğrenciler 3. kazanım etkinliklerine yönlendirilmiştir. Üçüncü kazanım kapsamında:

Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin istenilen bilgiye ulaşma durumlarını incelemek için; birinci kanıt olarak öğrencilere yardım amaçlı kurulan bir internet sitesinin ana sayfası sunulup kanıtta yer alan öğretmenin öğretmenlik mesleğini yaparken sivil toplum çalışanı mı, yoksa resmi kurum çalışanı mı olduğu ve öğretmenin öğretmenlik mesleği dışında sivil toplum faaliyetlerinde bulunabilme durumu, kanıtta yer alan öğrenciler ile kendilerinin sivil toplum örgütleri ile etkileşim içinde olma durumları sorularak; öğrenci cevapları alınmıştır. Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiyi transfer etme ve özümseme

durumlarını incelemek için ara etkinlikler aracılığıyla; birinci kanıtta öğrencilere yardım amaçlı kurulan bir internet sitesinin ana sayfası, beşinci kanıtta ise bir internet haberi sunulup, kanıtlara ait bilgiler öğrencilerden açık uçlu soru yoluyla; kanıt 2’de ve kanıt 3’te internet haberleri sunulup kanıtlara ait bilgiler tablo oluşturma yoluyla elde edilmiştir. Öğrencilerin karşılaştırma yapabilme durumlarını incelemek için birinci, beşinci ve yedinci kanıtlarda kanıttan yola çıkarak kanıt ile öğrencinin kendini karşılaştırılmasını içeren ikinci, yedinci ve on birinci ara etkinlikler, iki farklı kanıtın benzer yönlerinin karşılaştırılmasını içeren üçüncü ara etkinlik, iki farklı kanıtın hem benzer hem de farklı yönlerinin karşılaştırılmasını içeren dokuzuncu ara etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ara etkinliklerin tamamlanmasının ardından çizgi karakter tekrar ortaya çıkmış ve öğrencilere konuşma balonu aracılığıyla performanslarının çok iyi olduğunu, burumun kendisini şaşırttığını ifade ederek; ana etkinlikten sonra bu düşüncesinin devam edip etmeme durumunu merak ettiğini belirtmiştir. Kazanıma uygun olarak tüm ara etkinlikleri kapsayan ana etkinlikte öğrencilerden, tüm kanıtların incelenmesinin ardından çevrelerindeki grup, kurum ve sosyal örgütlerle olan etkileşimlerine yönelik bir kompozisyon yazmaları istenilerek kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin sentezleme becerileri incelenmiştir. Ana etkinliğin yapılmasının ardından 3. kazanım etkinlikleri sonlandırılmıştır.

Birbirini tamamlayıcı nitelikte olması dolayısıyla etkinlikleri beraber hazırlanan dördüncü ve beşinci kazanımlara yönelik “Sosyal etkinlikler hakkında ne denli bilgiye sahibiz?” şeklinde yeni bir problem cümlesi belirlenmiş ve bu problem cümlesi her ders başlangıcında tahtaya yazılmıştır. Dördüncü ve beşinci kazanımların ilk etkinlik sayfasında öğrencileri elinde büyüteç olan, bıyık bırakmış çizgi karakter karşılamıştır. Çizgi karakter konuşma balonu ile öğrencileri yeni göreve çağırarak, görev bitiminde öğrencilere bir şeyler söyleyeceğini ifade etmiştir. Böylece öğrenciler dördüncü ve beşinci kazanımların etkinliklerine yönlendirilmiştir. Dördüncü ve beşinci kazanımlar kapsamında:

Öğrencilerin istenilen bilgiye ulaşma durumlarını incelemek için; kanıt olarak öğrencilere Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nin çeşitli maddeleri sunularak kanıtta kendilerini ilgilendirilen durumlar, kanıtta yer alan sosyal etkinliklerin farklı ne gibi amaçları olabileceği, öğrenci kulüplerinin hangi amaçlarla kurulabileceği sorularak,

kanıt 5'te Kululu öğrencilerin yapmış oldukları bir gezi ile ilgili internet haberi sunulup; bu gezinin öğrencilere ne gibi katkıları olabileceği sorularak, kanıt 6'da öğrencilerin yaşadıkları ilçede düzenlenen ve aynı zamanda sınıftan bazı öğrencilerin de katılmış olduğu "Neyi Meşhur Biliyorum, Ülkemi Tanıyorum" adlı yarışmaya ait bir internet haberi sunulup; öğrencilerin yarışmaya katılım isteklerine yönelik düşünceleri sorularak; yedinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu kanıtlarda çeşitli sosyal etkinliklere ait resimler sunulup düzenlenen etkinliğin türü ve bu etkinliğin öğrencilere katkıları sorularak öğrenci cevapları alınmıştır. Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiyi transfer etme ve özümseme durumlarını incelemek için ara etkinlikler aracılığıyla; birinci ve ikinci kanıtlarda öğrencilere yönetmelik maddeleri sunulup, kanıtlara ait bilgiler öğrencilerden açık uçlu soru yoluyla öğrenci cevapları alınmıştır.

Öğrencilerin karşılaştırma yapabilme durumlarını incelemek için üçüncü ve dördüncü kanıtlar öğrencilere sunulup, iki farklı kanıtın karşılaştırılmasını içeren yedinci etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ara etkinliklerin tamamlanmasının ardından çizgi karakter tekrar ortaya çıkmış ve öğrencilere konuşma balonu aracılığıyla kendisinin artık emekli olmak istediğini ama ülkemizin her zaman iyi yetişmiş sosyal bilimcilere ihtiyacı olduğunu ve olacağını, kendisinin emekli olmasının ardından bu sınıftaki öğrencilerin derslerde öğrendiklerini kullanarak geleceğin sosyal bilimcileri olabileceğini ifade etmiş ve ardından öğrencileri son ana etkinliğe yönlendirmiştir. Kazanıma uygun olarak tüm ara etkinlikleri kapsayan ana etkinlikte öğrencilerden, tüm kanıtları göz önünde bulundurarak ne tür bir faaliyete katılmak istediklerini nedenleri ile birlikte yazmaları istenilerek kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin sentezleme becerileri incelenmiştir. Ana etkinliğin yapılmasının ardından dördüncü ve beşinci kazanım etkinlikleri sonlandırılmıştır. Etkinliklerin ardından öğrencilere kanıtlar üzerinden işlenen derslere yönelik düşünceleri sorulmuş ve öğrencilerden bu düşüncelerini etkinlik kâğıdının son kısmında yer alan bölüme yazmaları istenmiştir.

3.6.1 Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

Araştırmacı, araştırma sürecinde bazı güçlüklerle karşılaşmıştır. Araştırmacının karşılaştığı güçlüklerin başında çalışmanın yapıldığı sınıfı oluşturan öğrencilerin kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen kademeli geçiş sisteminin uygulandığı ilk yıl 1. sınıfa erken kayıt olmalarıyla ilgilidir. Bu dönem 60-66 aylık yaş grubundaki öğrencilerin okula zorunlu kayıt yaptırması gerekiyordu. Okula başlama yaşındaki farklılıklar nedeniyle öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak yaş gruplarına göre sınıflar oluşturulmaya çalışılıyordu. Bu araştırma mücbir nedenlerle küçük yaş grubunda yer alan öğrencilerle yapılmıştır.

Araştırmacı araştırma sürecinde; öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine ilişkin eksikliklerle karşılaşmıştır. Öğrencilerin şiir yazmayı, düz metin oluşmayı, parçadan bütüne ulaşmayı gerektiren çalışmalara yönelik ön öğrenmelerinde eksiklikler görülmüştür. Küçük yaş grubunda yer almalarından kaynaklanan öğrenme eksikliklerinin yanında öğrencilerin daha önce kanıt temelli öğrenmeyle ilgili çalışmalara aşına olmamaları süreci zorlaştırmıştır. Öğrencilerin özel durumlarından kaynaklı nedenle ses ve video kaydı alınamamıştır. Araştırmanın yapıldığı süreç ile veri analizlerinin gerçekeştirildiği süreç arasında Sosyal Bilgiler Programı'nın yenilenmesi nedeniyle oluşan belirsizlik araştırmacının motivasyonunu olumsuz yönde etkilemiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri uygun olarak bulgulara yer verilmiştir.

4.1 BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 3. Öğrencilerin “Yetim Kardeş Projesine” İhtiyaç Duyulmasının Nedenlerine İlişkin Cevapları

Tema	Kod	n
Birliktelik	Sorunlar birlikte daha kolay çözülür	3
	Tek başımıza yetersiz kalırız	7
Yardım	Yetimlerin ihtiyaçlarını karşılamada yardımcı olmak	5
Güzel Ahlak	İnsanları ihtiyaçlarından dolayı kötü davranışlarına yönelmelerini engellemek	1
Araç Temini	Yardıma aracı olacak nesnelere duyulan ihtiyaç	1

Tablo 3’te araştırmaya katılan öğrencilerin “Yetim Kardeş Projesi”ne ihtiyaç duyulmasının nedenlerine ilişkin cevaplarının; “birliktelik”, “yardım”, “araç temini” ve “güzel ahlak” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Birliktelik teması, sorunlar birlikte daha kolay çözülebilir koduna; “Çünkü onlar yetim. Annesi, babası yok ama bizim kumbaramız var. O kumbarayı tek başımıza doldursak olmuyor o yüzden sınıfça birlik olduk bir yetime kardeş olduk [KYK].” “Eğer sınıfça olursak daha çok para toplarız ve daha çok yeterli para olur [ESA].” “İnsanlar birlikte sorun çözmeye çalışırsa başarabilirler [KSA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Birliktelik teması, tek başımıza yetersiz kalırız koduna; “Bu proje şu amaçla yapılmış olabilir. Anne ve babası olmayan çocuklar için yapılmış olabilir. Eğer tek bir kişi yapmış olsaydı o parayla çok az geçinebilirdi [KÖK].” “Çünkü bir tek kişi bu kumbarayı doldursa bile bir çocuğa yetmezdi. Bu yüzden herkesin sınıfı birlik oldu ve bu çocuk artık o sınıfın çocuğu oldu [KÖG].” “Ben tek başıma kumbarayı biriktirseydim yetime yetmezdi. Birlik olursak bence çözebiliriz. Sorunları tek çözemeyiz, çözssek bile başaramayız [KHG].” “Bir kişiyle hiçbir katkı sağlanamaz ve yetimler aç ve susuz kalır [EBE].” “Eğer bir kişi yetim kardeşimize yardım etmeye çalışsa yapamazdı [EUY].” “Bir kişi toplasa yetime yetmezdi [KEİ].” “İnsanlar tek başlarına yapamazdı. Çünkü bir çocuktan az para çıkar [KFB].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Yardım teması, yetimlerin ihtiyaçlarını karşılamada yardımcı olmak için koduna; “Annesi ve babası olmayan yetimlere birlik olarak yardım etmiş oluruz [EAA].” “Çünkü yetimlerin parası olmadığı için yardım ediyorum [ELÇ].” “Yetimlere yardım etmek için [KNF].” “O yetim kardeşlerimiz okula gidemezlerdi. Giysi alamazlardı [EEA].” “Çünkü yetimler parasız oldukları için bu projeye ihtiyaç duyulmuştur [KGS]” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Araç temini teması, yardıma aracı olacak nesnelere duyulan ihtiyaçtan dolayı koduna; “Eğer kumbara diye bir şey olmasaydı para koyamazdık [EBA]” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Güzel ahlak teması, insanları ihtiyaçlarından dolayı kötü davranışlarına yönelmelerini engellemek için koduna; “Çünkü birisinden bir şey olunca para alamayız veya birisinden hırsızlık yaparak olmaz [KFF]” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Olağanüstü Durumlarda “İnsanların İhtiyaç Duydukları Malzemelerin Nasıl Toplanabileceğine?” İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Yardım Kuruluşları	Vakıflar aracılığıyla	9
	Kızılay aracılığıyla	1
	İHH aracılığıyla	2
Resmi Kurumlar	Belediyeler aracılığıyla	1
Bireysel imkânlar	Aile büyükleri ile	1
	Başkaları tarafından	2

Tablo 4’te araştırmaya katılan öğrencilerin olağanüstü durumlarda insanların ihtiyaç duydukları malzemelerin nasıl toplanabileceğine ilişkin görüşlerinin “yardım kuruluşları”, “resmi kurumlar” ve “bireysel imkânlar” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Yardım kuruluşları teması, vakıflar aracılığıyla koduna; “Paralar vakıflara gönderilerek toplanır [EBA].” “Biz yapıp, vakıflara verip; onlar da ihtiyaçları olanlara verir [KHG].” “Vâkıfa para vererek [EEA].” “Biz toplayıp, vakıflara verip gönderebiliriz [KÖK].” “Biz de aramızda para toplayarak devlete veririz. Devlet de vakıflara teslim eder [KÖG].” “Vakıf sayesinde götürülür [KYK].” “Vakıflara götürebiliriz [KNF]” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Yardım kuruluşları teması, Kızılay aracılığıyla koduna; “Kızılay alır, verir [KGS].” İHH aracılığıyla koduna; “İHH ile toplanabilir [EAA].” “İHH ile [KSA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Resmi Kurumlar teması, belediyeler aracılığıyla koduna; “İnsanlar birleşerek para, yemek, ilaç gibi şeyleri belediyelere verilerek [EUY].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Bireysel imkânlar teması, aile büyükleri ile koduna; “Herkesten para toplayıp, iki büyüğe vererek [KEİ].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Bireysel imkânlar teması, başkaları tarafından koduna; “Başkalarına veririz, onlar da götürür [ESA].” “Market verir [KFF].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 5. Öğrencilerin “İhtiyaç Duyulan Malzemeleri En Hızlı, Kolay ve Düzenli Ulaştırabilmenin Yolu?” İle İlgili Görüşleri

Tema	Kod	n
Yardım Kuruluşları	Vakıflar	11
	Kızılay	4
	Sivil Toplum Kuruluşları	1
Resmi Kurumlar	TSK	1

Tablo 5’te öğrencilerin ihtiyaç duyulan malzemeleri en hızlı, kolay ve düzenli ulaştırabilmenin yolu ile ilgili görüşlerinin; “yardım kuruluşları” ve “resmi kurumlar” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Yardım kuruluşları teması, vakıflar koduna; “Vakıflar; hızlı, kolay ve düzenli olarak yardımları ulaştırırlar [KHG].” “Vakıf, yardım kuruluşlarına teslim ederek en hızlı ulaştırılabilir [KÖK].” “Yardım vakıfları gibi kurum ve kuruluşlara verirsek hızlı ve kolay olur [EUY].” “Vakıflarla daha hızlı olur [KSA].” “Vakıflar aracılığıyla gönderilir [KYK].” “Evet, yardım vakıfları [EBE].” “Vakıflarla hızlıca gönderilebilir [EAA].” “Var, vakıfla [KNF].” “Vakıflar vb.[KGS].” “Vakıflar yardım edeceğimiz şeyi oraya teslim edebilir [KÖG].” “Vardır, Vakıfla [KFB].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Yardım kuruluşları teması, Kızılay koduna; “Kızılay ile gönderilir [EEA].” “Evet, Kızılay ile [ELÇ].” “Kızılay gibi kurumlar [EBA].” “Vardır, Kızılay onlara gönder diyebiliriz [KFF].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Yardım kuruluşları teması, sivil toplum kuruluşları koduna; “Var, sivil toplum kuruluşları ile [KEİ].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Resmi Kurumlar teması, TSK koduna; “Var, asker uçaklarla [ESA].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Resim ve Amblemlerle Temsil Edilen Resmi Kurum, Kuruluş ve Sivil Toplum Örgütlerinin Ortak Amaçlarına Yönelik Görüşleri

Tema	Kod	n
İhtiyaçların Karşılanması	İnsanlara yardım	14
Birliktelik	Ortak hareket etme	2
	Devlete destek	1

Tablo 6’da araştırmaya katılan öğrencilerin resmi kurum, kuruluş ya da sivil toplum örgütlerinin ortak amaçlarına yönelik cevaplarının “ihtiyaçların karşılanması” ve “birliktelik” temaları altında incelenmesi mümkündür.

İhtiyaçların karşılanması teması, insanlara yardım koduna; “Hepsinin ortak amacı insanlara yardım [KÖK].” “Yardım ederler, mesela insanların yardım ihtiyaçlarına [KFF].” “Hepsinin ortak yanı bence insanları korumak, kollamak olabilir [EUY].” “Amaç hayat kurtarmak ve yardım [ESA].” “Bu kanıtların ortak özellikleri (amaçları) sağlık ve yardımlaşma [KHG].” “Yardım etme ve ihtiyaçlarımızı karşılamak [KYK].” “Sağlık güvenlik ihtiyaçları [KNF].” “Bunların hepsi yardımlaşma [KEİ].” “İnsanları kurtarıp, herkesin hayatının güzel geçmesi [KGS].” “Hepsi bizi daha iyi yapmaya çalışır [EBA].” “Sağlık ocağı bizi iyileştirmek için, itfaiye yangınları söndürmek için gereklidir. Okullar eğitim görmemize ihtiyaçtır [KFB].” “Deprem gibi doğal afetlerden korunmamıza neden olabilirler [EAA].” “Sağlık Bakanlığı’nda hemşireler bizi iyileştirirler [ELÇ].” “Bence hepsi iyi bir şey; çünkü iyi bir şeydir. [KEİ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Birliktelik teması, ortak hareket etme koduna; “Birlik olup, çalışmak [EMG].” “Birlik olup, insanlara yardım etme [KEİ].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Birliktelik teması, devlete destek koduna; “Türkiye’yi geliştirmek, Türkiye’yi güçlendirmek [EEA].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Karikatürden Yola Çıkararak Resmi Kurumların Ve Sivil Toplum Örgütlerinin Birlikte Var Olma Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Ortak Çalışma	Devlete Destek	6
	İnsanların İhtiyaçları	6
Bireysellik	Çalışanlar	1
	Kanıt İçerikli	1

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğrencilerin kanıtta yer alan karikatürden yola çıkarak resmi kurumların ve sivil toplum örgütlerinin birlikte var olmalarının nedenlerine ilişkin görüşlerinin “ortak çalışma” ve “bireysellik” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Ortak çalışma teması, devlete destek koduna; “Ailemizde babamızın çalıştığı iş yerlerinden babamız para kazanıp, ailemizi geçindirir. Her şeyi devlet yapamaz. Bazı şeyleri mesela arabamız bozulursa hemen tamirciye gitmeliyiz [KÖG].” “Devlet öğretim, sağlık işleri yapar. Sivil toplum örgütleri para almadan Akut, Lösev aracılığıyla diğer işleri yapar [ESA].” “Örneğin öğretmen bize eğitim verir. Bu öğretmen devletten para alır. Genel olarak sivil toplum örgütleri insanlara yardım eder [KÖK].” “Sağlıkta, eğitimde her şeyi devletten isteyemeyiz [EEA].” “Her şeyi devlet yapamaz [KFB].” “Resmi kurumların bize katkısı para vermesi olabilir. Sivil toplum örgütlerine ise vatandaşları kurtarma gibi durumlarda ihtiyaç duyulur [EUY].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Ortak çalışma teması, insanların ihtiyaçları koduna; “Eğitim ve sağlık hizmetleri sunmak için [KHG].” “Eğitim sağlayıp, bize bilgi verirler [EBE].” “Hastane kurarlar, okul, sağlık ocağı kurarlar [KGS].” “Eğitim hakkı ve sağlık için [KSA].” “Hayat kurtarma, insan arama için [EBA].” “Yardım ihtiyaçları olanlar için [EAA].”

Bireysellik teması, çalışanlar koduna; “Öğretmen, doktor, polis devletten para alırlar [KFF].” Bireysellik teması, kanıt içerikli koduna; “Adam, araba küçük olduğu için binemiyor [ELÇ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 8. Öğrencilerin Sivil Toplum Örgütlerinin Ortak Amaçlarına Yönelik Görüşleri

Tema	Kod	n
İhtiyaçların Karşılanması	İnsanlara yardım	11
Ortak hareket etme	Devlete destek	3

Tablo 8’de araştırmaya katılan öğrencilerin sivil toplum örgütlerinin ortak amaçlarının neler olabileceği soruna ilişkin öğrenci cevaplarının “ihtiyaçların karşılanması” ve “ortak hareket etme” temaları altında incelenmesi mümkündür.

İhtiyaçların karşılanması teması, insanlara yardım koduna; “Sivil toplum örgütleri topluma yardım için var [KHG].” “Sivil toplum örgütleri insanlara yardım, eğitim, sağlık gibi şeyler için var. Ortak amaçları insanlara yardım ve ihtiyaçlarını karşılamaktır [KÖK].” “Yardımlaşma ortak özellikleridir. [EAA].” “İnsanlara yardım etmesi için varlar [KSA].” “Ortak özellikleri toplumun ihtiyaçlarını karşılar ve herkese yardım etmek için vardır [KGS].” “Ortak amacı yardım ediyorlar [ESA].” “İnsanlara yardım etmek [EBA].” “Çünkü belediyeler sivil toplum örgütleri para almaz [EMG].” “Yeşilay canımızı kurtarır. Çünkü Yeşilay bize yardım ediyor [ELÇ].” “T.C. Bakanlığı bizi iyileştirmek için çalışmalar yapıyor. AÇEV Anne Çocuk Vakfı annelere, çocuklara yardım ediyor. Çocuğun eğitim görmesi için onları okula yazdırıyor [KFB].” “Devlet bize yardım eder. Hastaneler bizim sağlığınıza yardım eder. Sivil kurum para alır. Resmi kurum para almaz. Sivil kurum olmazsa hayatımız zorlaşır [KYK].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Ortak hareket etme teması, devlete destek koduna; “Devletin yetersiz kaldığı işleri onlar tamamlarlar [KÖG].” “Devletin yetişemediği yerlere sivil toplum örgütü onu çözer [EEA].” “Devlete yardım [EBE].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 9. Öğrencilerin Öğretmenlerin Aynı Zamanda Sivil Toplum Veya Resmi Kurum Çalışanı Olarak Görev Yapmasına İlişkin Olarak Görüşleri

Tema	Kod	n
Maaş Karşılığı Çalışan	Resmi kurum çalışanı	13
Gönüllü Çalışan	Sivil toplum örgütü çalışanı	3

Tablo 9’da öğrencilerin, öğretmenlerin aynı zamanda sivil toplum veya resmi kurum çalışanı olarak görev yapmasına ilişkin olarak görüşlerinin “maaş karşılığı çalışan” ve “gönüllü çalışan” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Maaş karşılığı çalışan teması, resmi kurum çalışanı koduna; “Resmi kurum çalışanıdır [EBA, KEİ, KFB, EEA, KGS, ESA, KYK, KFF, KSA, EMG, KÖK, KÖG, EUY].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Gönüllü çalışan teması, sivil toplum örgütü çalışanı koduna; “Sivil toplum örgütü çalışanıdır [KHG, ELÇ, KNF].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Tablo 10. Öğrencilerin Öğretmenin Öğretmenlik Mesleği Dışında Sivil Toplum Faaliyetlerinde Bulunabilmelerinin Uygunluğuna İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Uygunluk durumu	Evet	14
	Hayır	2

Tablo 10’da araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenin öğretmenlik mesleği dışında sivil toplum faaliyetlerinde bulunabilme durumuna ilişkin cevaplarının “uygunluk durumu” teması altında incelenmesi mümkündür.

Uygunluk teması, evet koduna; “Evet, bulunabilir [KHG, ELÇ, KNF, EBA, KEİ, KFB, KGS, ESA, EMG, KÖK, KÖG, EUY, KYK].” “Evet, bulunabilir. Herkes

katılabilir [EEA].” Uygunluk teması, hayır koduna; “Hayır, bulunamaz [KSA, KFF].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 11. Öğrencilerin Kanıttaki Akranlarının Sivil Toplum Çalışmaları İle Etkileşim İçinde Olabilmelerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Akranlarının etkileşimi	Evet	14
	Hayır	2

Tablo 11’de öğrencilerin kanıttaki akranlarının sivil toplum çalışmaları ile etkileşim içinde olabilmelerine ilişkin görüşlerinin “akranlarının etkileşimi” teması altında incelenmesi mümkündür.

Akranlarının etkileşimi teması, evet koduna; “Evet, olabilirler [KFF, KSA, KHG, ELÇ, KNF, EBA, KGS, ESA, EMG, KÖK, KÖG, EUY].” Akranlarının etkileşimi teması, hayır koduna; “Hayır, olamazlar [KFB, KEİ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 12. Öğrencilerin Kendilerinin Sivil Toplum Kuruluşları İle Etkileşim İçinde Olmalarına İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Kendilerinin etkileşimi	Evet	12
	Hayır	4

Tablo 12’de Öğrencilerin kendilerinin sivil toplum kuruluşları ile etkileşim içinde olmalarına ilişkin görüşlerinin “kendilerinin etkileşimi” teması altında incelenmesi mümkündür.

Kendilerinin etkileşimi teması, evet koduna; “Evet, etkileşim içindeyim. İHH ve Tema adlı sivil toplum örgütlerinin içindeyim. İHH’ ya para yardımında bulunuyorum. Tema ile birlikte ağaç dikiyoruz [KÖG].” “Evet içindeyim. İHH ile yetimlere para veriyoruz. Sağlık için kan veriyoruz [KÖK].” “Evet, etkileşim içindeyim. Ben İHH’ya para veririm. Yardım ederim [ESA].” “Evet, etkileşim içindeyim. İHH’ya para gönderiyorum. Onların kumbaralarına para atıyorum [EUY].” “Evet, etkileşim içindeyim. İHH’ya yardım ederek [EEA, KSA, EBA, KGS].” “Evet, etkileşim içindeyim. İHH ile etkileşim içindeyim. Yardım etmeyi severim [KHG].” “Evet, etkileşim içindeyim [KNF, KFF, ELÇ].” Kendilerinin etkileşimi teması, hayır koduna; “Benim sivil toplum örgütleri ile etkileşimim yok [KYK].” “Hayır, etkileşim içinde değilim [KFB, EMG, KEİ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 13. Öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nin Kendilerini İlgilendirme Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Öğrenci olma	6
	Sosyal bilimci	6
Çıkarım eksikliği	Hayır	4

Tablo 13’te öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nin kendilerini ilgilendirme durumuna ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” ve “çıkarım eksikliği” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, öğrenci olma koduna; “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü biz de okulda okuyoruz [KÖG, KHG, KGS].” “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü ben de ilköğretime gidiyorum [EUY].” “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü okulda sosyal etkinlikler vardır [EMG].” “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü aynı kanıttaki gibi biz de öyle şeyler yapıyoruz [KÖK].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, sosyal bilimci koduna; “Evet, ilgilendiriyor [EBA].” “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü sosyal bilimci olmamızı ifade ediyor [KSA, EAA].” “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü sosyal bilimci olarak herkes sever [KFF].” “Evet; çünkü bilim hakkında yapar [EEA].” “Evet, ilgilendiriyor. Çünkü toplum hizmeti çalışmalarının usul ve esaslarını düzenlemektedir [KYK].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarım eksikliği teması, hayır koduna; “Hayır, ilgilendirmiyor. Çünkü bir katkı sağlamaz [ESA].” “Hayır, ilgilendirmiyor [KFB, EBE, KEİ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 14. Öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde Yer Alan Amaçlara İlave Amaçlar Eklenebilme Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Güzel ahlak kazandırmaya yönelik amaçlar	6
	Sportif amaçlar	1
Çıkarım eksikliği	Hayır	8

Tablo 14’de araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde yer alan amaçlara ilave amaçlar eklenebilme durumuna ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” ve “çıkarım eksikliği” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, güzel ahlak kazandırmaya yönelik amaçlar koduna; “Evet, olabilir. Örneğin, futbol. Futbolda bazıları iyi gol atar, bazıları ise iyi kalecidir. Bunun amacı arkadaşlığın önemini belirtmektir [KÖG].” “Evet olabilir. Örneğin hoşgörü, demokrasi, insan hakları, çevresindekilere güven örneklerini verebiliriz [KÖK].” “Öğrencilere saygıyı öğretim amacı olabilir [KYK].” “Sevgi, arkadaşlık [ESA].” “Eğitim amacı olabilir [KFF].” “Evet, olabilir. Eğitim verme kazandırılabilir [KHG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, sportif amaçlar koduna; “Evet, olabilir. Mesela futbol, basketbol gibi oyunlar olabilir [EUY].” “Evet, eğlenceli oyunlar olabilir [KFB, EEA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarım eksikliği teması, hayır koduna; “Hayır, olmaz [ELÇ, EBE, EMG, KSA, EAA, EBA, KGS, KNF] ifadesi örnek olarak verilebilir.

Tablo 15. Öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne Göre Öğrenci Kulüplerinin Kurulma Amaçlarının Neler Olabileceğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Kulüp amaçları	12
Çıkarım eksikliği	Amaç ifadesi içermeyenler	5

Tablo 15’de araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne göre öğrenci kulüplerinin kurulma amaçlarının neler olabileceğine ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” ve “çıkarım eksikliği” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, kulüp amaçları koduna; “Zekâ oyunları, aileye ve etrafımıza ekonomide katkıda bulunma, milli ve insani değerleri tanıma ve tanıtmaya amaçlı kurulabilir [KÖG].” “Zekâ oyunları, aileye ve çevreye katkıda bulunma, milli ve insani değerleri tanıtmaya amaçlı [KÖK].” “Zekâ oyunları, aileye ve çevreye ekonomik katkı, milli ve insani değerleri tanıma [EAA].” “Zekâ geliştirici oyunları öğrenme, aileye ve çevreye katkıda bulunma, milli ve insani değerleri tanıma [EUY, KFB, KYK, EBA].” “Milli ve insani değerleri tanıma, eski eserleri yazma ve tanıma gibi [EBE].” “Zekâ oyunu amaçlı, ekonomik çevreye katkıda bulunma [KEİ].” “Eski eserler yazma [EEA].” “Sokak oyunları öğrenme [KSA].” “Zekâ oyunları [KHG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarım eksikliği teması, amaç ifadesi içermeyenler koduna; “Akyazı, Altındere, İstanbul kazanabilir [EMG].” “Okulu geliştirme kulübü, temizlik kulübü, izci kulübü

[KGS].” “Akyazı, Altındere, İstanbul kurulabilir [ELÇ].” “Öğrencilerin zekâlarını öğrenmeye [KFF].” “Çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel çevreye [EBA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 16. Anıtkabir’i Ziyaret Etkinliğinin Öğrencilere Katkılarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	n
Ziyaretin katkısı	Bilgi edinme	8
	Yeni yerler keşfetme	7

Tablo 16’da araştırmaya katılan öğrencilerin Anıtkabir’i ziyaret etkinliğinin öğrencilere katkılarının neler olabileceği sorusuna vermiş oldukları cevapların “ziyaretin katkısı” teması altında incelenmesi mümkündür.

Ziyaretin katkısı teması, bilgi edinme koduna; “Öğrencilerin bilgilerinin daha da arttığını düşünüyorum [KÖG].” “Öğrencilerin daha bilgili olmalarını sağlar [KÖK].” “Atatürk’ün eşyalarını, kitaplarını öğrenmişler [KGS].” “Atatürk’ün geçmişte kalan eserlerini öğrenmişlerdir [KYK].” “Aslanlı yolu, Atatürk’ün tarihi kitaplarını; kısaca birçok şeyi öğrendiler [KSA].” “Daha iyi anlaşılmasını sağladı [EEA].” “Anıtkabir’den aslanlı yolu, Atatürk’ün çok okuduğu tarihi kitapları öğrendiler [ESA].” “Yardımlaşma ve dayanışma katkıları [EAA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Ziyaretin katkısı teması, yeni yerler keşfetme koduna; “Hem tarihi eserleri hem de Atatürk’ün mezarını görmüş olabilirler [EUY].” “Müzeyi görmüşler [KEİ].” “Orayı gezdiler ve hatıra olarak saklayabilirler [KHG].” “Düşünüyorum. Anıtkabir’i gezdiler. Müzeyi gezdiler. Aslanlı yoldan geçmiş [EMG].” “Atatürk’ün anı defterini, müzenin içini görmüşler [KFF].” “Çok iyi olduğunu düşünüyoruz [EBA].” “Atatürk’e gül koymuşlardır [KFB].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 17. Öğrencilerin “Neyi Meşhur Biliyorum, Ülkemi Tanıyorum” Yarışmasına Katılma İsteklerine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Onaylama	Bilgi edinme	6
	Eğlence	4
Reddetme	Özgüven eksikliği	4

Tablo 17’de araştırmaya katılan öğrencilerin “Neyi Meşhur Biliyorum, Ülkemi Tanıyorum” yarışmasına katılma isteklerine ilişkin görüşlerinin “onaylama” ve “reddetme” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Onaylama teması, bilgi edinme koduna; “Evet katılırdım. Çünkü ülkemın neyinın meşhur olduğunu öğrenme ve aklımda bulunması için katılacağımı düşünüyorum [EUY].” “Evet, ülkemde neler meşhur olduğunu öğrenirdim [KEİ].” “Evet, bu etkinlik sayesinde illerimizin nerelerde meşhur olduklarını öğreneceğimi düşünüyorum [KÖG].” “Evet, katılırdım; çünkü ülkemizi tanıtıyorlar ve ülkemizi daha iyi anlarım [KYK].” “Evet, ülkemizin nelerinin meşhur olduğunu anlarım [EEA].” “Evet, yarışmaya katılmak istiyorum. Yarışmalar güzeldir hem de bir şeyler öğrenebilirim [EMG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Onaylama teması, eğlence koduna; “Evet, eğlenceli olduğu için [KFF].” “Evet katılırdım. Güzel ve eğlenceli olduğu için katılmak isterdim [KFB].” “Evet katılırdım; çünkü birinci olacağıma inanıyorum [KGS].” “Evet, ben böyle yarışmalarda çok iyi olduğumu düşünüyorum [KHG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Reddetme teması, özgüven eksikliği koduna; “Hayır. Çünkü kendime güvenim az olduğu için [KSA].” “Hayır; çünkü yetenekli olmadığımı düşünüyorum [KNF].” “Hayır. Çünkü ben bu yarışmalarda başarısız olacağımı düşünüyorum [EBA].” “Hayır, katılmak istemiyorum [EBE].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 18. Öğrencilerin Müzikal Tiyatro Faaliyetinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Eğlenerek öğrenmek için katılma	8
	Bilgi edinmek için katılma	7
	Sevmediği için katılmama	1

Tablo 18’de araştırmaya katılan öğrencilerin kanıttaki müzikal tiyatro faaliyetinin içeriğine ve bu sosyal faaliyette yer almaya ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” teması altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, eğlenerek öğrenmek için katılma koduna; “Bir koro olabilir. Evet isterdim. Çünkü bir futbolcu olarak çıkmak isterdim [EAA].” “Koro olup; şarkı söylüyorlar. Evet, isterdim; çünkü şarkı söylemeyi seviyorum [KFB].” “Meslekler olabilir. Polis doktor olabilir. Evet, isterdim. Eğlenceli olabilir [KFF].” “Meslekleri tanıtan bir tiyatro. Evet; çünkü güzel olur [KSA].” “Bir tiyatro yapabilirler veya bir koro da olabilir. Evet, isterdim; çünkü ben böyle etkinlikleri severim [KÖG].” “Bir şarkı veya bir şiir yapıyorlar. Evet; çünkü bütün meslekleri seviyorum [EBA].” “Meslekleri anlatan bir koro. Evet, isterdim; çünkü müzik benim hoşuma gider [KGS].” Bir tiyatro düzenlenmiştir. Evet, isterdim; çünkü sesimin güzel olduğunu düşünüyorum [KHG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, bilgi edinmek için katılma koduna; “Meslekleri anlatan tiyatro olabilir. Evet, meslekleri anlatmayı severim onun için [EEA].” “Bence meslekleri tanıtmak için düzenlenmiş bir tiyatro olabilir. Evet, isterdim; çünkü ben de meslekleri tanıtmak isterdim [EUY].” “Tiyatro ya da koro şiir. Evet, çok isterdim böyle meslekleri mesela doktoru, itfaiyeyi. Çünkü onlar da o mesleklerde çalışacaklar [KYK].” “Bazı mesleklerin sosyal etkinlikleri düzenlenmiş [KEİ].” “İtfaiyecilik, ünlü futbolcu, doktor. Evet, isterim; çünkü ünlü bir futbolcu olmak istiyorum [EMG].” “Çocuklara anlatırlar [EBE].” “Şiir, resim yarışması, penguen dansı, izci [KNF] ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, sevmediği için katılmama koduna; “Bir koro. İstemezdim. Şarkı yerine ben çok kitap okumayı sevdiğim için [ELÇ].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Tablo 19. Öğrencilerin Resim Sergisinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Yeteneğe bağlı katılma	8
	Eğlenmek için katılma	5
	Özgüven eksikliğinden katılmama	3

Tablo 19’da araştırmaya katılan öğrencilerin resim sergisinin içeriğine ve bu sosyal faaliyette yer almaya ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” ve “resim - faaliyet ilişkisi belirsiz olma” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, yeteneğe bağlı katılma koduna; “Bence resim sergisi adlı bir faaliyet gerçekleşmiş olabilir. Evet katılırdım. Çünkü kendime güvendiğim için ve el becerimin gelişmesi için katılmak isterdim [EUUY].” “Resim yarışması ya da resim sergisi yapıyor olabilirler. Evet, isterdim; çünkü çok güzel resim çizebilirim [KÖG].” “Resim yarışması yapıyorlar. Evet, katılırdım. Çünkü çok güzel resim yapıyorum [EAA].” “Resim sergisi yapılmıştır. Bu bir sosyal faaliyettir. Evet, katılırdım; çünkü hiçbir şeyi denemeden olmaz [KEİ].” “Resim ya da resim sergisi olur. Evet, çok isterim. Hayalimdeki resmi yapınca herkes onu görecek [KYK].” “Resim yarışması düzenlenmiştir. Katılırdım; çünkü hayal gücümü kullanmayı severim [KHG].” “Resim yaptılar. Evet, katılırdım; çünkü resmim güzel [EBE].” “Resim yarışması yapabilirler. Evet, isterdim. Resim yarışmasında hep ikinci oluyorum [EMG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, eğlenmek için katılma koduna; “Resim yarışması yapıyorlar. Evet, katılırdım. Çünkü resim yapmayı seviyoruz, çok eğlenceli olduğunu biliyoruz [EBA].” “Resmi sergilemek için. Evet, isterdim. Resim yapmayı severim

[EEA].” “Resim yarışması. Evet, isterim. Çünkü hem resmi hem de kitap okumayı sevdiğim için [ELÇ].” “Resim etkinliği yapılıyor. Evet, isterim; çünkü resim çizmeye bayılırım. Resim güzel bir sosyal etkinliktir, katılırım [KGS].” “Meslek yapıyorlar. Evet, meslekler eğlenceli. Öğrenmek isterim [KFF].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, özgüven eksikliğinden dolayı katılmama koduna; “Resim yarışması. Hayır, istemezdim; çünkü resim çizemiyorum [KNF].” “Karakterleri anlatan bir resim sergisi. Hayır, katılmak istemiyorum. Çünkü el becerim yok [KSA].” “Resim yapıyorlar. Hayır, istemezdim. Çünkü ben resim çizmeyi seviyorum ama resmimi güzel yapamıyorum [KFB].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 20. Öğrencilerin Halk Oyunları Faaliyetinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Hoşlanmaya bağlı katılma	6
	Sağlık için katılma	2
	Öğrenmek için katılma	2
	Sevmediği için katılmama	6

Tablo 20’de araştırmaya katılan öğrencilerin halk oyunları faaliyetinin içeriğine ve bu sosyal faaliyette yer almaya ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” teması altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, hoşlanmaya bağlı katılma koduna; “Penguin dansı. Evet, isterdim. Çünkü çok eğlenceli [KNF].” “Penguin dansı yapıyor olabilirler. Evet, içinde olmak isterdim. Çünkü oyun oynamayı seviyorum [KEİ].” “Horon dansı yapılıyor. Evet, isterdim. Çünkü horon dansını seviyorum [EMG].” “Horon oynuyorlar. Evet, isterdim. Çünkü horon oynamayı seviyorum [KFB].” “Spor olabilir ya da bir halk oyunu. Bu faaliyetler içinde yer almak isterim; çünkü eğlenceli

[KYK].” “Spor. Evet, isterdim. Güzel bir şey olduğu için [KSA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, sağlık için katılma koduna; “Spor düzenlenmiştir. İsterdim; çünkü sağlığıma dikkat ederim [KHG].” “Spor yapıyor olabilirler. Evet, isterdim. Çünkü spor çok geliştirici ve kiloları zayıflatabilir. Ben de sporu seviyorum [EBA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, öğrenmek için katılma koduna; “Yöresel oyunlar. Evet, yöresel oyunları tam bilmiyorum. Onun için katılmak isterim [EEA].” “Evet, isterim [ELÇ].” ifadesi örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, sevmediği için katılmama koduna; “Dans yapılıyor. Hayır, istemezdim; çünkü ben dans etmeyi sevmem [KGS].” “Bence horon oyunu adlı etkinlik olabilir. Hayır, istemezdim; çünkü ben horon oynamayı sevmem [EUY].” “Orada bir halk oyunu oynuyorlar. Katılmak istemezdim, çünkü dansı hiç sevmem [KÖG].” “Bir geleneksel oyun. Hayır, istemezdim; çünkü böyle bir uygulamada yer almak istemezdim [EAA].” “Penguen dansı. Hayır, katılmak istemezdim [EBE].” “Hayır, katılmak istemem. Çünkü oyunlarda yaralanabilirim [KFF].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 21. Öğrencilerin İzcilik Faaliyetinin İçeriğine ve Bu Sosyal Faaliyette Yer Almaya İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Çıkarımda bulunma	Hoşlanmaya bağlı katılma	8
	Öğrenmek için katılma	3
	Doğaya meraktan dolayı katılma	2
	Sevmediği için katılmama	3

Tablo 21’de araştırmaya katılan öğrencilerin izcilik faaliyetinin içeriğine ve bu sosyal faaliyette yer almaya ilişkin görüşlerinin “çıkarımda bulunma” teması altında incelenmesi mümkündür.

Çıkarımda bulunma teması, hoşlanmaya bağlı katılma koduna; “İzcilik yapıyorlar. Evet, katılırdım; çünkü izciliği seviyorum [EAA].” “İzcilik. Evet, izci olup, gezmeyi çok isterim [EEA].” “İzcilik düzenlenmiştir. İsterdim. Çiçekleri ve ağaçları çok severim [KHG].” “İzci olmak isterdim. Çünkü izci olmayı çok seviyorum [KFB].” “Bence izcilik yapıyorlar. Ben de onların yerinde olmak isterdim [KEİ].” “Türkiye’ye saygı [EBA].” “Yeşilay kurumları olabilir. Evet, isterdim; çünkü insanları ‘Bağımlı olma, özgür ol’ diye uyarmak isterdim [KYA].” “Evet, isterdim; çünkü sosyal dersimi çok sevdiğim için [ELÇ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, öğrenmek için katılma koduna; “İzci. Evet, sosyal bir izci olmak isterdim [KFF].” “İzci kulübü kurabilirler. Evet, isterdim. Çünkü izciliği bilmiyorum; ama güzel bir iş olduğunu biliyorum [EBA].” “İzciler. Ben katılmak isterim; çünkü orada ateş yakmayı, çadır kurmayı öğrenirim [KYK].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, doğaya meraktan dolayı katılma koduna; “İzci kampı. Evet, katılmak isterim; çünkü izci olunca doğayı ve doğanın güzel kokusunu alırım [KGS].” “Bence izcilik adlı faaliyeti gerçekleştiriyor olabilirler. Evet, isterdim; çünkü doğada nasıl yaşanacağını merak ediyorum [EUY].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Çıkarımda bulunma teması, sevmediği için katılmama koduna; “Burada izciler var. Hayır, katılmak istemezdim; çünkü izci olmak istemezdim [KÖG].” “İzcilik. Hayır, istemezdim. İzciliği hiç sevmiyorum [EMG].” “İzci. Hayır, istemiyorum; çünkü izcilik yapmayı sevmiyorum [KNF].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 22. Öğrencilerin Kanıtlarda Yer Alan Sosyal Etkinliklerden Başka Okulda veya Yakın Çevrelerinde Düzenleyebilecekleri Sosyal Etkinliklere İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Özgünlük	Sportif faaliyet	12
Kanıtla bağlılık	Gezi	3

Tablo 22’de araştırmaya katılan öğrencilerin kanıtlarda yer alan sosyal etkinliklerden başka okulda ya da yakın çevrelerinde düzenleyebilecekleri sosyal etkinliklere ilişkin görüşlerinin “zgnlk” ve “kanıta bağlılık” temaları altında incelenmesi mümkündür.

zgnlk teması, sportif faaliyet koduna; “Ortada fare yarışmasının düzenlenmesini isterdim [KFB].” “Futbol maçları düzenleyelim [KHG].” “Tenis maçı yapmak isterdim [KEİ].” “Hentbol isterdim [EAA].” “Mesela benim istediğim ve en çok sevdiğim voleybol [KYK].” “Futbol oynamak ve resim yapma yarışı [EEA].” “Kara tahta yarışı düzenlemek isterdim [KFF].” “Futbol turnuvası [EBA].” “Oyun parkı [KNF].” “Salı, arşamba futbol turnuvası olsun [KGS].” “Hikye yazma yarışı düzenleyebiliriz [KG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Kanıta bağlılık teması, gezi koduna; “Anıtkabir’e gitmek isterdim [KSA].” “Kant 7’yi çok istiyorum [EMG].” “Temaya yardım amaçlı bir grev düzenlemek isterdim [EUY].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Araştırmacı, kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiye ulaşabilme durumlarına ilişkin olarak bazı gözlemlerde bulunmuştur. Buna ilişkin olarak; “Birinci kazanımın ara ve ana etkinliklerini yaparken öğrenciler oldukça istekliydiler. Derse katılım gösterdiler. İkinci kazanım etkinlikleri başlangıcında çizgi karakterin konuşma baloncuğunu her ğrenci okudu. Konuşma baloncuğunda çizgi karakterin teşekkür ettiğini okuyan bazı ğrencilerin “Bir şey değil, zaten çok kolaydı” dedikleri gözlemlenmiştir.

4.2 İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 23. Öğrencilerin Kanıttan Bilgiyi Transfer Edebilmelerine Yönelik Gerçekleştirilen Ara Etkinliklerin Sonuçları

Kazanım No	Etkinlik No	Bilginin Formatı	Bilginin Transfer Formatı	Bilgiyi Doğru Transfer Eden Öğrenciler		Bilgiyi Yanlış Transfer Eden Öğrenciler	
				f	%	f	%
1	2	Şiir	Boşluk Dol.	13	76.4	4	23.5
1	7	Resim	Tablo	15	88.2	2	11.7
1	8	Resim	Açık Uçlu C.	15	88.2	2	11.7
1	9	Resim	Tablo	17	100.0	0	0.00
1	10	Grafik	Açık Uçlu C.	17	100.0	0	0.00
1	11	Grafik	Tablo	15	88.2	2	11.7
1	12	Resim	Tablo	14	82.3	3	17.6
2	2	İnt.Hab.	Açık Uçlu C.	11	73.3	4	26.6
2	3	Gün.Yaz.	Açık Uçlu C.	14	82.3	3	17.6
2	5	İnt.Hab.	Tablo	14	82.3	3	17.6
2	7	Resim	Boşluk Dol.	14	82.3	3	17.6
3	6	İnt.Hab.	Tablo	11	64.7	6	35.3
3	8	İnt.Hab.	Tablo	13	76.4	4	23.5
3	10	İnt.Hab.	Açık Uçlu C.	15	88.2	2	11.7
4	1	Yönet.	Açık Uçlu C.	12	70.5	5	29.5
4	3	Yönet.	Başlık Koyma	10	58.8	7	41.2
4	5	Yönet.	Açık Uçlu C.	9	52.9	8	47.1

Tablo 23’de öğrencilerin kanıttan bilgiyi transfer edebilmelerine yönelik yapılan ara etkinliklere ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen 17 ara etkinliğin 10’unda öğrencilere şiir, günlük yazısı, internet haberi ve yönetmelik gibi yazılı; 7’sinde grafik, resim gibi görsel kanıtlar sunulmuştur. Tablo 23’te boşluk doldurma, tablo oluşturma, başlık koyma ve açık uçlu soruları cevaplama şeklinde bilginin transfer edilmesi ile ilgili sonuçlar incelendiğinde 17 ara etkinliğin 16’sına öğrencilerin tamamının katıldığı, 1 ara etkinliğe ise 15 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Öğrencilerin %80’inden fazlası, gerçekleştirilen ara etkinliklerden

10’unda bilgiyi transfer edebildiği, ara etkinliklerden 7’sinde ise öğrencilerden %80’inden azının bilgiyi transfer edebildiği anlaşılmaktadır.

Araştırmacı, kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiye ulaşabilme durumlarına ilişkin olarak bazı gözlemlerde bulunmuştur. Buna ilişkin olarak; “Kanıtlarda kullanılan resimlerin öğrenciler tarafından dikkatle incelendiği, kendi aralarında kanıtı tartıştıkları, tablo yaparken çok dikkatli oldukları, internet haberini okuyan öğrencilerin sıkıldığı gözlemlenmiştir.

4.3 ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 24. Öğrencilerin Kanıtları Karşılaştırma Yapabilmelerine Yönelik Gerçekleştirilen Ara Etkinliklerin Sonuçları

Kaz. No	Et. No	Karşılaştırılanlar	Karşılaştırma Türü	Karşılaştırmayı Doğru Yapan Öğrenciler		Karşılaştırmayı Yanlış Yapan Öğrenciler	
				f	%	f	%
1	3	Farklı kanıtlar	Ortak yön	10	58.8	7	41.2
2	4	Farklı kanıtlar	Benzerlik ve farklılık	9	52.9	8	47.1
3	2	Kanıt ile kendisi	Benzerlik	13	74.5	4	25.5
3	3	Farklı kanıtlar	Benzerlik	7	41.1	10	58.9
3	7	Kanıt ile kendisi	Benzerlik ve farklılık	17	100.0	0	00.0
3	9	Farklı kanıtlar	Benzerlik ve farklılık	10	58.8	7	00.0
3	11	Kanıt ile kendisi	Benzerlik	14	82.4	3	17.6
4	7	Farklı kanıtlar	Amaç	11	58.8	5	41.2

Tablo 24’te öğrencilerin kanıtlardan yola çıkarak karşılaştırma yapabilmelerine ilişkin gerçekleştirilen ara etkinliklerin sonuçları yer almaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen 8 ara etkinliğin 5’inde iki farklı kanıtın karşılaştırılmasına, 3’ünde ise kanıt ile öğrencinin kendisini karşılaştırmasına yönelik etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Tablo 24’te öğrencilerin kanıtları karşılaştırma yapabilmelerine yönelik sonuçlar incelendiğinde 8 ara etkinliğin 7’sine 17 öğrencinin katıldığı, 1 ara etkinliğe ise 16 öğrencinin katıldığı görülmektedir. İki farklı kanıtın

karşılaştırılmasına yönelik gerçekleştirilen 5 ara etkinlikte karşılaştırması doğru olan öğrencilerin oranının %70'ten az olduğu, kanıt ile öğrencinin kendisini karşılaştırmasına yönelik gerçekleştirilen 3 ara etkinlikte ise karşılaştırması doğru olan öğrencilerin %70'ten fazla olduğu görülmektedir.

4.4 DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 25. Öğrencilerin Toplumsal Olayları Çözmede Resmi Kurum, Kuruluş veya Sivil Toplum Örgütlerinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Bir amaç etrafında toplanma	Birlikten kuvvet doğar	11
	İhtiyaç olduğu için	3

Tablo 25'te araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal sorunları çözmede resmi kurum, kuruluş ya da sivil toplum örgütlerinin gerekliliğine ilişkin görüşlerinin “bir amaç etrafında toplanma” teması altında incelenmesi mümkündür.

Bir amaç etrafında toplanma teması, birlikten kuvvet doğar koduna; “Kanıt 1’de kendi başımıza bir kimseye yardım edemeyiz; ama birlikte birlik olup kumbaraya para atarak kardeşlerimize veya abilere, ablalara para yollarız. Kanıt 3’te yardımlaşma çok önemlidir. Kanıt 4’te bir haberde itfaiyenin yangına müdahale edemediği yangına vatandaşlar müdahale etti. Sivil toplum örgütleri ile hareket edebiliriz [KSA].” “Toplumsal sorunları tek başımıza çözemeyiz; çünkü tek hiçbir şeyin üstesinden gelemeyiz. Yardım alırsak daha iyi olur. Örnek: İtfaiye, polis, bunlara yardımcı olursak her şeyin üstesinden gelir [KGS].” “Toplumsal birlik olup, her insana yardım ederiz. Bireysel olup yiyecek, para, eşya veremeyiz. Onlara vermek için Kızılay’a veya sivil toplum örgütlerine veririz [KFF].” “Toplumdaki olayları çözmek için önce plan yaparak düşünürüz. Biz bunu başaramazsak toplumsal örgütlere, polis ve zabıtaya haber vererek onlardan yardım alabiliriz; çünkü doğrusunu onlar yapar. Mesela itfaiyenin müdahalesi yetmediği zaman toplum

yardıma gelerek, el birliği ile sorun çözülebilir. Ve de şunu unutmamak gerekir sivil toplumlara ihtiyaç vardır [ESA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Bir amaç etrafında toplanma teması, ihtiyaç olduğu için koduna; “Birinci kanıtta İHH’yı gördük. İHH’nın ne işe yaradığını öğrendik. Kanıt 2’de iyilikte yarışan sınıflar konusunu hep beraber gördük. Kanıt 3’te bir şiir vardı. Konusu kuvvetti. Bütün sınıfça bu bilgiyi öğrendik. Kanıt 4’te bir haberde dağda yangın vardı. O yangına itfaiye müdahale edemeyince vatandaşlar müdahale etmişti. Kanıt 5’te yangın, deprem, sel, çığ ve salgın hastalıklar vardı. Kanıt 6’da amblemler vardı. Hepsinin ne anlama geldiğini öğrendik. Ve sonra vakıfların faaliyet alanlarını öğrendik. Kanıt 7’de su arıza gibi şeyleri öğrendik. Kanıt 8’de vakıfların ne kadar olduğunu öğrendik ve sonra vakıfların faaliyet alanlarını öğrendik. Toplumsal sorunların üstesinden resmi kurum, kuruluş, sivil toplum örgütleri ile hareket ederek geliriz [EUY].” “İlk problemimiz şuydu: ‘Toplumsal sorunları bireysel olarak çözebilir miyiz?’ Evet çözebiliriz. Kanıt 4’teki haberde bir yangın olayı olmuştu. İtfaiyenin müdahale edemediği yangına vatandaşlar müdahale etmişlerdir. Kanıt 5’te doğal afetlerle karşılaşmıştık. Bu afetlerin hangilerine müdahale edebilirdik? Mesela yangına müdahale edebilmek için numarası 110 olan itfaiyeyi çağırabiliriz. Toplumsal problemlerimizi çözebilmek için kurum ve kuruluşlara ihtiyaç duyarız [KÖG].” “Kanıt 1’deki iyilikte yarışan sınıflar, İHH, itfaiyelerin yardımı, polislerin yardımı, jandarma yardımı, AKUT, Kızılay’dan yararlanabiliriz [EAA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 26. Öğrencilerin Sosyal Problem veya İhtiyaçlarla Grup, Kurum ve Sosyal Örgütleri İlişkilendirmelerine Yönelik Şiirler Üzerinden Sentezleme Becerileri

Tema	Kod	n
Bireşim	Sorunun beraber çözümü	8
	Birlikteliğin gereği	3

Tablo 26’da öğrencilerin sosyal problem veya ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirmelerine yönelik şiirler üzerinden sentezleme becerilerinin

“bireşim” ve “bütüne ulaşamama” temaları altında incelenmesi mümkündür.
Bireşim teması, sorunun beraber çözümü koduna;

“Yaşamda Sivil Savunma

Depremde selde,
Her türlü afette,
Yardım eder bize sivil savunma.

Yanımızda olur hep,
Kızılay, itfaiye, polis, jandarma,
İyi ki varsın sivil savunma [ESA].”

“Kızılay ve Akut

Her türlü ihtiyaç ve felakette,
Deprem, sel ve yangında,
Daima yanımızda,
Türk Kızılay’ı ve AKUT.

Koşar yardıma,
Savaşta ve barışta,
Hizmet için varsın,
Türk Kızılay’ı ve AKUT [EEA].”

“Sivil Toplum Örgütleri

İnsanlara yardım eder,
İhtiyaçları karşılar,
Kızılay bu Kızılay.

Anne ve çocuklara eğitim verir,
Yardım eder onlara,
AÇEV bu AÇEV.

Lösemili çocuklara yardım eder,

Anne ve babalara yardım eder,
LÖSEV bu LÖSEV [KÖK].”

“Akut

Ararsın, bulursun,
Kurtarırsın bizleri,
Umutla çalışırsın,
Televizyonlarda hep izleriz sizleri.

Hepiniz yardıma koşarsınız,
Akut, Kızılay, jandarma, polis,
Bu vatan sizlerle var olmaya devam edecek,
Biz çocuklar sizleri örnek alırız [KSA].”

“Sivil Toplum Örgütleri

Sivil toplum örgütleri maaş almaz,
Resmi kurum alır,
Akut, Lösev sivil toplum örgütleri,
Resmi kurum, kaymakamlık, sağlık ocağı.

Hepsi onaylanmış,
Hepsi sivilmiş,
Hepsi çalışıyor,
Hepsi yardım ediyor.

Onlar yardım ettikçe,
Biz de mutlu olup,
Güzel yaşıyoruz,
Hepsi yardımlaşmaya bağlı [EBA].”

“Güzel İtfaiyem

Benim güzel yardımım,

Polis koşar suçluları yakalar,
Ambulans kurtarır bizi.

Yardım olan dünya,
Her zaman yardıma koşarız,
Bizim işimiz yardım,
İyi ki varsın vakıflarımız.

Gönüle açar tüm yürekler,
Ölen adama, kadına,
Geçmiş olsun geçmiş.

Eğitim sağlık, yardım,
Bir eşya bir kalem,
Ne olur bu güzel insanlara,
Sizde yardım edin [KFF].”

“Yardım

Kızılay yardım eder bize,
Hiç parayı düşünmez.
Herkes yardım eder,
Akut, ormanda kaybolursak bulur bizi.

Öğretmenler eğitim verir bize,
Milli Eğitim Bakanlığı,
Eğitime muhtaç olanlara,
Yardımcı olur.

Sağlık Bakanlığı,
Sağlığımıza yardımcı olur,
Doktorlar iyileştirir bizi,
Biz sağlıklı oluruz [KYK].”

“Sivil Toplum Örgütleri

İnsanlara yardım eder akut, o bir gönüllü,
İnsanları doğal afetlerin altından çıkarırlar.
Canla başla bizim için çalışıyorlar,
Sivil toplum örgütleri, akut teşkilatı gibi.

Kızılay ilkyardım, insanlara yardım eder,
Yemek, çadır dağıtır insanlara,
Hayat kurtarır,
Teşekkürler Türk Kızılay'ı.

Vakıflar insanların moralini düzeltir,
Hep yardım eder, sakatlara yardım eder,
Vakıflar bize ihtiyaç duyar,
Zenginler verir, onlar mutlu eder [KGS].” şiirleri örnek olarak verilebilir.

Bireşim teması, birlikteliğin gereği koduna;

“Türk Sağlığı

AKUT, AKUT,
Yardımlaşma iyilik,
Yardımlaşma Sağlık.

Bul bakayım bulmacaları,
Al bakayım kanıtları,
Bulamazsan bunları,
Alamazsın cevapları.

Buldun mu? İyi o zaman.
Kalmasın duymayan,
Eğer bir düşersen,
Kalkamazsın bir daha.

Olmasın bu bence,
Düşmesin hekimler,
Kalkamayız bir daha,
Olmaz olmaz bir daha [KHG].”

“Yeşil Dünya

Yeşil dünyanın içindeki,
En güzel çocuk söğüt ağaçları,
Gülüp koşuyorlar sanki
Yemyeşil yaprakları.

Yeşil dünyanın içindeki,
Annedir çam ağaçları,
Ormanların neşesi,
Sevdikleri yerlerdir okulların bahçesi.

Yeşil dünyanın içindeki,
Çok tatlıdır incir ağaçları,
Çok ballıdır inciri,
Yapışkandır yaprağı.

Yeşil dünya güzelliklerle doludur,
Yeşil ağaçları görmek huzurdur, mutluluktur.
Ağaç kesimleri en büyük sorunumuzdur,
Ağaçsız bir dünya yalnızlıktır, boşluktur [KÖG].”

“Türk Kızılay,

Hepsi bizim sağlığımız için çıktı.
Bunların hepsi ama hepsi,
Bize yarar.
İçki, kumar gibi şeyleri bırak,

Sağlıklı şeylerle beslen [EBE].” şiirleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 27. Öğrencilerin Çevresindeki Gruplar, Kurumlar ve Sivil Toplum Örgütleriyle Etkileşimlerine Yönelik Görüşleri

Tema	Kod	n
Olumlu tutum geliştirme	Yaşamına uygulama	5
	Eğlenerek öğrenme	1
	Sosyal bilimci olma	2
Değer kazanma	Yardımlaşma	6

Tablo 27’de araştırmaya katılan öğrencilerin çevresindeki gruplar, kurumlar ve sivil toplum örgütleriyle etkileşimlerine yönelik görüşlerinin “olumlu tutum geliştirme” ve “değer kazanma” temaları altında incelenmesi mümkündür.

Olumlu tutum geliştirme teması, yaşama uygulama koduna; “Tema ile ağaç dikiyorum. İHH’ya yardımda bulunuyorum [KÖG].” “Ben Lösev’e para veririm [EBE].” “Örneğin 1. kanıtta ‘Bir Silgi Bir Kalem’ vardı. Bu kanıtta bir yardım var. 2. kanıtta da bir yardım vardı. Biz de bunlar gibi bir sosyal örgüt olabiliriz. Bu kanıtlara dayanarak biz de bir sosyal örgüt kurabiliriz. Örneğin kurabileceğimiz sosyal örgütler şunlar olabilir: Sokak hayvanlarına yardım, çevre temizliği, yardım gibi sosyal örgütler kurabiliriz [KÖK].” “Ben bu TEMA’yı sevdim; çünkü eğitim var, sağlık var [KSA].” “Ben bu etkinlikte TEMA’yı beğendim; çünkü eğitim veriyorlar. Ben de eğitim vermeyi severim [KHG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Olumlu tutum geliştirme teması, eğlenerek öğrenme koduna “Hep birlikte çalıştık, eğlendik, yaptık. Eğlenceliydi. Tabi güzeldi. Biraz zor gelebilirdi [KFF].” İfadesi örnek olarak verilebilir.

Olumlu tutum geliştirme teması, sosyal bilimci olma koduna; “Ara etkinlikleri ve kanıtları inceleyerek sosyal bilimci olmaya çalışıyoruz [EAA].” “Bunlar, benim gelecekte sosyal bilimci olmamda çok işe yarayabilir [EUY].” İfadeleri örnek olarak verilebilir.

Değer kazanma teması, yardımlaşma koduna; “Sivil kurumlar yardımlaşır ve etkinlik kurarlar. Etkinliklerle insanlara yardım eder. Bu sayede insanlar rahat olur ve yardım eder. Başka etkinlikler de var. Bunlar: eğitim, sağlık, yardımlar yapılır. Bunların hepsine sivil toplum denir [KYK].” “Kızılay, Yeşilay, Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Gönüllüleri, sivil savunma teşkilatı, AKUT, valilikler, kaymakamlıklar, yardım kuruluşları [EEA].” “Sivil toplum örgütleri devletten para almaz. Resmi kurum para alır. Resmi kurumlar iyidir, hep çalışır. Sivil toplum örgütleri de iyidir, bizler için çalışır. İki de iyi ve yardımseverdir. İyilik yapmak, yardımlaşma yapmak için çalışır [EBA].” “Ben en çok Kızılay ile ilgilendim. Çünkü insanları kurtarır, evi yıkılanlara yardım eder. Bu yüzden çok seviyorum [KGS].” “Bütün kanıtlardan yardımlaşmayı, hoşgörüyü, saygıyı vb. şeyleri öğrendim. Çünkü kanıtlarda yardımlaşma, hoşgörü, saygı gibi bilgiler vardı [EUY].” “Sivil kurumlar insanlara yardım eder, etkinlikler kurar. İnsanlar rahat ve sağlıklı olur. Sivil kurumların çok etkinliği vardır [KEİ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 28. Öğrencilerin Okulda, Yakın Çevresinde Katılacağı Sosyal ve Eğitsel Etkinlere Katılma Kararları ve Gerekçeleri

Tema	Kod	n
Katılım isteğinin gerekçesi	Yeteneğe uygunluk	7
	Duyuşsal	10

Tablo 28’de araştırmaya katılan öğrencilerin okulda ve yakın çevresinde katılacağı sosyal ve eğitsel etkinliklere katılma durumlarının “katılım isteğinin gerekçesi” teması altında incelenmesi mümkündür.

Katılım isteğinin gerekçesi teması, yeteneğe uygunluk koduna; “Resim yarışmasına katılmak isterim. Çünkü hayal gücümü çok iyi kullandığımı düşünüyorum [KHG].” “Ben resim yarışmasında olmak isterdim. Böylece hayal gücümü de geliştirebilirim [KGS].” “Ben resim yarışmasına katılmak isterdim; çünkü resmi çok güzel çizerim [KÖG].” “Ben şarkı yarışmasına katılmak isterim. Çünkü sesimin güzel olduğunu kanıtlarım ve bunu annem için yaparım. Benim hayalim budur [KYK].” “Okuldaki futbol maçlarına katılmak isterim. Çünkü futbolcu olmak istiyorum [EAA]. “Futbol

müsabakalarına katılmak isterim. Her gün bir saat futbol oynuyorum [EEA].” “Ben olsam doğa için izcilik yapardım [ELÇ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Katılım isteğinin gerekçesi teması, duyuşsal koduna; “Ben voleybol oynamak isterdim; çünkü voleybol oynamayı seviyorum [KFF].” “Penguin dansı yarışmasına katılmak isterdim; çünkü çok eğlenceli [KNF].” “Voleybol yarışması; çünkü voleybol oynamayı severim [KSA].” “Futbol ve basketbol müsabakalarını seviyorum ve katılmak istiyorum [EBA].” “Anıtkabir’i gezmek isterdim; çünkü zevk alırım [KEİ].” “Penguin dansına katılmak isterdim; çünkü eğlenceli [EBE].” “Bilgi yarışmasına katılmak isterdim; çünkü Ülkemin nelerinin meşhur olduğunu öğrenmek istiyorum [EUY].” “Doktor olmak isterdim; çünkü insanları kurtarmak için yapardım [KFF].” “Ben ünlü bir futbolcu olmak istiyorum. Sınıflar arası futbol müsabakalarına katılmak isterim; çünkü futbolcular çok para kazanıyor [EMG].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Araştırmacı, kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin bilgiye sentezleyebilme durumlarına ilişkin olarak bazı gözlemlerde bulunmuştur. Buna ilişkin olarak; öğrencilerin ikinci ana etkinlikte şiir yazmak istemediklerini sözlü olarak ifade ettikleri görülmüştür. Nedeni sorulduğunda öğrenciler; “Güzel yazamıyorum, aklıma bir şey gelmiyor.” cevabını vermişlerdir. Ana etkinlik yönergesinin öğrencilere sıkıcı geldiği gözlemlenmiştir. Yönergeyi okurken ve ana etkinlik gerçekleştirilirken öğrencilerin ara sıra camdan dışarı bakma, kendi aralarında konuşma, saate bakma davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Öğrencilerin kısa ara etkinliklerden hoşlandıkları, uzun metinlerden oluşan kanıtlardan ve ana etkinlikte şiir yazmaktan pek hoşlanmadıkları görülmüştür. Öğrenciler kazanıma ait probleme kısa cevaplar verebilirken şiir yazmakta zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Yönetmeliği içeren kanıtların öğrencilere yabancı geldiği, kanıtın okunması ve ara etkinlikler yapılması sırasında öğrencilerin sıkıldığı görülmüştür. Kendileri için anlamlı olan, yaşantılarında yer alan kanıtlarda öğrenciler derse çok daha istekli bir şekilde katılım gösterdikleri gözlemlenmiştir.

4.5 BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 29. Öğrencilerin Derslerin Kanıt Temelli İşlenecek Olmasına İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Olumlu tutum geliştirme	Heyecan hissetme	7
	Eğlenceli bulma	2

Tablo 29’da öğrencilerin derslerin kanıt temelli işlenecek olmasına ilişkin görüşlerinin; “olumlu tutum geliştirme” teması altında incelenmesi mümkündür.

Olumlu tutum geliştirme teması, heyecan hissetme koduna; “Dedektif olmak istiyorum [EMG].” “Bence çok güzel olur. Bence çok değişiklik olacak. Şimdi neler olacağına bakalım. Kısaca kanıtı düşünelim [KSA].” “Sosyal bilgileri çok seviyorum [ELÇ].” “Bu ders çok güzel geçti. Biz birazdan dedektif olacağız ve sonucu bulacağız [KFB].” “Dersi güzel dinlersek, güzel dedektif olabiliriz. O yüzden küçük dedektif oluruz ve her şeyi araştırırız [KFB].” “Bence dersi bu şekilde işlersek hem hoş olur hem de farklılık olur. Çünkü ders bu şekilde kolay olur [KÖK].” “Ben etkinlik yapınca daha çabuk anlayabileceğimizi düşünüyorum [KÖG].” “Sosyal bilgiler dersini iyi, güzel işlersek sorun çıkmaz [EBA].” “Bu derste bilim adamı olarak kanıtları bulabileceğimizi düşünüyorum [EAA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Olumlu tutum geliştirme teması, eğlenceli bulma koduna; “Dersin bitmesini istemiyorum. Eğlenceli olsun. Yani ders çok güzel. Sosyal bilgiler çok eğlenceli [ESA].” “Çok mutluyum. Çünkü hayatımda hiç araştırmacı olmadım. Dersi bu şekilde işlersek sonucunda hem dedektifliği hem de sosyal bilgiler dersini daha iyi anlayacağıma inanıyorum [EUY].” “Sosyal bilgileri çok seviyorum. Dersleri ayırmak olmaz; onun için diğer dersleri de seviyorum. Araştırarak amacımıza ulaşıyoruz [EEA].” “Dersi dikkatli dinleyerek, kafa yorarak, izleyerek, söylediklerinizi anlayarak, soruları cevaplayarak yapabiliriz [KYK].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 30. Öğrencilerin Derslerin Kanıt Temelli Öğrenme İle İşlenmesine İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	n
Beğenme	Eğlenceli	7
	Güzel	7
Karşı olma	Sıkıcı	2

Tablo 30’da derslerin kanıt temelli öğrenme ile işlenmesine ile ilgili olarak öğrencilerin görüşleri “beğenme” ve “karşı olma” temaları altında incelenebilir.

Beğenme teması, eğlenceli koduna; “Çok eğlenceli. Bir daha yapalım. Bir daha dedektif yaşlansın. Gerçekten çok eğlenceli. Bazıları zordu, ama çok eğlendim [KYK].” “Çok eğlenceli geçti. Devamında da böyle devam etmek istiyorum [KHG].” “Eğlenceli geçti, böyle devam etmesini isterim [KEİ].” “Çok eğlenceliydi [KNF].” “Eğlenceli geçti. Kesinlikle hep böyle devam etmek istiyorum [EUY].” “Eğlenceli geçti [EMG].” “Ben normal derslerimizi de böyle istiyorum ve eğleniyorum [EBA].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Beğenme teması, güzel koduna; “Ben bu dersi çok sevdim ve bu dersin devam etmesini istiyorum [EAA].” “Çok güzel geçti. İnşallah bir daha yaparız [KSA].” “Evet, keşke sizle devam etsek. Keşke gitmeseniz. Derslerimiz çok iyi geçti [KFB].” “Evet, keşke hep yapsak, sosyal yapsak [KFF].” “Ben böyle devam etmek isterdim [KÖG].” “Çok iyi geçti [EEA].” “Ben olsam mühendislik yapardım [ELÇ].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Karşı olma teması, sıkıcı koduna; “Sıkıcı geçti; çünkü hep aynı şeyler. Böyle devam etmesin [KGS].” “Sıkıldım, derslerin böyle devam etmesini istemem [EBE].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Araştırmacı, öğrencilerin kanıt temelli öğrenmeye ilişkin görüşlerini gözlemlenebilir. Öğrencilerin “bir dedektif gibi çalışacaklarını” öğrendiklerinde oldukça heyecanlandıkları gözlemlenmiştir. Çizgi karakterin söyledikleri ile kendilerini özdeşleştirdikleri, birinci ara etkinlikten sonra öğrencilerin “Ne zaman dedektif olacağız ?” diye merakla soru sordukları belirlenmiştir. Öğretmenin; “Ana etkinlikten sonra ara etkinliği yapacağız ve bu şekilde dört ana etkinliğin sonucunda belli olacak.” şeklindeki açıklamasından sonra öğrencilerin bir an önce ikinci

etkinliğe geçmek istedikleri görülmüştür. Birinci kazanımın ara etkinliklerinin ardından birinci ana etkinliğe gelindiğinde çizgi karakterin öğrencileri heyecanlandığı görülmüştür. Çizgi karakterin öğrencilere vermiş olduğu sır, öğrencilerin dikkatini çekmiş ve öğrencilerin şaşırmasına neden olmuştur. Çizgi karakterin konuşma baloncuklarının öğrencileri derse güdülemede çok faydası olduğu görülmüştür. Son ara etkinliğin ardından ana etkinlik öncesi çizgi karakterin sözleri öğrencileri duygusal olarak etkilemiş, etkinliklerin sona erdiğini öğrenen öğrencilerin üzüldüğü görülmüştür. Ayrıca öğrenciler, “öğretmenim devam etsek olmaz mı, derslerimize yine gelin” diye ısrar ettikleri görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine göre sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 SONUÇ, TARTIŞMA

5.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersinin kanıt temelli olarak işlenmesi ile öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilgiye ulaşabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin; araştırmada öğrencilerin olağanüstü durumlarda yardıma ihtiyacı bulunan insanlara ihtiyaç duydukları malzemelerin “yardım kuruluşları”, “resmi kurumlar” ve “bireysel imkânlar” aracılığıyla toplanabileceğini belirttikleri görülmüştür. Bu sonuç öğrencilerin büyük çoğunluğunun yaşanan herhangi bir olağanüstü durumda ihtiyaç duyulacak malzemelerin toplanmasında sosyal örgüt, resmi kurum ve grupların görev yapabileceğini düşünmeleri kanıt temelli öğrenme ile bilgiye ulaşabildiklerini göstermektedir. Benzer şekilde öğrencilerin öğretmenin öğretmenlik mesleği dışında sivil toplum faaliyetlerinde bulunabilmelerinin uygunluğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretmenin sivil toplum faaliyetlerinde yer alabileceğini belirtmeleri de kanıt temelli öğrenme ile bilgiye ulaşabildiklerini göstermektedir. Ayrıca başka bir ara etkinlikte öğrencilerin Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin kendilerini ilgilendirme durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun doğru çıkarımlar yapmaları da

kanıt temelli öğrenme ile bilgiye ulaşabildiklerini göstermektedir. Başka bir ara etkinlikte öğrencilerin büyük çoğunluğunun Anıtkabir’i ziyaret etkinliğinin kendilerine “bilgi edinme” ve “yeni yerler keşfetme” gibi faydasının olacağı cevaplarını vermiş olmaları da kanıt temelli öğrenme ile bilgiye ulaşabildiklerini göstermektedir. Bu sonuç literatür tarafından desteklenmektedir. Nitekim Kabapınar (1999), öğrencilerin küçük birer tarihçi olarak kanıtı sorgulamalarının, tarihsel bilgileri kanıtlar üzerinden elde etmelerinin, öğrencilerin düşünce, yorum ve eleştirilerini geliştirmelerinin öğrenci merkezli sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına uygun olduğuna vurgu yapmaktadır. Doğan (2008), kanıttan bilgi elde etme becerisine ilişkin sorgulamada ilgili dönemin terminolojisini kullanabilen öğrencilerin kanıtları kavrama ve bilgi elde etme düzeylerinde mantıklı bağlarla yanıtlar oluşturdukları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Gehlbach (2004) yaptığı araştırmada, kelime bilgisi gelişmiş öğrencilerin yazılı metinlerden anlamlı çıkarımlar yaptıklarını belirlemiştir. Işık (2008), ilköğretim dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde kanıt temelli öğrenme ile ilgili araştırmasında öğrencilerin öğretmen rehberliğinde kanıt temelli öğrenme modeli uygulamalarıyla tarihsel sorgulamaları yapabildiklerini, bu uygulamanın öğrencilerin tarihsel düşünme becerileri üzerinde olumlu etkiler yaptığını tespit etmiştir. Acar (2013), ortaöğretim coğrafya kitaplarında kanıtlara yer vermenin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili araştırmasında öğrencilerin çoğunlukla kanıt kullanma becerisinin akademik başarılarına etkisi olduğuna inandıklarını, kanıta dayalı derslerin daha kalıcı öğrenmeler sağladığını ve öğrencilerin başarılarını artırdığını belirlemiştir. Tangülü ve Çıdacı (2016), sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde birinci elden kaynak kullanımı ile ilgili araştırmasında sosyal bilgiler öğretiminde kanıt kullanmanın öğrenme sürecini olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Buna karşın Dilek ve Yapıcı (2007) tarih öğretmen adaylarının sınavlarda birincil ve ikincil kaynakları sınıflandırmaları, farklı perspektiflerden analiz ederek çıkarımlarda bulunmaları, kronolojinin farkında olarak tarihsel yorumlar oluşturmaları amacıyla yaptıkları araştırmada; öğretmen adaylarının okudukları metinleri yeterince anlamadıkları, önceki bilgi ve deneyimlerinden yararlanamadıkları, tarihsel sorgulama becerilerini işe koşamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bunda kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerde öğrencilerin ihtiyaç

duyulan bilgiye ulaşabilmelerinde kanıtın niteliği etkili olabilir. Öğrenciler ilkökul seviyesinde istenilen bilgiye yazılı kanıtlara göre görsel kanıtlardan daha kolay ulaşmaktadırlar. Bu durumda kullanılan yazılı kanıtın dilinin ağır olmasından, görselliğin az olmasından dolayı öğrencilerin dikkatini çekememiş, resmi belge ya da yönetmelikle öğrencilerin daha önce karşılaşmamış olması etkili olabilir. Çünkü Doğan (2008), görsel kaynaklara ilişkin sorgulamalarda öğrencilerin daha aktif oldukları, yazılı kaynaklara göre daha fazla düşünsel çaba harcadıkları sonucuna ulaşmıştır.

5.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersinin kanıt temelli olarak işlenmesi ile öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilgiyi transfer etmekte başarılı olduğu, bunun yanında görsel kanıtlardan, yazılı kanıtlara göre bilgiyi daha kolay transfer edebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç literatür tarafından desteklenmektedir. Nitekim N. Doğan (2008) , yazılı kaynaklara ilişkin sorgulamada isteksiz ve dikkatini sağlayamayan öğrencilerin, görsel kaynaklara ilişkin çalışmada daha aktif olduklarını gözlemlemiştir. Y. Doğan (2007) yapmış olduğu çalışmada deney grubu öğrencilerinin kaynak metindeki bilgileri tarih haritasına aktarma konusunda başarılı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Işık (2011) öğrencilerin tarih ders kitaplarındaki bilgiler ve öğretmenlerinin anlattıkları ile birinci elden kaynaklarla bağlantı kurarak tarihsel anlatıları yeniden biçimlendirdiklerini belirlemiştir.

5.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmada kanıt temelli sosyal bilgiler dersi ile öğrencilerin karşılaştırma yapmada istenilen düzeyde başarılı olamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç literatürden farklılık arz etmektedir. Bunda öğrencilerin bilişsel gelişim dönemlerindeki farklılığın etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmada öğrencilerin iki farklı kanıt karşılaştırmada zorlandıkları ama kanıt ile kendisini karşılaştırmayı daha kolay yapabildikleri görülmüştür. İki farklı kanıtın karşılaştırılmasına yönelik gerçekleştirilen 5 ara etkinlikte karşılaştırması doğru olan öğrenci oranının %70 ten az olduğu, kanıt ile öğrencinin kendisini karşılaştırmasına yönelik gerçekleştirilen 3

ara etkinlikte ise karşılaştırması doğru olan öğrencilerin oranının %70 ten fazla olduğu tespit edilmiştir. Işık (2011) yapmış olduğu çalışmada birinci ve ikinci el kaynaklar ile etkinlik temelli ders işlenmesi ile öğrencilerin birinci ve ikinci el yazılı belgelerde bulunan fikirler arasında anlamlı bağlantılar kurabildiği sonucuna ulaşmıştır. Doğan (2008) farklı kanıtların karşılaştırılması sürecinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri göstermeye istekli olduklarını ancak deneyim yetersizliğinden kaynakların benzerlik ve farklılıklarını tür, konu ve yazarın üslubu açısından değerlendirmede güçlük çektiklerini belirlemiştir.

5.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersinin kanıt temelli olarak işlenmesi ile öğrencilerin sentezlemede başarılı oldukları; açık uçlu sorularda öğrencilerin büyük çoğunluğunun sentez yapabilmelerine rağmen ana etkinlikte şiir veya kompozisyon yazmaları istenildiğinde öğrencilerin ön öğrenmelerindeki eksikliklerinden dolayı düşüncelerini istenilen formata uygun ifade edemedikleri görülmüştür. Örneğin araştırmada öğrencilerin toplumsal olayları çözmeye resmi kurum, kuruluş ya da sivil toplum örgütlerinin bir amaç etrafında toplandıklarını belirledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin sentez yapma becerilerini geliştirdiğini göstermiştir. Balkaya (2002), ilköğretim sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların etkililiği adlı araştırmasında tarihsel kanıtların kullanılmasının tarih derslerinde öğretimin etkililiğini artırabileceğini, bu nedenle tarihsel kanıtların kullanılmasının gerekli olduğunu belirlemiştir. Doğan (2008), yaptığı çalışmada yüksek ders başarısı gösteren öğrencilerin çeşitli tür ve içerikteki kanıtları farklı formatlara çevirmede etkin oldukları, orta başarı düzeyine sahip öğrencilerin kaynakları farklı formlara çevirmede eksik aktarım yaptıkları, düşük ders başarısı gösteren öğrencilerin kaynakları olduğu yapıdan başka bir biçime dönüştürmede yeterli performansı gösteremedikleri sonucuna ulaşmıştır.

5.1.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmada ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin tamamına yakını sosyal bilgiler dersinin kanıt temelli olarak işlenmesini beğendikleri, çok azının kanıt temelli öğrenmeye karşı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslere yönelik olumlu düşünce geliştirdikleri, kanıt temelli öğrenmenin gereği olarak bir sosyal bilimci gibi çalışmalarından dolayı derslerde aktif oldukları, bunu eğlenceli ve güzel buldukları görülmüştür. Bu sonuç alanyazındaki araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Alabaş (2007), ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin bilişsel alanda tarihçiler gibi derin tarihsel analizlere ulaşabildiği, duyuşsal alanda da hoşlanma tutumu geliştirdiklerini tespit etmiştir. Cooper ve Dilek (2004) ilköğretim öğrencilerinin tarih derslerinde düşünceleri ile ilişkili olarak öğrencilerin birincil kaynaklardan yararlandığında, onların motivasyonlarının, meraklarının ve yaratıcılıklarının arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Altıkulaç ve Gökçaya (2014), tarih öğretiminde hatıratların kullanımının tarihsel empati becerisine etkisi adlı çalışmalarında tarih dersinde bir öğretim materyali olarak hatıratlardan yararlanmanın öğrencilerin tarihsel empati becerilerini geliştirmede olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Doğan (2007), sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıtların kullanımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediğini belirlemiştir.

5.2 ÖNERİLER

5.2.1 Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

- ❖ Araştırma sonuçlarında çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin küçük yaş grubundan olmasının ve öğrencilerin ön öğrenmelerinde eksikliklerin bulunmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle kanıt temelli öğrenmeye ilişkin farklı yaş gruplarında araştırmalar yapılabilir.
- ❖ Kanıt temelli öğrenme ile sosyal bilgiler dersi işlenirken kullanılan kanıtın görsel ya da yazılı olmasının öğrencilerin bilgiye ulaşmalarına etkilerine yönelik araştırmalar yapılabilir.

5.2.2 İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- ❖ Yapılan araştırmalar incelendiğinde kanıt temelli öğrenmenin genellikle tarih konularının öğretime yönelik kullanımını içerdiği görülmektedir. Dolayısıyla, bu araştırmada olduğu gibi, kanıt temelli öğrenmenin sosyal bilgiler dersi tarih konuları dışında kullanımına yönelik araştırmalar artırılabilir.
- ❖ Kanıt temelli öğrenme ile işlenen derslerin günlük yaşamda karşılaştığı, sosyal medyada yer alan haberleri doğruluk, tarafsızlık yönünden inceleyerek kendi bakış açılarını geliştirmelerine yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- ❖ Öğretmenlerin kanıt temelli öğrenme ile işlenecek dersler için kendi etkinliklerini oluşturabilme durumlarına yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- ❖ Kanıt temelli öğrenme ile işlenen dersler için öğrencilerin hangi ön öğrenmelere sahip olmaları gerektiğine yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2013). *Ortaöğretim Coğrafya Kitaplarında Kanıt Kullanma Becerisinin İncelenmesi ve Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alabaş, R. (2007). *İlköğretim 6. Sınıf sosyal Bilgiler Dersinde Kanıt Temelli Öğrenme Modeli: Bir Eylem Araştırması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altıkulaç, A. ve Gökkaya, A. K. (2014). Tarih Öğretiminde Hatıratların Kullanımının Tarihsel Empati Becerisine Etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (1), 21-35. DOI: 10.7827/TurkishStudies.6504.
- Balkaya, A. (2002). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Tarihsel Kanıtların Etkililiği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cooper, H. ve Dilek, D. (2004). Children's thinking in history: Analysis of a history lesson taught to 11year olds at Ihsan Sungu School. *International Journal of Historical Learning, Teaching and Research*, 4 (2), 56-65.
- Cresswell, J. W. (2005). *Educational Research: Planning, Conducting, And Evaluating Quantitative And Qualitative Research (2nd ed.)*. Upper Saddle River, New Jersey, Pearson Education, Inc.
- Çıdacı, T. (2015). *Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Birinci Elden Kaynakların Kullanımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilek, D. ve Yapıcı, G. (2008). Tarih Öğretmen Adaylarının Kaynaklarla Çalışmada Karşılaştıkları Güçlükler ve Romantik Tarih Anlayışı: Sınav Kâğıtları Üzerine Bir Analiz. M. Safran ve D. Dilek (Ed.). *21. Yüzyılda Kimlik, Vatandaşlık ve Tarih Eğitimi* (s. 330-344), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

- Doğan, Y. (2007). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Yazılı Kanıtların Kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğan, N. (2008a). *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Tarihsel Kanıt Kullanımının Etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Doğan, Y. (2008b). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Yazılı Kanıt Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi. *Türkiye Sosyal araştırmalar Dergisi*, 12 (2), 171-186.
- Dönmez, C. ve Altıkulaç, A. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ortaokul TC İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Konularının Öğretiminde Tarihsel Kaynakların Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (3), 923-942.
- Gehlbach, H. (2004). *A New Perspective Taking: A Study Of Social Perspective Taking And Its Association With Conflict Resolution*. United States: Proquest Information and Learning Company.
- Gömlüksiz, M. N. ve Cüro, E. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Öğrencileri Toplumsal Yaşama Hazırlamada Etkililik Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Diyarbakır İli Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 247-274.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd.
- Işık, H. (2008). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Kanıt Temelli Öğrenme Modeli: Bir Eylem Araştırması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Işık, H. (2011). Ortaöğretim Tarih Derslerinde Birinci ve İkinci El Kaynaklar ile Etkinlik Temelli Ders İşlemenin Öğrencilerin Tarihsel Düşünme Becerilerine Etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (1), 1323-1337. DOI:10.7827/TurkishStudies.1966
- Jadallah, E. (2000). Constructivist Learning Experiences For Social Studies Education. *The Social Studies*, 91 (5), 221-225. doi: 10.1080/00377990009602469
- Kabapınar, Y. (1999). Geleneksel ve Çağdaş Tarih Öğretmeni: Türkiye ve İngiltere Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, 11, 246-254.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Dördüncü Baskı). Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Kaya, M. (2013). *İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Görsel Kanıt Kullanımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keser, Ö. F. (2003). *Fizik Eğitimine Yönelik Bütünleştirici Bir Öğrenme Ortamı Tasarımı Ve Uygulaması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (2ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], (2005). *Sosyal bilgiler 4.-5. Sınıf Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Yayınları.
- Mills, G. E (2003). *Action Research: A Guide For The Teacher Researcher* (2nd Ed.), New Jersey: Merrill Prentice Hall.

- Mutluer, C. (2013). Sosyal Bilgiler Programlarında Yer Alan Beceriler Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşleri (İzmir Menemen Örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(8), 355-362. DOI:10.7827/TurkishStudies.5236
- Özbaş, B. Ç. (2010). *12 – 14 Yaş Grubu Öğrencilerinin Tarihsel Düşünme Gelişimi ve Tarihsel Kanıt Kullanımı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış. C. Öztürk (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi İçinde* (s.1-31). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C., Keskin, S.C. ve Otluoğlu, R. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Materyaller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Safran, M. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. B. Tay. ve A. Öcal. (Ed.). *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (4. Baskı). (s. 1-19). Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory* (2rd Ed.). London: Sage.
- Şaşan, H. H. (2002). Yapılandırmacı Öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 74-75, 49-52.
- Tangülü, Z. ve Çıdacı, T. (2016). Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Birinci Elden Kaynakların Kullanımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 253-273.
- Yanpar, T. (2009). Etkili ve Anlamlı Öğrenme İçin Kuramsal Yaklaşımlar ve Yapılandırmacılık. C. Öztürk (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi İçinde* (s.51-76). Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri
(Genişletilmiş Onuncu Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK-1. HEP BİRLİKTE ÜNİTESİNDE YER ALAN KAZANIMLAR VE BU KAZANIMLARA İLİŞKİN ETKİNLİKLER, KANITLAR VE ARAŞTIRMA ALT PROBLEMLERİ BAĞLANTISI

Kazanım	Etkinlik Adı	Kanıt No	Alt Problem No
İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmî kurum ve grupları fark eder.	Ara Etkinlik 1	1, 2	1
	Ara Etkinlik 2	3	2
	Ara Etkinlik 3	3, 4	3
	Ara Etkinlik 4	5	1
	Ara Etkinlik 5	5	3
	Ara Etkinlik 6	6	1
	Ara Etkinlik 7	5, 6	2
	Ara Etkinlik 8	7	2
	Ara Etkinlik 9	7	2
	Ara Etkinlik 10	8	2
	Ara Etkinlik 11	8	2
	Ara Etkinlik 12	6, 8	2
	Ana Etkinlik	Tüm Kanıtlar	4
Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir.	Ara Etkinlik 1	1,2	1
	Ara Etkinlik 2	2	2
	Ara Etkinlik 3	3	2
	Ara Etkinlik 4	3	3
	Ara Etkinlik 5	5	2
	Ara Etkinlik 6	6	1
	Ara Etkinlik 7	6	2
	Ana Etkinlik	Tüm Kanıtlar	4
Kendisi ile çevresindeki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki etkileşime örnekler verir.	Ara Etkinlik 2	1	3
	Ara Etkinlik 3	1	3
	Ara Etkinlik 4	1	1
	Ara Etkinlik 5	1	1
	Ara Etkinlik 6	2	2
	Ara Etkinlik 7	2	3
	Ara Etkinlik 8	3	2
	Ara Etkinlik 9	3	3
	Ara Etkinlik 10	5	2
	Ara Etkinlik 11	5	3
	Ana Etkinlik	Tüm Kanıtlar	4
Okulunda ve yakın çevresinde katılacağı sosyal ve eğitsel etkinliklere karar verir. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel-sosyal etkinlikler önerir.	Ara Etkinlik 1	1	2
	Ara Etkinlik 2	1	1
	Ara Etkinlik 3	2	4
	Ara Etkinlik 4	2	1
	Ara Etkinlik 5	3	2
	Ara Etkinlik 6	3	1
	Ara Etkinlik 7	3,4	3
	Ara Etkinlik 8	5	1
	Ara Etkinlik 9	6	1
	Ara Etkinlik 10	7	1
	Ara Etkinlik 11	8	1
	Ara Etkinlik 12	9	1
	Ara Etkinlik 13	10	1

	Ara Etkinlik 14	7, 8, 9, 10	1
	Ana Etkinlik	Tüm Kanıtlar	4

EK-2. ETKİNLİK KAĞITLARI

Adı Soyadı:

KAZANIM 1:

İnsanların belli amaç çevresinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmi kurum ve grupları fark eder.

Adı Soyadı:

TOPLUMSAL SORUNLARI BİREYSEL OLARAK ÇÖZEBİLİR MİYİZ?

Sevgili Öğrenciler;

Bu dersimizde bir dedektif gibi kanıtlarla çalışacağız. Bir dedektif olarak yukarıdaki sorunun cevabını bulmaya çalışacağız. Bunun için altta yer alan kanıtları inceleyeceğiz ve ardından o kanıtla yönelik ara etkinlikleri gerçekleştireceğiz. Ardından etkinliklerin sonunda yer alan ana etkinliği yapacağız. Ana etkinlik bizim kanıtlardan asıl ulaşmak istediğimiz sonuçtur. Dolayısıyla ana etkinliğe gelene kadar tüm kanıtları çok iyi inceleyip, ara etkinlikleri çok dikkatli yaparsak, ana etkinliğimizde kanıtları daha kolay birleştirip dedektif olarak amacımıza ulaşabiliriz.

Bu arada bu şekilde dersi işleyecek olmamız hakkındaki düşüncelerinizi aşağıdaki boşluğa yazar mısınız?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adı Soyadı:

Kanıt 1: Sınıftaki Yetim Kardeş Kumbarası

Kanıt 2: "Her sınıfın bir yetim kardeşi var" proje afişi

Ara etkinlik 1: Kanıt 1'i ve Kanıt 2'yi inceleyiniz. Sizce böyle bir projeye niçin ihtiyaç duyulmuştur? Cevabınızı aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

Adı Soyadı:

Kanıt 3: Bir Şiir

Kanıt 4: Bir Haber

YARDIMLAŞMA

İşi el birliği bitirir.
Birliği doğuran kuvvettir.
Yalnız kişi güçsüz olur.
Hepimiz olursak kuvvet olur.

Bir iplikle kumaş,
Bir ağaçla orman olmaz.
El ele vermeyince,
Taş yerinden kalkmaz.

Birlikten kuvvet doğar
Her insan hür yaşar.
İnsanların kalbinde,
Yardımlaşma taht kurar.

Zeliha UYSAL

İtfaiyenin Müdahale Edemediği Orman Yangına Vatandaşlar Müdahale Etti

02 Temmuz 2015 Perşembe 13:16

Elazığ'ın Sivrice ilçesinde ormanlık alanda çıkan yangına itfaiye araçları müdahale edemeyince, vatandaşlar ve askerler kazma ve kürekle yangına müdahale etti.

Elazığ'ın Sivrice ilçesinde ormanlık alanda çıkan ve Hazar Gölü kıyısındaki bulunan tatil sitelerine tehdit eden yangın bölgesinin engebeli olması nedeniyle itfaiye araçları giremedi. Orman işçileri ile vatandaş ve askerler, alevlere kazma, kürek ve sopalarla müdahale ederek yangını söndürdü.

Ara etkinlik 2: Kanıt 3'teki şiiri okuyunuz. Kanıt 3'ten elde ettiğiniz bilgilerle aşağıda eksik bırakılan yerleri tamamlayınız.

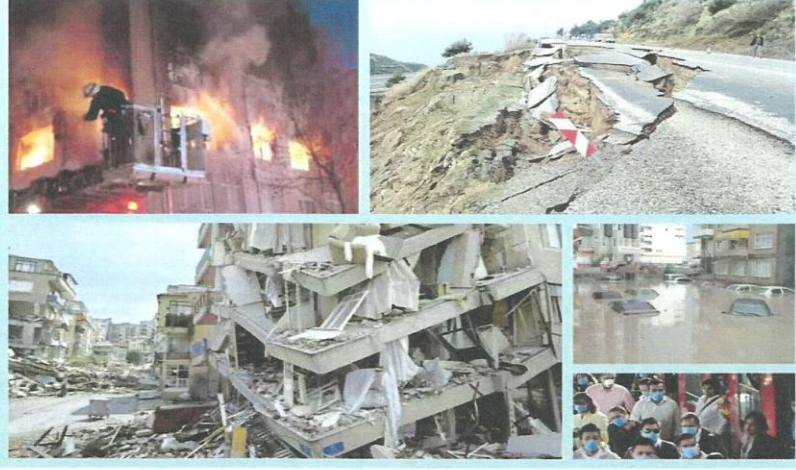
- Birlikte olursak ..... olur.
- İnsanlar yardımlaşarak .....

Ara Etkinlik 3: Kanıt 4'teki haberi okuyunuz. Kanıt 4'teki haberde yer alan hangi durumlar bize Kanıt 3'te bahsedilen yardımlaşmanın önemi ile ilgili anlatılanları kanıtlar? Cevabınızı aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....
.....

Adı Soyadı:

Kanıt 5: Doğal afetlerle ilgili resim kolajı

Ara etkinlik 4: Kanıt 5'i inceleyiniz. Kanıt 5'e göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Kanıt 5'teki olağanüstü durumu yaşayan insanların sizce ne tür ihtiyaçları olabilir?

İhtiyaç duyulan malzemeler nasıl toplanabilir?

Bu malzemeleri oraya en hızlı, kolay ve düzenli olarak ulaştırmanın bir yolu var mıdır?

5

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 7: Kanıt 5 ve Kanıt 6'yı beraber inceleyerek hangi olağanüstü durumlarda hangi resmi kurum, kuruluş ya da sivil toplum örgütlerinden yardım alınabileceğini aşağıdaki tabloya doldurunuz.

Kanıt 5'teki olağan üstü durumlar	Kanıt 6'daki yardım alınabilecek resmi kurum, kuruluş ya da sivil toplum örgütü

Kanıt 7: Acil durum telefon numaralarına ait resim kolajı

Ara etkinlik 8: Kanıt 7'deki resimlere bakınız. Hangi kurumlara ait araçları görüyorsunuz? Bu acil telefon numaraları hangi amaçla belirlenmiştir?

.....
.....

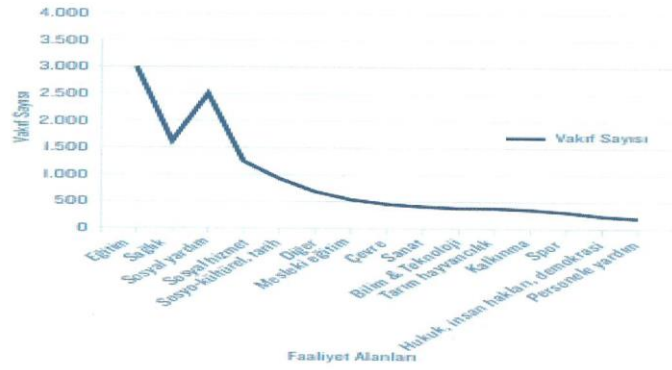
Adı Soyadı:

Ara etkinlik 9: Kanıt 7'deki resimleri tekrar inceleyerek aşağıdaki tabloya acil telefon numaralarını doldurup, kendi kanıt tablonuzu oluşturunuz.

ACİL DURUM TELEFON NUMARALARI	
ACİL SERVİS (AMBULANS)	
POLİS İMDAT	
JANDARMA İMDAT	
ORMAN YANGIN İHBARI	
ALO YANGIN İHBAR	
ALO ZABITA	
GAZ ARIZA	
TELEFON ARIZA	
BİLİNMEYEN NUMARALAR	
SU ARIZA	
ELEKTRİK ARIZA	

Kanıt 8: Yeni Vakıfların Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı

GRAFİK 4. YENİ VAKIFLARIN FAALİYET ALANLARINA GÖRE DAĞILIMI (VGM, 2014)

Ara etkinlik 10: Kanıt 8'i inceleyiniz. Kanıt 8'e göre yeni kurulan vakıfların hangi faaliyet alanlarında kurulduğunu belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 11: Kanıt 8'e göre yeni kurulan vakıfların hizmet alanlarını ve yaklaşık olarak vakıf sayılarını tabloda uygun yere yazınız.

Vakıf Faaliyet Alanı	Yeni Kurulan Vakıf Sayısı

Ara etkinlik 12: Kanıt 6'yı ve Kanıt 8'i tekrar inceleyiniz. Kanıt 6'da verilen çeşitli resmi kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütleri içinden **eğitim, sağlık ve yardım** alanında faaliyet gösterenleri seçerek üçer tanesini aşağıdaki listeye yazınız.

Eğitim Alanında	Sağlık Alanında	Yardım Alanında
1-	1-	1-
2-	2-	2-
3-	3-	3-

Evet, şu ana kadar çok iyi ilerledik. Görevimiz bitmek üzere... Artık kanıtlarımızdan yola çıkarak, ana etkinliği yapma zamanı.

Adı Soyadı:

ANA ETKİNLİK: Buraya kadar olan tüm kanıtları incelemenizin ardından sizin toplumsal olayları çözüme konusundaki bakış açınız nedir? Bireysel olarak çözümede yeterli olabilir miyiz, yoksa resmi kurum, kuruluş ya da sivil toplum örgütleri ile hareket ederek mi üstesinden gelebiliriz? Konuya ilişkin görüşünüzü bir kompozisyon şeklinde yazınız. Yazınızı yazarken kanıtlardan elde ettiğiniz bilgi ve bakış açılarını da kullanınız.

10

Adı Soyadı:

KAZANIM 2:

Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir.

Adı Soyadı:

ÇEVREMDEKİ SOSYAL PROBLEMLERDE VE İHTİYAÇLARDA RESMİ KURUM VE KURULUŞLAR İLE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNDEN YARARLANABİLİR MİYİM?

Merhaba Sevgili Arkadaşlar;
Geçen dersimizdeki dedektiflik görevinizi başarıyla yerine getirdiniz. Bana yardımınız için sizlere çok teşekkür ederim.
Sizler kanıtlarla çalışarak, bir dedektif gibi sonuca ulaştınız. Sizlere bir sır vereyim mi? Bu yaptığınız bir dedektiflikten ziyade sosyal bilimci gibi çalışmak oluyor. Bu şekilde çalışarak birer sosyal bilimci gibi kanıtlardan yola çıkıp, yeni bilgilere ulaşabilirsiniz.
Şimdi de başka bir durumla karşı karşıyayız. Sanırım yukarıdaki soruyu çoktan okumuşsunuzdur.
O zaman fazla söze gerek yok. Yapılacakları sizler çok iyi biliyorsunuz. Vakit kaybetmeden hemen başlayalım.

Adı Soyadı:

Kanıt 1: Karikatür

Kanıt 2: Sivil toplum kuruluşları ile ilgili bir gazete haberi

'Arvento'dan AKUT ve LÖSEV'e destek

Istanbul/E.Çözüm

Geliştirdiği ve ürettiği mobil takip sistemleri ile Türkiye pazar lideri olan Arvento, sosyal sorumluluk projesi kapsamında AKUT'a ve LÖSEV'e kişi takip ve araç takip sistemi desteğinde bulundu. Mobil teknolojiler, kişi ve araç takip sistemleri alanında faaliyet gösteren, tamamen Türk mühendislerin üretimi ile pazarda Türkiye'nin en hızlı büyüyen bilişim şirketleri arasında girmeyi başaran Arvento, sosyal sorumluluk alanına hız vererek planladığı projelerini hayata geçirmeye başladı. Bu anlamda Arvento'nun attığı ilk adım ise Arama Kurtarma Derneği (AKUT) ve Lösemili Çocuklar Vakfı (LÖSEV) ile işbirliği oldu.

Arvento Genel Müdürü **Ozer Hincal** projeye ilgili olarak "Arvento, ekonomik menfaa göstermeksizin toplumun yararı için çalışan sivil toplum kuruluşlarına destek vermekten büyük mutluluk duymaktadır. Bu kapsamda LÖSEV'e ve AKUT'a yaptığımız destekle ilk adımı atmış olduk. Bundan sonra bu tür girişimlerimizi sürdüreceğiz." dedi. Akut Yönetim Kurulu Üyesi Yaşar Ozen de, bu işbirliğinin arama kurtarma operasyonlarında zaman kazandıracağını söyledi.

Ara etkinlik 1: Kanıt 1'deki karikatüre bakınız. Resmi kurumların bizlere ne gibi faydaları olabilir? Sivil toplum örgütleri genel olarak niçin kurulmuştur?

.....
.....

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 2: Kanıt 2'deki gazete haberini okuyunuz. Kanıt 2'de hangi sivil toplum örgütlerinin adı yer almaktadır? Kanıt 2'deki haberden sivil toplum örgütlerinin çalışma prensipleri ile ilgili hangi bilgileri çıkarabiliriz?

.....
.....

Kanıt 3: Taha B.'nin 04/05/2015 tarihli günlük yazısı (Düzenlenip tekrar yazılmıştır.)

Sevgili Günlük;

Bu gün okulumuza TEMA'dan abiler geldi. Bize çevreyi ve ağaçları korumak gerektiğini anlattılar. Bundan sonra ben de ağaçlar dikip; onları koruyacağım. Eve geldiğimde babama bu gün yaşadıklarımı anlattım. Babam da bana TEMA'nın bir vakıf olduğunu söyledi. Ben vakıf nedir bilmiyordum. Babama hemen sordum:

- Baba vakıf nedir ?

Babam da bana:

-Oğlum, belli başlı problemlerin çözülmesinde ve ihtiyaçların karşılanmasında resmi kurumlar ile sivil örgütlerden yararlanırsınız yani onlardan yardım alırsınız. Sivil örgütler dernek, vakıf gibi isimlerle adlandırılır. Çalışanlarına gönüllü denir. Devlettten maaş almazlar. Para kazanma amaçları yoktur ve ihtiyaçları gönüllülerin bağışlarıyla karşılanır. Resmi kurumlar ise devlet kurumu veya kamu kurumu olarak adlandırılır. Çalışanlarına memur denir ve çalışanlar maaş alır. Ayrıca bu kurumların ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır. Fakat resmi kurumların da sivil örgütlerin de amacı ortaktır. İkisi de topluma yardımcı olmayı ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadırlar. Dedi.

Babamdan öğrendiğim bilgiler beni çok mutlu etmişti. Bunun sayesinde ben bu akşam resmi kurumlar ile sivil örgütlerin farkını bilen bir öğrenci olarak uyuyacağım. Teşekkürler baba, teşekkürler TEMA. Yarın görüşmek üzere sevgili günlük.

04/05/2015

Taha

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 3: Kanıt 3'te hangi sivil toplum kuruluşunun adı geçmektedir? Bu sivil toplum kuruluşu hangi alanda faaliyet göstermektedir?

.....
.....
.....

Ara etkinlik 4: Kanıt 3'ten resmi kurum ve sivil toplum örgütlerinin benzer ve farklı yönlerine ait edindiğiniz bilgileri aşağıdaki şablona yazınız. Resmi Kurumların

Resmi Kurumların Özellikleri	Sivil Toplum Örgütlerinin Özellikleri

Resmi Kurumlar ile Sivil Toplum Örgütlerinin Ortak Özellikleri

Adı Soyadı:

Kant 5: Bir internet haberi

www.kandirahaber.com/haber/672/kandirada-sel-magdurlarina-yardim-yapildi

Kandira'da Sel Mağdurlarına Yardım Yapıldı

Bu haber 04 KASIM 2014, SALI 07:23:57 tarihinde eklenmiştir. 961 kez okunmuştur.

Son bir kaç gündür aşırı sağanak yağışı nedeniyle Kocaeli'nin pek çok ilçesinde sel baskınları olmuş, vatandaşlar büyük sıkıntılar yaşamıştı. Özellikle Kandira, sel sularıyla boğuşmuştu. Kefken Mithatpaşa Mahallesi de şiddetli yağın yağmur sonrasında sele teslim olmuştu. Yağmur nedeniyle bölgede bulunan Yakamoz Sitesi başta olmak üzere bir çok siteyi su bastı. Yetkililere sitem eden mahalle sakinleri, "2 sene önce yağmur suyu için alt yapı yapılmasına rağmen nasıl oluyor da su basıyor? Dere ıslah edilmediği için maalesef derenin suyu yağmur suyu rögarlarından geri basıyor" diye konuştu.

KAYMAKAM İNCELEDİ

Sitemlerini sürdüren vatandaşlar, "Su basması yağmurdan değil, rögarlardan dere suyunun gelmesinden" dedi. Yakamoz Sitesi sakinleri de defalarca derenin ıslahı için dilekçe verdiklerini fakat bir sonuç alamadıklarını söyledi. İlçe genelinde son iki haftadır meydana gelen yoğun yağışlardan etkilenen başka mahalleler de oldu. Pınarlı, Kurtyeri ile Karaağaç mahallelerine giden kaymakam Oktay Erdoğan, İl Afet Ve Acil Durum Müdürlüğü ile koordineli bir şekilde çalışmalarını yönlendirdi.

7 VATANDAŞ ETKİLENDİ

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kandira Belediyesi'ne ait iş makineleri ile itfaiye müdürlüğüne ait araçlar, yağışların zarar verdiği mahallelerde ivedilikle çalışmalarına başladı. Kandira Kaymakamlığı'nca yapılan açıklamada şu cümlelere yer verildi: "İlgili birimlerle koordineli bir şekilde hareket edilerek zarar tespit çalışmalarına başlandı.

VAKIF DEVREYE GİRDİ

Buna göre; yağışlardan etkilenen 7 vatandaşın ev ve iş yerinin bu yağışlardan etkilendiği tespit edilmiştir. Bu tespitler, ivedilikle İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'ne bildirilmiştir. Kandira Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı söz konusu ailelere değişen miktarlarda yardım yapmış olup, mahallerimizde yol ve alt yapılarla meydana gelen zararlarda hızla giderilmeye devam etmektedir."

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 5: Kanut 5'teki internet haberinde adı geçen resmi kurum ya da sivil toplum örgütü var mıdır? Eğer varsa bunların isimlerini ve ne gibi yardımlar yaptıklarını aşağıdaki tabloda belirtiniz.

Haberde adı geçen resmi kurumlar	Yaptıkları çalışma ya da yardımlar	Haberde adı geçen sivil toplum örgütleri	Yaptıkları çalışma ya da yardımlar

Kanut 6: Sivil Toplum Örgütleri Amblemlerinin Kolajı

Ara Etkinlik 6: Kanut 6'yı inceleyiniz. Kanutta yer alan sivil toplum örgütlerinin tamamının ortak yönünün ne olabileceğine dair düşüncelerinizi ifade ediniz.

.....
.....

Adı Soyadı:

Ara Etkinlik 7: Kant 6'da yer alan sivil toplum kuruluşlarının faaliyet alanlarına yönelik aşağıdaki etkinliği yapınız.

Eğitim alanında bir sorunum ya da ihtiyacım olsa kant 6'daki şu sivil toplum örgütlerine başvururdum:

Sağlık alanında bir sorunum ya da ihtiyacım olsa kant 6'daki şu sivil toplum örgütlerine başvururdum:

Yardım alanında bir sorunum ya da ihtiyacım olsa kant 6'daki şu sivil toplum örgütlerine başvururdum:

Adı Soyadı:

ANA ETKİNLİK: Buraya kadar olan tüm kanıtları incelemenizin ardından çevrenizde karşılaştığınız sosyal problemleri çözmeye ya da ihtiyaçları karşılamaya yönelik yardım alabileceğiniz resmi kurumları ve sivil toplum örgütlerini ayrıca bu resmi kurumları ve sivil toplum örgütlerinin faaliyet alanlarını anlatan bir şiir yazınız. Şiirinize kanıtlardan elde ettiğiniz bilgi ve bakış açınızı ayrıca duygunuzu da katınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Adı Soyadı:

KAZANIM 3:

Kendisi ile çevresindeki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki etkileşime örnekler verir.

1

Adı Soyadı:

ÇEŞİTLİ GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL ÖRGÜTLERLE ETKİLEŞİM İÇİNDE MİYİZ?

Sevgili Öğrenciler;
Zaman çabuk geçiyor. Ben de artık
yaşlanıyorum bakın saçlarım da döküldü.
Ama artık gözüm arkada kalmayacak.
Çünkü arkamda sizleri, geleceğin sosyal
bilimcilerini bırakıyorum.

Aaa! Yanlışlıkla ağızdan asıl mesleğimi
söyledim. Neyse artık itiraf edeyim. Ben
kanıtların peşinden koşup, onlardan
bilgiler toplayan bir sosyal bilimciyim.

Sizin de hoşunuza gittiyse haydi bakalım
çalışmaya...

Adı Soyadı:

Kant 1: www.birsilgibirkalem.org internet sitesi ana sayfası (28.02.2016 tarihinde alınmıştır.)

Ara etkinlik 2: Kant 1'deki "Kayıtlı Okullar", "Mutlu Edilen Öğrenci" ve "Öne Çıkan İstekler" adlı resimlerini dikkatle inceleyiniz. Bu üç bölümle ilgili olarak kendinizle nasıl bir ilişki kurabilirsiniz?

.....

.....

Adı Soyadı:

Ara Etkinlik 3: 2011-2012 yıllarında MEB Yeğitek Genel Müdürlüğü görevini yapmış olan Mahmut TÜNCEL Bey'in proje ile ilgili yapmış olduğu yorumu okuyunuz. Yorumda geçen "manevi sorumluluk" ifadesi ile sivil toplum çalışmaları arasında nasıl bağlantı kurarsınız?

.....
.....
.....
.....

Ara Etkinlik 4: Kanıt 1'deki *teşekkürler* başlığı altındaki resmi inceleyiniz. Resimdeki öğretmen, öğretmenlik yaparken sivil toplum çalışanı olarak mı, yoksa resmi kurum çalışanı olarak mı çalışmaktadır? Öğretmenlik mesleğinin dışında sivil toplum faaliyetlerinde bulunabilir mi?

.....
.....
.....
.....

Ara Etkinlik 5: Kanıt 1'deki *teşekkürler* başlığı altındaki resmi tekrar inceleyiniz. Resimdeki öğrenciler sizce sivil toplum çalışmaları ile bir etkileşim içinde olabilirler mi? Sizler de sivil toplum örgütleri ile etkileşim içinde misiniz? Örnekler veriniz.

.....
.....
.....
.....

Adı Soyadı:

Kant 2: İnternet Haberi

www.hurdogan.com?hu=haberdetay&id=28641

Öğrencilerden anlamlı yardım

Süleyman Sami Kepenek İlkokulu öğrencileri, öğretmenleri nezaretinde Sivas Belediyesi ve Hayat Ağacı Derneği işbirliği ile yardım faaliyetlerini sürdüren Gıda Bankası'na ziyaret ettiler. Minik öğrenciler, ziyaret vesilesiyle bir süre önce düzenledikleri yardım kampanyası kapsamında topladıkları gıda ürünlerini Hayat Ağacı Derneği'ne teslim ettiler.

Belediye Başkan Yardımcısı Ahmet Özyayın, misafirlere eşlik ederek, Süleyman Sami Kepenek İlkokulu öğrencileri ve öğretmenlerine Hayat Ağacı Derneği ve Gıda Bankası'nın düzenledikleri yardım kampanyası için teşekkür etti ve kurumun çalışma yapısı hakkında bilgi verdi.

Öğrenciler daha sonra getirdikleri gıda ürünlerini, Gıda Bankası'ndan bulunan sepetlere bıraktılar. Belediye Başkan Yardımcısı Ahmet Özyayın, Gıda Bankası'nın nasıl çalıştığını anlatmak için öğrencilerle birlikte alışveriş sepetini alıp market alışverişinde olduğu gibi bir evde nelere ihtiyaç varsa onları sepete koydu.

Süleyman Sami Kepenek İlkokulu öğretmen ve öğrencileri, Hayat Ağacı Derneği için düzenledikleri yardım kampanyası vesilesiyle Gıda Bankası gıda, giyim ve ayakkabı reyonlarını yerinde görme imkânı buldular. Öğrenciler, ihtiyaç sahibi kimselere yardımcı olmak amacıyla Hayat Ağacı Derneği'ne herkesin başışta bulunması gerektiğini ifade ettiler.

Ara Etkinlik 6: Kant 2'deki haberi okuyunuz. Haberde adı geçen resmi kurumların ve sivil toplum örgütlerinin adlarını belirleyip, aşağıdaki listeye yazınız.

Adı Soyadı:

Ara Etkinlik 7: Kanıt 2'deki öğrencilerin yaşlarını kanıta dayalı olarak tahmin ediniz. Tahminlerinizin sonucunu kendi yaşınız ile karşılaştırınız. Sizler de bu şekilde bir sivil toplum örgütü ile ortak bir çalışma yaparak yardımda bulunabilir misiniz? Tartışınız.

.....

.....

.....

Kanıt 3: İnternet Haberi

www.hedefhalk.com/daricali-ogrencilerden-anlamli-yardim-672315h.htm

Daricalı Öğrencilerden Anlamlı Yardım

Ana Sayfa » TÜRKİYE GÜNDEMİ » Tüm Türkiye 25.02.2018 15:43

Darica'da bulunan Namık Kemal İlkokulu öğrencileri, Darica Sahil Camii inşası için yardım topladı.

Darica'da bulunan Namık Kemal İlkokulu öğrencileri, Darica Sahil Camii inşası için yardım topladı.

Darica'da faaliyet gösteren Namık Kemal İlkokulu 3-D sınıfı öğrencileri Darica Sahil Camii inşası için toplamış oldukları yardımı, Darica Belediye Başkanı Şükrü Karabacak ve Darica Müftüsü Muharrem Bilgiç ile birlikte cami yönetimine teslim ettiler. Öğrenciler toplamış oldukları yardımı teslim ettikten sonra Başkan Karabacak ve Müftü Bilgiç tarafından dağıtılan kitaplar ile ödüllendirildiler. Darica İlçe Müftüsü Muharrem Bilgiç, bu anlamlı yardımından dolayı bütün öğrencileri tebrik ederken, okul idarecilerine de teşekkür etti.

Darica Belediye Başkanı Şükrü Karabacak ise, milli ve manevi değerleri bilen ve yaşayan bir nesil yetiştirdiğini görmenin mutluluğunu yaşadığını söyleyerek, çocuklara bu güzel davranışlarından dolayı teşekkür etti. Başkan Karabacak, "Millî Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un hayalini kurduğu Asım'ın Nesli sizler olacaksınız. Henüz genç yaşınızda yardımı ve paylaşmayı bilen birer insan olarak yetişmeniz her ne kadar güzel bir davranışsa, manevi değerlerinize sahip çıkmanızda bir o kadar güzel ve anlamlı bir davranış.

Ne mutlu bizlere ki ülkemizi gelecekte sizin gibi millî ve manevî değerleri yaşayan nesillere emanet edeceğiz. Bu noktada gerek ailenize ve gerekse öğretmenlerinize de sizleri yetiştirdikleri için teşekkür ediyorum" dedi.

Darica Belediye Başkanı Şükrü Karabacak ve Darica Müftüsü Muharrem Bilgiç daha sonra Sahil Camii inşaatını yerinde inceleyerek yetkililerden çalışmalarla ilgili bilgiler aldılar.

6

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 8: Kanut 3'teki haberi okuyunuz. Haberde adı geçen resmi kurumların ve sivil toplum örgütlerinin adlarını belirleyip, aşağıdaki listeye yazınız.

Ara Etkinlik 9: Kanut 2'deki ve Kanut 3'teki haberleri karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini belirleyip aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

BENZER OLANLAR	FARKLI OLANLAR

Adı Soyadı:

Kanıt 5: İnternet Haberi

www.milliyet.com.tr/bayirbucak-turkmenleri-icin-ogrencilerden-hatay-yerelhaber-11

Milliyet.com.tr - Hatay Haberleri - Haber

02 Aralık 2015

BAYIRBUCAK TÜRKMENLERİ İÇİN ÖĞRENCİLERDEN KERMES

Haberin diğer fotoğrafları için [tıklayın](#)

Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde Mehmet Akif Ortaokulu öğrencileri, Bayırbucak Türkmenleri'ne yardım için düzenledikleri kermeste, 3 bin 150 lira gelir elde etti.

Suriye'de yaşam savaşı veren Bayırbucak Türkmenleri'ne yardım amacıyla Sabah saatlerinde okul bahçesinde kermes açan Mehmet Akif Ortaokulu öğrencileri, evlerinde ailelerine

yaptırdıkları börek, pasta ve çeşitli ev yemeklerini sergileyip, davetlilere sattı.

Öğleden sonra ise sahaya inen öğrenciler çarşıya çıkıp tek tek esnafı dolaşarak, börek ve pasta sattılar. Okul idarecileri ve öğretmenlerinin eşliğinde yaptıkları etkinlikle büyük ilgi çeken öğrenciler, esnafın büyük memnuniyet duyarak aldıkları yiyecek çeşitlerinden 3 bin 150 lira gelir elde etti. Satıştan elde edilen gelir, Bayırbucak Türkmenleri'ne gönderilmek üzere Kırıkhan Kaymakamlığı'na teslim edildi.

Adı Soyadı:

Ara Etkinlik 10: Kanıt 5'teki internet haberini okuyunuz. Kanuttan edindiğiniz bilgilerle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- 1) Kermes kimler tarafından nerede düzenleniyor?
- 2) Kermes hangi amaçla düzenleniyor?
- 3) Kermesten ne kadar gelir elde edildi?
- 4) Kermesten elde edilen gelir amaçlanan yere ulaştırılmak üzere kime teslim ediliyor?

Ara Etkinlik 11: Okulunuzda da böyle bir kermes düzenlendi mi? Cevabınız evet ise ne zaman ve hangi amaçla kimler tarafından düzenlendi ve sizler de bu etkinliğin içinde yer aldınız mı? Yer aldıysanız ne tür katkılarınız oldu?

.....

.....

.....

.....

Buraya kadar olan performansınız beni çok şaşırttı. Çok iyi gidiyorsunuz. Bakalım bu düşüncem "ANA ETKİNLİK" TEN sonra devam edecek mi acaba?

Adı Soyadı:

ANA ETKİNLİK: Buraya kadar olan tüm kantları inceleyiniz. Buna bağı olarak çevrenizdeki grup, kurum ve sosyal örgütlerle olan etkileşimlerinizi kantlardan elde ettiğiniz verileri de kullanarak örneklerle kompozisyon haline getirerek yazınız.

Adı Soyadı:

KAZANIM 4:

Okulunda ve yakın çevresinde katılacağı sosyal ve eğitsel etkinliklere karar verir.

KAZANIM 5:

Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel-sosyal etkinlikler önerir.

Adı Soyadı:

SOSYAL ETKİNLİKLER HAKKINDA NE DENLİ BİLGİ SAHİBİYİZ?

Gençler; haydi görevinizin başına...

Görev bitiminde sizlere bir şeyler söylemem gerekiyor.

Kanıt 1: MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

Madde 1 – (Değişik:2.3.2008/26804 RG) Bu Yönetmeliğin amacı; resmi, özel ilköğretim ve ortaöğretim okul, kurumlarında ders programlarının yanında öğrencide güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya ve beceriler kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ile toplum hizmeti çalışmalarının usul ve esasları düzenlemektir.

Ara Etkinlik 1: Kanıt 1'i okuyunuz. Kanıt 1'den hareketle MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin hazırlanma nedenini ifade ediniz.

.....

Ara Etkinlik 2: MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde sizce bizi ilgilendiren durumlar var mıdır? Cevabınızı kanıtla dayandırarak ifade ediniz.

.....

Adı Soyadı:

Kanıt 2: MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

Madde 5 — Sosyal etkinliklerin amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılaplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır.

Bu amaçla öğrencilere;

- a) İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,
- b) Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
- c) Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
- d) Kendine ve çevresindekilere güven duyabilme,
- e) Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
- f) Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,
- g) Savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme,
- h) Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
- ı) Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
- j) Bireysel olarak veya başkalarıyla iş birliği içinde çevresindeki toplumsal sorunlarla ilgilenilme ve bunların çözümüne katkı sağlayacak nitelikte projeler geliştirebilme ve uygulayabilme,
- k) Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme

gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasına çalışılır.

Ara Etkinlik 3: Kanıt 2'yi okuyunuz. Kanıt 2'deki MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin 5. maddesine bir başlık koymak isteseniz başlığınız ne olurdu? Bu başlığı koyma sebebinizi kanıt 2'ye dayalı olarak ifade ediniz.

.....

Ara Etkinlik 4: Kanıt 2'de yazarların dışında sizce Sosyal Etkinliklerin farklı amaçları olabilir mi? Cevabınız evet ise örnek ya da örnekler veriniz.

.....

Adı Soyadı:

Kanıt 3: MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

Öğrenci Kulübü

Madde 10 – (Değişik birinci fıkrâ:2.3.2008/26804 RG) Öğretim yılı başladıktan ve sınıf temsilcileri seçildikten sonra, sınıf temsilcileri ile okul yönetici ve öğretmenlerinin katılacağı toplantıda; kurumun türüne, seviyesine, imkân ve şartlarına; çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi özellikleriyle öğrencilerin sınıf seviyesine göre, öğrenci kulüplerinden gerekli görülenlerine ya da öğrencilerin istekleri doğrultusunda farklı kulüplerin kurulmasına Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi (EK-1) de yer verilir.

Ayrıca kulüplerin oluşturulması sırasında aşağıdaki alanlar da göz önünde bulundurularak;

- Zekâ oyunları (satranç, bilardo gibi),
- Aileye ve çevreye ekonomik katkıda bulunma (ipek böceği, mantar, kümes hayvanı yetiştirmek, halı, kilim, kumaş dokumak, turist rehberliği yapmak gibi),
- Millî ve insanî değerleri tanıma ve tanıtmaya (eski eserleri, yazma kitap ve levhaları toplamak, ören yerlerini incelemek, millî folklor ürünlerini araştırmak, öğrenmek ve derlemek)

amaçlı öğrenci kulüpleri de kurulabilir.

Konuları birbirine yakın olan kulüpler ayrı ayrı kurulabileceği gibi birleştirilerek de yeni öğrenci kulüpleri oluşturulabilir.

Kanıt 4: Öğrenci Kulüpleri Çizelgesi (EK-1)

EK-1

**ÖĞRENCİ KULÜPLERİ ÇİZELGESİ
(Değişik:2.3.2008/26804 RG)**

Kültür ve Edebiyat Kulübü	İzcilik Kulübü
Yayın ve İletişim Kulübü	Bilimçi Tüketici Kulübü
Müzik Kulübü	Kooperatifçilik Kulübü
Resim Görsel Sanatlar Kulübü	Meslek Tanıtma Kulübü
Bilgi ve İnternet Kulübü	Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık Kulübü
Halk Oyunları Kulübü	Engellilerle Dayanışma Kulübü
Tiyatro Kulübü	Yeşil Koruma Kulübü
Kütüphanecilik Kulübü	Çocuk Hakları Kulübü
Sivil Savunma Kulübü	Felsefe veya Düşünce Eğitimi Kulübü
Gezi, Tanıtma ve Turizm Kulübü	Denizcilik Kulübü
Çevre Koruma Kulübü	Pulculuk Kulübü
Satranç Kulübü	Bilim-Fen ve Teknoloji Kulübü
Hayvanları Sevmeye ve Koruma Kulübü	Fotoğrafçılık Kulübü
Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma, Çocuk Esirgeme, Kızılay ve Benzeri Kulüpler	Trafik Güvenliği ve İlk Yardım Kulübü
Sağlık, Temizlik, Beslenme ve Yeşilay Kulübü	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma ve Okul Müzesi Kulübü
Spor Kulübü	Havacılık Kulübü

Açıklama: Okullarda bu çizelgede yer alan öğrenci kulüpleri dışında da kulüpler oluşturulabilir. Konuları birbirine yakın olanlar birleştirilerek yeni öğrenci kulüpleri kurulabilir.

Adı Soyadı:

Ara Etkinlik 5: Kanıt 3'ü okuyunuz. Kurulacak öğrenci kulüpleri seçilirken nelere dikkat edildiğini belirtiniz. Bu hususlara dikkat edilmesinin nedenleri sizce ne olabilir?

.....
.....
.....

Ara Etkinlik 6: Kanıt 3'e göre hangi amaçla öğrenci kulüpleri kurulabileceğini belirtiniz.

.....
.....

Ara Etkinlik 7: Kanıt 3 ve Kanıt 4'ü inceleyiniz. Kanıt 3 ve Kanıt 4'ten elde ettiğiniz bilgilerle öğrenci kulüplerinin amaçlarına göre karşılaştırılmasına yönelik aşağıdaki etkinliği yapınız.

Zeka Oyunu Amaçlı Kurulan Kulüpler

**Aileye ve Ekonomik Çevreye Katkıda Bulunma
Amaçlı Kurulan Kulüpler**

**Milli ve İnsani Değerleri Tanıma ve Tanıtma
Amaçlı Kurulan Kulüpler**

Adı Soyadı:

Kant 5: İnternet Haberi

← ↻ 🏠 haberciniz.biz/kululu-ogrenciler-anitkabiri-gezdi-2406479h.htm

Haberler » Son Dakika » Yerel » Konya

Kululu Öğrenciler Anıtkabir'i Gezdi

18 Kasım 2013 Pazartesi 23:23

Yerel

Konya'nın Kulu ilçesinde, Eğitim Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği tarafından Anıtkabir'e öğrenci gezisi düzenlendi.

Konya'nın Kulu ilçesinde, Eğitim Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği tarafından Anıtkabir'e öğrenci gezisi düzenlendi.

Kulu Eğitim Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Kulu Düden Anadolu Lisesi'nden oluşan 50 kişilik öğrenci kafileyle Anıtkabir'e gezi düzenledi. Geziye, Dernek Başkanı Dr. Murat Tütüncü, Kulu Devlet Hastanesi Başhemşire Hamide Tütüncü, dernek yetkilileri Ebu'derda Taylan, Düden Anadolu Lisesi öğretmenlerinden Selda Koçak ve Cemile Akdağ da katıldı. Anıtkabir'i gezen ve Anıtkabir'deki

anı defterine duygularını yazan öğrenciler, geziyi düzenleyen dernek başkanına ve üyelerine teşekkür etti.

Ara Etkinlik 8: Kant 5'i okuyunuz. Edindiğiniz bilgilere göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Ne tür bir sosyal etkinlik düzenlenmiştir?
- Bu sosyal etkinlik kim tarafından ve kimlere yönelik olarak düzenlenmiştir?
- Bu sosyal etkinlik hangi sizce amaçla düzenlenmiştir?
- Bu sosyal etkinliğin öğrencilere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?
- Siz bu tür bir sosyal etkinliği nereye düzenlemek isterdiniz?

6

Adı Soyadı:

Kant 6: Bir İnternet Haberi

www.akyazihaber.com/

“Neyi Meşhur Biliyorum” Yarışması Yapıldı

17 Aralık 2015 14:43

AKYAZI

Yorum (1)

1050 Okunma

1282 Hit

Yazdır

Bu haberi paylaş: [f](#) [t](#) [e](#) [+](#) 430

Akyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası kutlama etkinlikleri kapsamında Kuzuluk İlkokulu ile birlikte düzenlenmiş olduğu “Neyi Meşhur Biliyorum. Ülkemi Tanıyorum.” Genel kültür bilgi yarışması 16 ilkokulun katılımıyla Kuzuluk ihlas kaplıcaları toplantı salonunda gerçekleştirildi

Akyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası kutlama etkinlikleri kapsamında Kuzuluk İlkokulu ile birlikte düzenlenmiş olduğu “Neyi Meşhur Biliyorum. Ülkemi Tanıyorum.” Genel kültür bilgi yarışması 16 ilkokulun katılımıyla Kuzuluk ihlas kaplıcaları toplantı salonunda gerçekleştirildi.

Protokolde Akyazı İlçe kaymakamı M. Kamuran Ballı, Akyazı İlçe Milli Eğitim Müdürü ve yarışmaya katılan ilkokulların müdürleri hazır bulundu. Yarışmada okul öğretmenleri ve öğrenci velileri de iştirak etti. Bilgi yarışması saygı duruşu ve istiklal marşının okunmasıyla başlatıldı. Yarışmanın başlamasıyla minik öğrenciler ve öğretmenleri büyük heyecan yaşadı. Yarışma sonunda 3. lüğü berabere kapatan İki okul Dokurcun ve Konuralp İlkokulu elemelere kaldı. Yedek sorularda elenen Konuralp 3. lüğü dokurcuna kapırdı.

Ara Etkinlik 9: Kant 6'yı okuyunuz. Edindiğiniz bilgilere göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Ne tür bir sosyal etkinlik düzenlenmiştir?
- Bu sosyal etkinlik kim tarafından ve kimlere yönelik olarak düzenlenmiştir?
- Bu sosyal etkinlik hangi sizce amaçla düzenlenmiştir?
- Bu sosyal etkinlik okulumuzda düzenlenecek olsa katılır mıydınız? Cevabınız “Evet” ise bu tür sosyal etkinliğin sizlere ne gibi katkılar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Adı Soyadı:

Kanıt 7: Bir resim

Kanıt 8: Bir resim

Kanıt 9: Bir resim

Kanıt 10: Bir resim

Ara etkinlik 10: Kanıt 7'yi inceleyiniz. Sizce resimdeki öğrenciler ne tür bir sosyal faaliyet gerçekleştirmekteler? Biz de bu sosyal faaliyeti okulumuzda yapmış olsaydık siz de bu faaliyetin içinde yer almak ister miydiniz? Neden ?

.....
.....
.....
.....

Ara etkinlik 11: Kanıt 8'yi inceleyiniz. Sizce resimdeki öğrenciler ne tür bir sosyal faaliyet gerçekleştirmekteler? Biz de bu sosyal faaliyeti okulumuzda yapmış olsaydık siz de bu faaliyetin içinde yer almak ister miydiniz? Neden ?

.....
.....

Adı Soyadı:

Ara etkinlik 12: Kanıt 9'u inceleyiniz. Sizce resimdeki öğrenciler ne tür bir sosyal faaliyet gerçekleştirmekteler? Biz de bu sosyal faaliyeti okulumuzda yapmış olsaydık siz de bu faaliyetin içinde yer almak ister miydiniz? Neden ?

.....
.....
.....

Ara etkinlik 13: Kanıt 10'u inceleyiniz. Sizce resimdeki öğrenciler ne tür bir sosyal faaliyet gerçekleştirmekteler? Biz de bu sosyal faaliyeti okulumuzda yapmış olsaydık siz de bu faaliyetin içinde yer almak ister miydiniz? Neden ?

.....
.....
.....

Ara etkinlik 14: Kanıt 5, Kanıt 6, Kanıt 7, Kanıt 8, Kanıt 9 ve Kanıt 10'da yer alan sosyal etkinliklerden başka okulumuzda ya da yakın çevremizde ne tür sosyal faaliyetler düzenleyebiliriz?

.....
.....
.....

Harikasınız gençler...
Ben artık emekli olmak istiyorum. Ama ülkemizin iyi yetişmiş sosyal bilimcilere her zaman ihtiyacı olacak. Sizler de benden bu mesleği devralacaksınız.

Şimdi son etkinliği yapın ve bana incelemek üzere öğretmenimize verin.

HOŞÇAKALIN...

Adı Soyadı:

Ana Etkinlik: Buraya kadar olan tüm kanıtları ve yaptığınız çalışmaları da göz önünde bulundurarak hangi sosyal faaliyete katılmak istersiniz? Nedenini açıklayınız.

Sevgili Öğrenciler;
Aşağıdaki boşluğa kanıtlar üzerinden işlediğimiz derslere yönelik düşüncelerinizi yazar mısınız?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-3. ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

1) Cinsiyetiniz

Kız

Erkek

2) En çok sevdiğiniz dersler arasında sosyal bilgiler dersi kaçınıcı sıradadır?

Birinci sırada

İkinci sırada

Üçüncü sırada

Dördüncü sırada ve sonrası

3) Evinizde kendinize ait odanız var mı ?

Evet

Hayır

EK-4 ÖĞRENCİ ETKİNLİKLERİNDEN ÖRNEKLER

Bu arada bu şekilde dersi işleyecek olmamız hakkındaki düşüncelerinizi aşağıdaki boşluğa yazar mısınız?

Çok mutluyum. Çünkü hayatında hiç araştırmacı olmadım.

Dersi bu şekilde işlerssek sonuçta hem dekkatlığı hem de sosyal dersini daha iyi anlayacağına inanıyorum.

Ara Etkinlik 8: Kanıt 5'i okuyunuz. Edindiğiniz bilgilere göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Ne tür bir sosyal etkinlik düzenlenmiştir?

Anıtkabir'e gersi düzenlenmiştir.

- Bu sosyal etkinlik kim tarafından ve kimlere yönelik olarak düzenlenmiştir?

Eğitim kültür yardımlaşma ve dayanışma derneği tarafından düzenlenmiş. Öğrencilere yönelik olarak düzenlenmiştir.

- Bu sosyal etkinlik hangi sizce amaçla düzenlenmiştir?

Atatürk'ün tarihi eserlerini, aslanlı yolu tanımak için düzenlenmiştir.

- Bu sosyal etkinliğin öğrencilere ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?

Öğrencilerin daha bilgili olmalarını sağlar.

- Siz bu tür bir sosyal etkinliği nereye düzenlemek isterdiniz?

Eskişehir düzenlemek isterdim.

Ara Etkinlik 7: Kanıt 3 ve Kanıt 4'ü inceleyiniz. Kanıt 3 ve Kanıt 4'ten elde ettiğiniz bilgilerle öğrenci kulüplerinin amaçlarına göre karşılaştırılmasına yönelik aşağıdaki etkinliği yapınız.

Zeka Oyunu Amaçlı Kurulan Kulüpler

Santrale Kulübü

**Aileye ve Ekonomik Çevreye Katkıda Bulunma
Amaçlı Kurulan Kulüpler**

Çevre Koruma Kulübü

**Milli ve İnsani Değerleri Tanıma ve Tanıtma
Amaçlı Kurulan Kulüpler**

Kültür ve edebiyat Kulübü,
Sağlık temsilik ve beslenme Kulübü

Hayvanlara sevgi ve koruma Kulübü
Meslek tanıtma Kulübü

5

Ara Etkinlik 1: Kanıt 1'i okuyunuz. Kanıt 1'den hareketle MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nin hazırlanma nedenini ifade ediniz.

Çocukların güven ve sorumluluk duyguları geliştirmeyi,
yeni ilgi alanları keşfetmeye ve becerileri kazandırmaya yönelik kurulmuştur.

ANA ETKİNLİK: Buraya kadar olan tüm kanıtları inceleyiniz. Buna bağlı olarak çevrenizdeki grup, kurum ve sosyal örgütlerle olan etkileşimlerinizi kanıtlardan elde ettiğiniz verileri de kullanarak ömeklerle kompozisyon haline getirerek yazınız.

Toma ile ağaç dikiyorum. ZHİH'ya yardımda bulunuyorum,
Kuzulay'a kan bağışlıyorum.

Ara Etkinlik 10: Kanıt 5'teki internet haberini okuyunuz. Kanıttan edindiğiniz bilgilerle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- 1) Kermes kimler tarafından nerede düzenleniyor?
Öğrenciler tarafından Mehmet Akif Ersoy okulunda düzenleniyor
- 2) Kermes hangi amaçla düzenleniyor?
Bayır bucağın Türkmenleri için düzenleniyor
- 3) Kermesten ne kadar gelir elde edildi?
3150 TL gelir elde ediliyor
- 4) Kermesten elde edilen gelir amaçlanan yere ulaştırılmak üzere kime teslim ediliyor?
Kızılkhan Kaymaklığı'na teslim ediliyor

Ara Etkinlik 11: Okulunuzda da böyle bir kermes düzenlendi mi? Cevabınız evet ise ne zaman ve hangi amaçla kimler tarafından düzenlendi ve sizler de bu etkinliğin içinde yer aldınız mı? Yer aldıysanız ne tür katkılarınız oldu?

Evet... Geçen sene okul için yapıldı ve veliler düzenledi.....
Evet... katkıda buldum ben de para yaptım.....
.....
.....

Ara Etkinlik 9: Kanıt 2'deki ve Kanıt 3'teki haberleri karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini belirleyip aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

BENZER OLANLAR	FARKLI OLANLAR
Her ikisi de gönüllü olarak yapıldı.	Birisi para ile diğeri ise yardımla yapıldı.
Öğrenciler yardım yapıyor. 2'inde de	

Ara Etkinlik 6: Kanıt 2'deki haberi okuyunuz. Haberde adı geçen resmi kurumların ve sivil toplum örgütlerinin adlarını belirleyip, aşağıdaki listeye yazınız.

5

Ara etkinlik 2: Kanıt 1'deki "Kayıtlı Okullar", "Mutlu Edilen Öğrenci" ve "Öne Çıkan İstekler" adlı resimlerini dikkatle inceleyiniz. Bu üç bölümle ilgili olarak kendinizle nasıl bir ilişki kurabilirsiniz?

Okula ben de kayıtlıyım. Mutlu edilen öğrenci olarak ben de hemde...
okuyan arkadaşlar mutlu. Öne çıkan istekleri karşılayabiliriz...

Eğitim alanında bir sorunum ya da ihtiyacım olsa kanıt 6'daki şu sivil toplum örgütlerine başvururdum: Milli Eğitim Vakfı, Sakarya Kültür ve Eğitim Vakfı, Türkiye Eğitim Yarınları Vakfı, Anne, Çocuk Eğitim Vakfı, Teknoloji Eğitim Vakfı.

Sağlık alanında bir sorunum ya da ihtiyacım olsa kanıt 6'daki şu sivil toplum örgütlerine başvururdum: Yedigöller, Akut, Türk Kurban, Dünya Sağlık, Öngörü, Türkiye Diyabet Vakfı.

Yardım alanında bir sorunum ya da ihtiyacım olsa kanıt 6'daki şu sivil toplum örgütlerine başvururdum: Birlikim's Müderris Çocuklara Yardım Vakfı, Sivas Hak ve Hürriyetleri İnani Yardım Vakfı, Türkiye Debrim, Vakfı, Lösemili Çocuklar Yardım.

Ara etkinlik 3: Kanıt 3'te hangi sivil toplum kuruluşunun adı geçmektedir? Bu sivil toplum kuruluşu hangi alanda faaliyet göstermektedir?

Tema... Tema... sevece... alanında çalışmaktadır.....
.....
.....

Ara etkinlik 4: Kanıt 3'ten resmi kurum ve sivil toplum örgütlerinin benzer ve farklı yönlerine ait edindiğiniz bilgileri aşağıdaki şablona yazınız. Resmi Kurumların

Resmi Kurumların Özellikleri	Sivil Toplum Örgütlerinin Özellikleri
Devlet kurumu veya kamu kurumu Çalışanlara memur denir. Çalışanlar maaş alır. İhtiyaçlarını devlet karşılar.	Dernek, vakıf olarak adlandırılır. Çalışanlara gönüllü denir. Devletten maaş almazlar. Para kazanma amaçları yoktur. İhtiyaçlarını gönüllülerden alırlar.

Resmi Kurumlar ile Sivil Toplum Örgütlerinin Ortak Özellikleri

İhisi de topluma yardımcı olmaya
ve toplumun ihtiyaçlarını karşılarlar.

Ara etkinlik 1: Kanıt 1'deki karikatüre bakınız. Resmi kurumların bizlere ne gibi faydaları olabilir? Sivil toplum örgütleri genel olarak niçin kurulmuştur?

Yardıma faydalama... olabilir... Sivil toplum örgütleri... yardıma... ihtiyaçları...
olarlar için.....

Ara etkinlik 11: Kanıt 8'e göre yeni kurulan vakıfların hizmet alanlarını ve yaklaşık olarak vakıf sayılarını tabloda uygun yere yazınız.

Vakıf Faaliyet Alanı	Yeni Kurulan Vakıf Sayısı
Eğitim	3000
Sağlık	1500
Sosyal yardım	1200
Sosyal hizmet	1000
Sosyal kültürel tarih	800
Diğer	800
Maliki eğitim	500
Çocuk	500
Sanat	500
Bilim teknoloji	500
Tarım hayvancılık	500
Yatırım	200
Spor	200
İ.İ. hakları	300
Personel yardım	100

Ara etkinlik 9: Kanıt 7'deki resimleri tekrar inceleyerek aşağıdaki tabloya acil telefon numaralarını doldurup, kendi kanıt tablonuzu oluşturunuz.

ACİL DURUM TELEFON NUMARALARI	
ACİL SERVİS (AMBULANS)	112
POLİS İMDAT	155
JANDARMA İMDAT	156
ORMAN YANGIN İHBARI	177
ALO YANGIN İHBAR	110
ALO ZABITA	153
GAZ ARIZA	187
TELEFON ARIZA	121
BİLİNMEYEN NUMARALAR	11811
SU ARIZA	185
ELEKTRİK ARIZA	186

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Salim BİLGİÇ, Sakarya ilinde 1988 yılında doğdu. İlköğrenimini Erdoğdu İlkokulu, ortaöğrenimini Akyazı Anadolu Lisesi ve yükseköğrenimini Sakarya Üniversitesi Hendek Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda tamamladı. 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na öğretmen olarak görev yapmaya başladı. 2014 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı. Halen Sakarya ili Akyazı ilçesinde bulunan Ahmet Hasnun Tunçsoy İlkokulu'nda Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

İletişim Bilgisi: vefali16@hotmail.com